CANONES POENITENTIALES, À SANCTO CAROLO BORROMAEO...

Carlo : Borromeo santo (santo)

NAZIONALE
VITT. EMANUELE
13
14 L
M12

CANONES POENITENTIALES

à Sancto

CAROLO BORROMÆO

Ex antiquis Pœnitentialibus Collecti.

Quibus præmittitur compend Deductio in cognitionem ori-ginis, vigoris, & declinationis dictorum Canonum.

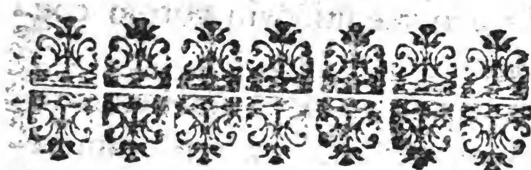

GANDAVI,
Typis FRANCISCI D'ERCLE, Typog. & Bibliopôlæ, ad Insigne Phœnicis.

M. DC. LXXII.

TYPOGRAPHUS

LECTORI.

CUm animadverterem *Canonum Pœnitentialium* sat frequentem hodie mentionem fieri, sed raram eorum esse copiam, etiam apud illos, quibus eorum notitia pernecessaria censetur pro directione & instructione animarum; rem non inutilem me facturum existimavi; si illos seorsim ederem, eo modo & ordine quo collecti sunt à S. CAROLO BORROMÆO, adjectisq; *Instructionibus* quas pro administratione *Sacramenti Pœni-*

tentiæ, Confessariis præscripsit. Et quo pœnitiùs in eorum cognitionem pervenias, ecce compendiosam ac lucidam deductionem, quam à Viro istarum rerum Studioso in usum tuum accepi.

CAnones Pœnitentiales dicuntur, Conciliorum, Pontificum, & Sanctorum Patrum Decreta, quibus pœnitentiæ seu opera pœnosa, cuique Crimini proportionata, determinantur & injunguntur.

Horum usus est antiquissimus, & ab ipsis propè Ecclesiæ incunabulis exordium sumpsit. Hac quidem nascente plebs Christiana, sine lege certa, sine jure certo agebat, omniaque manu ab Apostolis gubernabantur. Sed eâ demum auctâ, multiplicatisque criminibus, necesse quoque fuit iis pœnas imponere, earumque infligendarum modum præscribere: ne Magistratus Ecclesiastici, humano more iniquis affectibus ducti, aut errore, nimiâque clementiâ seducti, in criminis Reos inique

què ferrentur. Cùmque SS. Patres, animarum quoque Medici, curandis peccatorum vitiis ac vulneribus potiùs intenderent, quàm eorum naturâ & distinctionibus præcicè dignoscendis & decernendis; magis quoque solliciti fuêre ut Sacerdotes docerent, quæ qualiave remedia essent singulis peccatis convenientia, quàm eos in tenuissimas & subtilissimas de illis speculationes deducere. Quæ enim actio peccatum esset, quantumvè, & quàm horrendum, judicarunt ab unoquoque, vel ex dispositione legis cui adversatur, vel ex appositâ pœnâ, & medicamine liquidò dignosci posse; vel saltem in casu dubio, securiorem partem à prudentibus, & salutis suæ Studiosis procûldubiò eligendam: nam ità nati, & instituti sumus, ut cum de re agitur alicujus ponderis ad nos spectante, quod certum est & extrà omnem periculi aleam, præponamus semper eventui dubio & periculis exposito: si secùs fiat, næ meritò dixeris, rei istius momentum vel ignorari omninò, vel parvi fieri

Quoties itaque peccatum aliquod novum occurrebat, aut peccati nova, sed magni momenti, circumstantia, toties in unum conveniebant Episcopi, &

ſcrupuloſè admodùm inquirebant, quo pœnitentiæ genere peccatum illud eſſet expiandum: Et re deliberatâ ac definitâ, Parœciis ſuis id quod communi conſenſu ſtatutum erat, ſignificabant, ut Epiſcopi omnes & Presbyteri crimen illud juxtà Canonem recens conditum, pœnitentiâ impoſitâ curarent. Tanto ſtudio cavebant ne reconciliationem cum indignis communicarent.

Undè videre eſt inſignes & Doctiſſimos Epiſcopos, emergente aliquo novo crimine, hærentes quâ pœnitentiâ eſſet eluendum, jubenteſque criminis Reos tantiſper apud ſe flere, orare, jejunare; donec Epiſcopi convenientes deliberaſſent, quo pœnitentiæ medicamine eſſent ſublevandi & curandi. Videre eſt alios in ejuſmodi caſu ſuſpenſos, nihil de pœnitentiâ ſtatuentes, donec à vicinis Epiſcopis reſponſum tuliſſent. Quàm ſedula diligentia! quàm anxia ſollicitudo! Nec iſta diligentia tribus aut quatuor tantùm ſæculis in Eccleſia viguit, ſed undecim ità conſtanter perduravit, ut de ea vix quidquam remiſſum fuerit.

Sed expedit ipſoſmet hac de re loquentes audire, ne fucum videamur venditare. Antiqui illius moris locuple-

tiſſimus

tissimus testis est. S. Cyprianus multis in Epistolis, & præsertim Epistola 53. Episcopi sex eum consulunt, an tutò, post triennii pœnitentiam, iis reconciliatio præstari posset, qui fortissimè coram Magistratu, & populo fremente tormenta passi fuerant & vicerant; sed deindè à Proconsule tenti, & gravissimis pœnis diutissimè excruciati tandem ceciderant, & gloriam priore certamine partam maculaverant. Neque Cyprianum solummodò de hac re consulunt, sed etiam rogant ut cum aliis Episcopis quæstionem illam communicet. Quod his ipse verbis testatur.
„ Quoniam tamen scripsistis ut cum
„ pluribus collegis de hoc ipso plenis-
„ simè tractem, & res tanta exegit ma-
„ jus & impensius de multorum colla-
„ tione consilium; & nunc omnes ferè
„ in Paschæ prima Solemnia apud se,
„ cum Fratribus demorantur; quando
„ solemnitati celebrandæ apud suos
„ satisfecerint & ad me venire cepe-
„ rint, tractabo cum singulis pleniùs
„ ut de eo quod consuluistis, figatur
„ apud nos, & rescribatur vobis firma
„ sententia multorum Sacerdotum con-
silio ponderanda". En quanti sex illi Episcopi & Cyprianus hanc quæstio-

nem judicaverint, nullo fortassis negotio per Confessarium quemlibet, si hodie proponeretur, in favorem Rei blandè definiendam. Interim tamen respondet, Episcopis illis & sibi videri, pacem tutò, his lapsis credi posse, post actam triennio pœnitentiam.

Similiter Clerus Romanus, qui post obitum S. Fabiani Pontificis Sedem Romanam vacantem regebat, non fuit ausus pœnitentias Lapsis imponendas decernere, se i rem suspensam tenuit, donec Pontifex Ecclesiæ præficeretur, usus interim certo quodam temperamento, ne cura ipsorum prorsus neglecta videretur; sic scribit Clerus ille ad S. Cyprianum Epistola quæ inter hujus Sancti est 31." Cujus temperamenti moderamen nos sic tenere quærentes diu, & quidem multi, & quidem cum quibusdam Episcopis vicinis nobis & approquinquantibus, & quos ex aliis Provinciis longè positis persecutionis istius ardor ejecerat, ante constitutionem Episcopi (Romani) nihil innovandum putavimus, sed Lapsorum curam mediocriter temperandum esse credidimus, ut interim dum Episcopus dari à Deo nobis sustinetur, in suspenso eorum qui mo-

„ ras possunt dilationis sustinere, causa teneatur".

Sed quid si intereà quispiam periclitaretur de vita, an forsan medicamine pœnitentiæ, & reconciliationis gratiâ destitutus morti exponebatur? minimè: Sed ecce quibus conditionibus, quantâ cautelâ & anxietate curabatur." Eorum, inquit idem Clerus, quorum
„ vitæ suæ finem urgens exitus dilatio-
„ nem non potest ferre, actâ pœni-
„ tentiâ, & professa frequenter suorum
„ detestatione factorum, si lachrymis,
„ si gemitibus, si fletibus dolentis ac
„ verè Pœnitentis animi signa prodide-
„ rint, cum spes vivendi secundùm
„ hominem nulla substiterit ità demùm
„ cautè & sollicitè subveniri, Deo ipso
„ sciente quid de talibus faciat, &
„ qualiter judicii sui examinet pondera
„ nobis tamen anxiè curantibus; ut nec
„ pronam nostram improbi homines
„ laudent facilitatem; nec verè Pœni-
„ tentes accusent nostram quasi duram
crudelitatem". Quis crederet etiam in extrema illâ necessitate tam perspicua veræ pœnitentiæ signa esse exigenda, ut Absolutio, sub incerto licet effectu, concedatur? quàm longè erant viri illi sancti ab eorum sententia & praxi, qui

peccatoribus, etiam publicis interdum ebriosis, concubinariis, adulteris, blasphemis, similique vitio notatis, si tepentino mortis periculo corripiantur, & compulsi veriùs quàm pio affectu moti, Confessarium postulent, illique peccata aliqua, cursim licet & tumultuariè enarrent, tametsi nullam prætereà Deo aut Ecclesiæ pro dato scandalo satisfactionem, neque aliud sinceræ conversionis testimonium præbeant; Sacramenta Pœnitentiæ, imò & Eucharistiæ absque ulla ambiguitate offerunt?

Sed hæc obiter: ad S. Cypriani tempora regrediamur. Tanta itaque cautione Lapsis olim administrabatur Absolutio, ut eam tempore pœnitentiæ nondum expleto postulare non auderent, nisi Martyrum, carceribus detentorum, precibus & libellis muniti. S. Cyprianus autem, quia communionis seu reconciliationis adhibitio res erat maximi momenti, eam licet instantissimè efflagitatam, iis reddere consultum non putabat, ne margaritas imprudens porcis obtruderet: " Sed „ quoniam, inquit, Ep. 14. non pau„ corum, nec Ecclesiæ unius aut unius „ Provinciæ, sed totius orbis causa est, „ expectent antè de Domini protectio-

„ne Ecclesiæ ipsius publicam pacem.
„ Hoc enim & verecundiæ & discipli-
„ næ, & vitæ omnium nostrorum con-
„ venit, ut Episcopi plures in unum
„ convenientes, præsente & stantium
„ plebe (quibus & ipsis pro fide & ti-
„ more suo honor habendus est) dispo-
„ nere omnia consilii communis Reli-
gione possimus".

Quid autem, inquies, tandem fa-
ctum est pace Ecclesiæ reddita? hoc
nos docet Cyprianus Ep. 52. „ Secun-
„ dum quod antea fuerat destinatum,
„ persecutione positâ, cum data esset
„ facultas in unum conveniendi, copio-
„ sus Episcoporum numerus, quos in-
„ tegros & incolumes fides sua & Do-
„ mini tutela protexit, in unum con-
„ venimus; & Scripturis diu ex utra-
„ que parte prolatis, temperamentum
„ salubri moderatione libravimus, ut,
„ nec in totum spes communicationis
„ & pacis Lapsis denegaretur &c. nec
„ tamen rursùs censura Evangelica solve-
„ retur, ut ad communicationem teme-
„ rè prosilirent; sed traheretur diu
„ pœnitentia, & rogarentur dolenter
„ Paterna clementia, & examinaren-
„ tur causæ, & voluntates, & necessi-
„ tates singulorum, secundum quod

 Li-

„ Libello continetur, quem ad te per-
„ venisse confido ubi singula placitorum
capita conscripta sunt".

Ecce quâ diligentiâ statim post sedatam persecutionem S. Cyprianus, & Africani Episcopi, sanandis per pœnitentiam lapsis invigilaverint, & quantâ discretione ac moderamine criminum circumstantias examinaverint, quantâque prudentiâ & solertiâ unicuique criminum speciei medicamentum proprium applicaverint, itâ ut libellos de hâc re, communi consensu in Concilio ederent, quos Episcopi omnes & Præsbyteri in dandis pœnitentiis sequi tenerentur.

Ejusdem diligentiæ & sollicitudinis argumenta insignia sunt, singuli ferè Canones antiquissimorum Conciliorum Eliberitani & Ancyrani; singuli si legantur, apparebit primam potissimamque conveniendi causam Episcopis illis fuisse, explicationem pœnitentiæ, certis peccatis emergentibus imponendæ. Canones Eliberitani sunt 81. & Ancyrani 25. paucissimis exceptis in omnibus agitur de pœnitentia certis criminibus imponenda; criminum variæ species, circumstantiæ, peccantium voluntas, necessitas, occasio, discutiuntur, & unicuique speciei, circumstan-

tia aggravatæ aut sublevatæ analoga pœnitentia à Patribus injungitur. Eadem ferè Apostolicorum Canonum est ratio, eorum enim plusquam media pars pœnas seu pœnitentias tantùm spectat, quibus tam Laicorum quam Clericorum crimina puniri debent. Ex quibus manifestum est antiquorum Episcoporum primam sollicitudinem fuisse, peccata ne committerentur per pœnitentiam occurrere; & Sacerdotes docere, quâ ratione anima criminibus infecta mundanda esset ut reconciliationi fieret idonea.

Et ut pleniùs constet antiquos recentioresque Patres præcipuam Ecclesiasticæ disciplinæ & Authoritatis partem in ea peccatorum punitione & curatione reposuisse, aliud istius testimonium subjiciemus.

Goti & Boradi, Populi Barbari, Pontum regionesque finitimas depopulati fuerant, nonnullaque crimina istius incursionis occasione multi Christiani perpertraverant: ab Episcopis vicinis interrogatur S. Gregorius Thaumaturgus, quæ pœnitentia esset his criminibus imponenda, qua ratione dispensanda. Ut his Episcopis sati fieret, tria fecit Gregorius: Epistolam ad eos mit-

tit quæ respondet quæsitis, & pœnitentiarum modum docet. Præterea unum ex Presbyteris suis, à se benè institutum, ad eos ablegat, qui eam quam ipse observabat formam apud eos stabiliret. Denique nonnullis peccatis pœnitentiam definire non audet, sed expectandam ait Episcoporum Synodum, & eorum Reos interim ab Ecclesia pellere consulit. Sic scribit Canone 5.
„ Propterea ergò Fratrem & Consonem
„ nostrum Euphrosynum ad vos misi-
„ mus, ut secundùm formam quæ hic
„ est, & ipse similiter det; & quorum
„ accusationes admittere oporteat, &
quos à præcibus abdicare".

Canone verò 7. modum curationis sequentis criminis præscribere solus non audet. Nonnulli enim Christiani, Ponticis Barbaris sese miscuerant, nefandaque Barbarico more perpetraverant, Concives enim trucidaverant, viasque & domos nescientibus eas Barbaris judicaverant (quam hæc hodie communia)
„ Ejusmodi, inquit, etiam ab audi-
„ tione arcere oportet, donec de iis,
„ congregatis Sanctis, aliquid commu-
„ niter visum fuerit, & ante eos S. Spi-
ritui".

Qua de causa tam sollicitè in hæc in-

inquirunt ? plurimæ sunt, sed ea quam Can. 1. & 2. indicat sufficiet, " Undè
,, eis omnibus ejusmodi interdicere vi-
,, sum est, eosque abdicare, ne fortè
,, ad totum populum ira veniat, & in
,, eos primum qui præsunt, & non in-
,, quirunt. Vereor enim, ut ait Scrip-
,, tura, ne impius justum una secum perdat ".

Qui hujus rei aliud insigne exemplum videre cupit, legat S. Petri Alexandrini Patriarchæ & Martyris Pœnitentiales Canones quatuordecim, in quibus singulas species Lapsorum examinat, & unicuique pœnitentiam convenientem assignat, ut hanc formam universæ Patriarchatus sui Ecclesiæ sequantur. Singulis Canonibus longas rationes ex Scriptura petitas attexit, in quibus perspicuè conspicitur antiqua Christianorum eo tempore de his rebus tractandi methodus. Non minùs perspicuè eadem methodus, & Episcoporum de imponenda peccantibus pœnitentia sollicitudo demonstratur ex brevissima S. Athanasii ad Ruffinianum Epistola.

Omnium ejusmodi Tractatuum antiquorum fæcundissima est Epistola sancti Basilii ad Amphilochium, in ea enim continentur, 85. Canones, qui, vix uno

uno excepto, nihil aliud spectant quam pœnitentias peccatis imponendas. Ideò scelerum criminumvè species ferè omnes enarrantur, & unicuique conveniens pœnitentia sive medicamentum, applicatur. Id autem fecit Amphilochii Iconiensis Episcopi interrogatis stimulatus, qui à tanto & celebri viro edoceri volebat, quibus pœnis peccata curari possent. Non enim à se ipso, Vir aliàs magnus, id audebat statuere. Neque ipse etiam Basilius, ut Can. 3. & 4. testatur, quidquam de iis definiebat, nisi quod aut Canon, aut consuetudo Ecclesiastica, aut evidens & diu utrimque librata ratio suadebat.

Ex his evidenter colligitur ante illos omnes Patres, hoc est, ab ipsis propè Ecclesiæ incunabilis, publicatos fuisse de pœnitentiis, criminibus imponendis Canones, seu Libellos pœnitentiales, quos Provinciæ sequebantur, licet tam antiquorum Canonum & Pœnitentialium nullus sit hodie superstes.

Pontifices quoque sæpè consulti sunt quæ pœnitentia nonnullis criminibus esset imponenda & præstanda, ut peccator reconciliationem à Deo, & ab Ecclesia mereretur. Tanti enim æstimatum est ab antiquis dignam & sceleribus

bus æquatam pœnitentiam agere, ut non modo Episcopi, quorum erat pœnitentias dictare, sed etiam ipsi criminum Rei doctissimos quosque, & in Canonum lectione optimè versatos, diligenter consulerent, ut eorum consilio & ductu Canonicam pœnitentiam agere, ejusque omnes molestias perpeti possent. Pontificem autem adibant, non ut relaxationem, nedum immunitatem à pœnitentia Canonibus instituta obtinerent (hoc erat illis sæculis inauditum) sed ut eam integre & juxtà Canonum placita mentemque præstarent. Fixum enim erat eorum animis, per pœnitentiam ejusque labores ac molestias, auxilia Dei impetrari, quibus Peccatores adjuti multò faciliùs, securiùs & efficatiùs ad gratiam Dei & remissionem peccatorum obtinendam disponebantur. Ejusmodi interrogationum & responsionum multa sunt exempla Epistolis Pontificum & Juri Canonico inserta, quibus proindè hic referendis supersedebimus. Ad Nicolaum I. qui vixit circà annum 860. plures accesserunt, ut ipsemet testatur, scribens ad Rivoladrum Episcopum his verbis. " Undique enim „ venientes admodùm plurimi, suorum „ facinorum proditores, quantum do-

lorem

„ lorem inferant pectori nostro ; plus „ singultu reminiscimur quàm calamo scribi queat”. Ut hinc pateat etiam illo sæculo Canonum pœnitentialium rigorem viguisse. Quod subjecto exemplo non prætereundo confirmatur. Cassus refertur ultimo capite Pœnitentialis Romani , & est hìc.

” De quodam Sacerdote quæstio pro„ posita est , qui cùm Populo deberet „ cantare Missam , & fuisset oblitus „ portare Hostiam , pro verecundia „ populi scienter sacrificavit Corpus „ Christi , Hostiam scilicet jam conse„ cratam , cum non haberet aliam, „ Concilium Cardinalium & plurimo„ rum Episcoporum in hoc consensit : „ quod si occultum fuerit , moneretur, „ deterreretur que ut omni tempore vi„ tæ suæ in pœnitentia esset , & , si „ posset sine scandalo , abstineret à con„ ficiendo Corpus Domini. Si autem „ publicum , toto tempore cessaret à „ Missæ celebratione. Pars tamen eorum „ dicebat , nisi se fecerit Monachum vel „ Canonicum , & tunc meritis exigen„ tibus permissu Abbatis , & Consilio „ Apostolici , vel Episcopi , & necessitate , posset accedere”. Tempus quo hoc contigit non annotatur , sed ex mo

do

do loquendi facilè conjicitur post annum millesimum contigisse.

Circà quod hæc notatu digna occurrunt. Hoc casu contingente, non Doctorem aut Confessarium aliquem privatum fuisse consultum, cujus sententiâ Pœnitens staret aut caderet; sed Cardinalium & multorum Episcoporum Concilium. Deindè gravissimum pœnitentiæ genus, etiam illo tempore huic crimini impositum, licet infirmitate, non malitia aut contemptu, perpetratum fuerit. Præterea, pœnitentias similes non tantum publicis sceleribus, sed etiam peccatis occultis imponi solitas.

Movit autem SS. Patres ad tantam in disquirendis injungendisque congruis ac salutaribus pœnitentiis, sollicitudinem, quod pro comperto sibi haberent, & Christianorum animis altè infixum cuperent, satisfactiones ab Ecclesia impositas & sacramentales, diligenter ac strenuè peractas, non tantum pœnæ temporariæ, sed etiam æternæ satisfactorias esse & expunctrices; animam purgare & emaculare; Dei misericordiam in peccatores allicere, auxilia impetrare quibus vera cordis conversio & compunctio in ipsis excitetur, & scelerum

scelerum venia ab eo obtineatur; atque ita ad plenam reconciliationem cum Deo & Ecclesia idoneos reddere. Hoc innumeris S. Patrum testimoniis comprobari posset, sed unum alterumve sufficiet. S. Ambros. ad Virginem lapsam capite 8. " Peccator ergò si sibi non
„ pepercit, à Deo illi parcitur; & si fu-
„ turas pœnas gehennæ præcipuè in
„ hoc parvo vitæ spatio compensaverit,
„ seipsum ab æterno judicio liberat. Et
„ S. Cesarius Arel. Hom. 1. Mortifica-
„ tione præsenti futura mortis præve-
„ nitur sententia, & dum culpæ Au-
„ thor humiliatur, culpa consumitur,
„ dumque exterior afflictio voluntariæ
„ districtionis infertur, tremendi ju-
„ dicii offensa sedatur, & ingentia de-
„ bita labor solvit exiguus, quæ vix
consumpturus erat ardor æternus".

Imò interdum sic loquuntur, ac si censeant opera pœnalia, & satisfactoria adeò necessaria esse, ut sine illis præviè peractis peccata remitti nequeant.
" Sunt quædam gravia & mortifera,
„ inquit S. August. serm. 34. de diver-
„ sis cap. 12. Quæ nisi per vehementis-
„ simam molestiam humiliationis cor-
„ dis & contritionis spiritus & tribula-
tionis pœnitentiæ, non relaxantur".

Hanc-

Hancque fuisse constantem SS. Patrum mentem plures etiam recentiores Scriptores agnoverunt, inter quos Joannes Lensæus cap. 1. " De Ecclesiastica satisfactione, adversus hujus temporis Hæreticos, hanc sententiam Catholicam opponit. Satisfactiones à Christianis lapsis suscipi solitas, non eo dumtaxat pertinuisse ut Ecclesiæ satisficeret, eique à pœnitente veræ pœnitudinis, & intimi doloris documenta atque experimenta præberentur; verum eo propriè relatas fuisse, ut Deo satisficeret, ejusque indignantis ira placaretur; plenaque istâ ratione, percipi posset abolitio peccatorum".

Et expressiùs notat Joannes Maldonatus, satisfactionem Absolutioni prærequisitam fuisse, dum ait. " Non dubito quin omnes veteres Authores satisfactionem agnoverint pro culpa; nam non putabant Deum remittere peccatorum culpam, priusquam externis pœnitentiis Deum placassent; neque Sacerdotes putabant dari posse pœnitenti Absolutionem, priusquam quasi Interpretes divinæ volunratis, vidissent eam pœnitentiam egisse Peccatorem, ut credibile esset Deum jam illi esse placatum". Cer-

Certò enim constat Ecclesiam per undecim sæcula hunc morem tenuisse, ut posteà quàm peccatores omnia animarum suarum vulnera Christi ministris aperuissent, idonea illis curandis remedia ex eorum præscripto acciperent: hoc à S. August. dictum est Homil. 50. „ satisfactionis suæ modum accipere. „ Ab eodem, & post eum à S. Leone „ Magno. Ep. 91. Actionem pœnitentiæ accipere. Et antè hos à Clero „ Romano, per necessaria temporis re„ media obducere cicatricem. Ep. ad S. Cyprianum".

Deinceps Pœnitentium partes erant præscriptum satisfactionis modum accuratè implere, omnesque pœnitentiæ acerbitates constanter subire, certum ac fixum animis habentes, quod ab universis Patribus uno ore asseritur, quo quisque in se ipsum severior, atque immitior fuerit, eo mitiorem ac placabiliorem se Deum experturum. " Qui „ enim benè agit pœnitentiam, ait „ S. August. serm. 34. de diversis, suus „ ipse punitor est. Sit oportet in se severus, ut in eum sit misericors Deus".

Hic itaque Pœnitentiæ ordo & decursus erat. Primùm Confessio peccatorum pœnitentiæque postulatio. Deinde

de impositio pœnitentiæ posteà, impositæ pœnitentiæ expletio. Ad extremum, Absolutio. Ad hujus verò ordinis demonstrationem, quem tot sæculis tam eximium ac salutiferum censuit Ecclesia, unum alterumve dumtaxat proferemus testimonium.

Ac primum, S. Gregorius Magnus Hom. 26. in Evan. " Videndum est,
" inquit, quæ culpa præcessit aut quæ
" sit pœnitentia secuta post culpam: ut
" quos omnipotens Deus per compun-
" ctionis gratiam visitat, illos Pasto-
" ralis sententia absolvat. Tunc enim
" vera est Absolutio Præsidentis, cum
" æterni arbitrium sequitur Judicis. Si-
" militer Innocentius I. in Epistola 1.
" Decret: ità scribit. Cæterum de pon-
" dere æstimando delictorum, Sacer-
" dotis est judicare, ut attendat ad
" Confessionem Pœnitentis, & ad fletus
" atque lachrymas corrigentis, ac tum
" jubere dimitti cum viderit congruam
" satisfactionem. Denique sanctus Leo
" Epist. 91. hæc habet. Mediator Dei
" & hominum Homo Christus Jesus,
" hanc Præpositis Ecclesiæ tradidit po-
" testatem, ut Confitentibus actionem
" pœnitentiæ darent, & eosdem salu-
" bri satisfactione purgatos, ad Com-

munio-

„ munionem Sacramentorum per Ja-
nuam Reconciliationis admitterent".

Ordinem verò hunc non consuetudo, non politia, aut institutio Ecclesiæ induxit, sed ipsa Christi lex ac præscriptio, natura rei idipsum quodammodò dictante, quod Synodus Tridentina indicare videtur, dùm dicit. Sess. 14. cap. 5. " Cum Sacerdotes à Christo
„ constituti sint Judices, incognita
„ causa judicium exercere, atque in
„ pœnis injungendis æquitatem serva-
„ re non possunt. Deinde; si erubescat
„ ægrotus vulnus Medico detegere,
„ quod ignorat, medicina non curat.
„ Ac demùm S. Eligius Hom. 4. Qui-
„ cumque peccando factus est Deo ini-
„ micus, nisi satisfaciendo non potest
„ reconciliari ut fiat amicus. Atque
„ adeò Unusquisque vestrum ad se re-
„ diens, inquit idèm Hom. 16. consi-
„ deret si per amaritudinem pœniten-
„ tiæ Deo satisfecerit pro suis offensis
„ ac delictorum maculis; nam licet
„ ministerium reconciliandi Episcopali
„ authoritate complere velimus, tamen
„ nisi Spiritus S. per cujus invocatio-
„ nem istud officium agitur, corda ve-
„ stra intrinsecùs purificata invenerit,
„ à Reconciliationis gratia vacui rema-
nebitis.

Patet

Patet itaque quod Confessio peccatoris ad hoc potissimùm serviat, ut detecto Sacerdotibus tamquam Medicis ac Judicibus à Christo constitutis, peccati vulnere & crimine, ipsi congruas adhibeant pœnitentias medicinales ac satisfactorias, quibus & pravæ voluntatis vitium, atque ita peccati malitia curetur, & divinæ Justitiæ satisfiat: ac demùm ita dispositus, idoneus fiat qui Deo, & Ecclesiæ per Sacerdotis ministerium reconcilietur. Quocircà Confessarios monens Concil. Trident. Sess. 14. cap. 8. „ Habeant, „ inquit, præ oculis, ut satisfactio quam „ imponunt non sit tantum ad novæ vi„ tæ custodiam, & infirmitatis medica„ mentum, sed etiam ad præteritorum „ peccatorum vindictam & castigatio„ nem: Nam claves Sacerdotum non ad „ solvendum dumtaxat, sed & ad li„ gandum concessas, etiam antiqui Patres & credunt, & docent".

Imò tantam vim & efficaciam olim ponebant in operibus satisfactoriis, & in ipsa præsertim Pœnitentia publicè & canonicè acta, ut plurimi hanc sponte susciperent ac peragerent, nullâ præcedente criminum atrocium conscientiâ, nullâ publicorum aut occultorum Con-

fessione, publicâ nedum convictione: Ipsique infirmi periclitantes pœnitentiam publicam beneficii loco postulabant & ultrò suscipiebant tametsi nullum crimen publicum confiterentur

Ex his omnibus igitur evidenter constat, cur, quod superiùs ostensum est, tam solliciti fuerint Sancti Patres, in excogitandis imponendisque congruis Pœnitentiæ operibus, & tam severè mandarent, ne quis aliter quàm ex ipsorum præscripto Pœnitentias injungerent. Verùm cùm tam frequens essent Conciliorum, & sanctorum Patrum hac de re præceptiones, & interim plurima etiam continerentur in Canonum Collectionibus, ac sanctorum Patrum scriptis, quæ ad remedium peccatorum non spectant; & Ecclesiæ status, decurrentibus sæculis, jam eò devenisset, ut peccatorum quorumcumque occultorum Pœnitentia secretò imponeretur, & eâ secretò peracta, secretò quoque reconciliatio fieret, non per Episcopos primariosque Sacerdotes dumtaxat, ut olim, sed per alios quoque Præsbyteros; compositi fuerunt libelli quidam quibus distinctè exprimebantur, quæ cuique peccato Pœnitentia esset imponenda, & quâ ratione peragenda, quales admonitiones

nitiones & exhortationes Pœnitentibus faciendæ ad vitia fugienda, & virtutes sectandas. Hos à se probatos S.S. Patres & Episcopi publicè edebant, & unumquemque Præsbyterum illorum exemplar apud se habere jubebant, nevè aliter quàm in iis esset præscriptum pœnitentias darent, severè prohibebant. Multiplicatis enim Canonibus, & innumeris existentibus SS Patrum scriptis, fieri non poterat ut in omnium Præsbyterorum manibus versarentur. Quocircà opportunè admodùm libelli isti à Viris doctis unoquoque sæculo; Episcoporum jussu & approbatione, collecti sunt, ut unusquisque Præsbyter in promptu semper haberet Regulam, pœnitentiæ criminibus imponendæ.

Hi Libri vulgò dicti sunt à materià subjectà pœnitentiales. Quorum in Occidente tres fuerunt celeberrimi. Omnium primus est Theodori Cantuariensis Archiepiscopi. Hunc proximè sequitur Beda pœnitentialis, qui inscribitur. De remediis peccatorum. Tertius est, Pœnitentialis Romanus. Hi ab omnibus Canonum Collectoribus, & plerisque Conciliis celebrantur atque laudantur: ab iisque sæpiùs jussum est, ut pœnitentiæ peccatis secundùm

istorum Pœnitentialium definitiones imponerentur.

Istis postmodùm successit quartus Pœnitentialis Liber à Rabano Mauro, Moguntino Archiepiscopo collectus. Eodem tempore Canonum Collectionem quoque fecit Isaacus Lingonensis Episcopus. Deindè Liber decimus nonus Decreti compositi à Burchardo Wormatiensi Episcopo: meritò dici potest Pœnitentialis Liber, abundè enim quæcumque ad hoc opus peragendum Presbyteris necessaria sunt, suppeditat. Prætereà pars decima quinta Decreti Ivonis, idem nomen meretur.

Denique Anthonius Augustinus Archiepiscopus Taraconensis, alium Pœnitentialem Romanum edidit, ab antiquo isto distinctum, & annis quingentis circiter posteriorem, Romà, ut testatur, ad se missum.

Halitgarius quoque Episcopus Cameracensis, ante annos octingentos, hortatu Ebbonis Archiepiscopi Rhemensis, Metropolitæ sui, Pœnitentialem Librum de scrinio Ecclesiæ Romanæ publici juris fecit Egbertus etiam Eboracensis Archiepiscopus, similem composuit. Et alii alios, ita tamen ut nihil aliud fermè quàm antiquos Conciliorum

cissorum Canones & Patrum dicta, quisque colligere, vixque sententiam aliquam de suo genio addere auderet. Varias quidem criminum species per libros, titulos & capitula, ordine interdum variato, distinguebant, & unicuique pœnam convenientem applicabant, sed ex Canone aliquo aut Patrum pronuntiato depromptam. Adeò ut per annos circiter mille ducentos, nullus Doctor privatus inventus sit, qui aliter de pœnitentiis & remediis, quibus peccata per Sacramentum Pœnitentiæ curantur & puniuntur, scribere tentaverit. Ita religiosè SS. Patrum placitis inhærebant.

Quæ dicta sunt de rigorosa Canonum ab unoquoque Presbytero observatione, comprobant multi præcedentium sæculorum Canones & Authores.

Concilium Toletanum III. cap. 11. hæc habet. "Comperimus per quasdam
„ Hispaniarum Ecclesias non secundùm
„ Canones, sed fœdissimè pro suis pec-
„ catis homines agere Pœnitentiam, ut
„ quotiescumque peccare libuerit, toties
„ à Præsbytero se reconciliari expostu-
„ lent: ideò pro coërcenda tam exe-
„ crabili præsumptione, id à S. Con-
„ cilio jubetur, ut secundùm formam

„ Canonum antiquorum dentur Pœni-
„ tentiæ ; Hinc etiam vetus illud Cæ-
„ lestini Pontificis ep. 3. cap. 1. Decre-
„ tum in Canonum Corpus insertum ,
„ Nulli Sacerdotum suos liceat Cano-
„ nes ignorare , nec quidquam facere ,
quod Patrum regulis possit obviare".

Et in Pœnitentiali Romano hæc præclara habentur titulo 9. cap. 11. 12. 13. 14. 15. & 21. " Modus tempusque
„ pœnitentiæ peccata sua confitentibus,
„ aut per antiquorum Canonum insti-
„ tutionem , aut per sanctarum Scrip-
„ turarum authoritatem , aut per Ec-
„ clesiasticam consuetudinem approba-
„ tam , imponi debet à Sacerdotibus.
„ Nam qui peccatis gravibus leves
„ quosdam & inusitatos imponunt Pœ-
„ nitentiæ modos , consuunt pulvillos,
„ secundum propheticum sermonem, sub
„ omni cubitu manus ; & faciunt cer-
„ vicalia sub capite universæ ætatis ad
capiendas animas".

"Diversitas culparum , diversitatem
„ facit pœnitentiarum ; nam & corpo-
„ rum medici , diversa medicamenta
„ componunt , ut aliter vulnera , aliter
„ morbum , aliter tumores , aliter pu-
„ tredines , aliter caligines , aliter con-
„ fractiones , aliter combustiones cu-

„ rent : Ita & spiritales Medici diversis „ curationum generibus animarum „ vulnera sanare debent. Sed quia hoc „ paucorum est, ad purum scilicet „ cuncta cognoscere, & curare, & me„ deri, atque ut in integrum salutis „ statum valeant revocare; ideò soler„ ter admonemus doctum quemque Sa„ cerdotem Christi, ut non ex suo sen„ su, sed secundùm Canonum statuta, „ & traditiones Patrum universa dispo„ nat; & conditionem utriusque sexus, „ ætatem, paupertatem, causam, sta„ tum, personam cujusque pœniten„ tiam agere volentis, ipsum quoque „ cor Pœnitentis aspiciat; & secun„ dùm hæc, ut sibi visum fuerit, ut „ sapiens Medicus, singula quæque di„ judicet".

" Multi sunt Pœnitentiæ fructus per „ quos ad expiationem criminum per„ venitur: non enim tantùm illi simpli„ ci Pœnitentiæ nomini salus æterna „ repromittitur, juxta Apostolum; „ *Pœnitemini*, inquit, *& convertimini*, „ *ut deleantur peccata vestra*: & illud „ propheticum; *Cum conversus ingemue„ ris, tunc salvus eris.* Propter illum „ nudum gemitum, & propter illud „ nudum Pœnitentiæ nomen, nullus

„ salvabitur : sed per veram Confessio-
„ nem & Sacerdotis intelligentis Con-
„ silium, & per Charitatis affectum, &
„ per Eleëmosynarum fructum, pecca-
torum moles subruitur".

" Falsas pœnitentias dicimus, quæ
„ non secundùm authoritatem sancto-
„ rum Patrum, pro qualitate criminum
imponuntur".

" Fratres nostros Episcopos & Præs-
„ byteros admonemus, ne falsis Pœni-
„ tentiis Laicorum animas decipiant, &
ad infernum pertrahi patiantur".

" Cùm igitur omnia Consilia Cano-
„ num quæ recipiuntur, sint à Sacer-
„ dotibus legenda, & intelligenda; &
„ per ea sit eis vivendum: necessarium
„ duximus, ut ea quæ ad finem perti-
„ nent, & ubi quæ de extirpandis vi-
„ tiis, & plantandis virtutibus scribi-
„ tur, hoc ab eis crebrò legatur, & in
„ populo prædicetur. Hactenùs Pœni-
tentiale Romanum".

Isaacus Lingonensis Episcopus, Ca-
nonum Pœnitentialium titulum quoque
his verbis claudit. " Qualis verò pec-
„ catis adhibenda sit medicina secun-
„ dùm Canonum Authenticorum, &
„ SS. Patrum esse debet institutionem,
„ non secundùm placitum hominis, sed
secun-

" secundùm Dei voluntatem. Nec in
" hac parte voluntas aut gratia hominis
" sectanda est, sed voluntas Dei in om-
" nibus exquirenda: quatenùs dignis
" præcibus, & pœnitudine digna pla-
" care possit Omnipotentis Dei vindi-
ctam, quam suo vitio provocavit ".

Unde etiam in exhortatione seu ser-
mone solemni, qui fieri solebat Præsby-
teris in fine Synodi Diocæsanæ, sem-
per illis hoc Episcopus, aut absente
Episcopo Vicarius, instanter commen-
dabat, nevè aliter quàm ex Pœniten-
tiali pœnas criminibus imponerent man-
dabat; ut videre est in Ordine ad cele-
brandam Synodum, versus finem, ubi
inter alias admonitiones hæc habetur.
" Feriâ quartâ antè quadragesimam,
" plebem ad Confessionem invitate & ei
" juxtà qualitatem delicti pœnitentiam
" injungite, non ex corde vestro, sed
sicut in Pœnitentiali scriptum est". In
visitationibus quoque Parœciarum, hæc
Sacerdotibus fiebat interrogatio. " Si
" habeat Pœnitentiale Romanum, vel
" à Theodoro Episcopo, vel à Venera-
" bili Præsbytero Bedâ editum; & se-
" cundùm quod ibi scriptum est inter-
" roget Confitentes, & confesso mo-
dum Pœnitentiæ imponat".

Quapropter etiam graviter invehuntur SS. Patres, non modò in illos qui pœnitentias non juxtà Canones imponebant, sed etiam in Libros quosdam Pœnitentiales non approbatos; severèque Sacerdotibus ne iis utantur interdicunt: " Quorum, inquiunt Cabillonen. Concilii Patres, sunt certi errores, incerti Authores, de quibus rectè dici potest, mortificabant animas, quæ non moriuntur, & vivificabant animas quæ non vivebant". Ideo Thuronenses Patres, jubent ut aliquando congregatis in Regio Palatio Episcopis, definiatur, quis potissimùm Liber Pœnitentialis sit Præsbyteris tradendus. Non abs re erit Canonem ipsum exscribere, cùm singula propè verba sint in hac causâ attendenda 'à Episcopis & „ Præsbyteris diligenti cautelâ pertractandum est, qualiter hominibus sua „ sibi delicta confitentibus, tempus ab„ stinendi adscribant, ut juxtà modum „ peccati Pœnitentibus abstinentia in„ dicetur, quoniam variè ab aliquibus „ Sacerdotibus & indiscretè hæc judicia „ proferuntur; ideò necessarium vide„ batur nobis, cùm omnes Episcopi ad „ sacrum Palatium congregati fuerint, „ ab eis edoceri, cujus antiquorum

Liber

,, Liber Pœnitentialis potissimùm sit sequendu".

Ne autem Sacerdotes errore aut malitiâ eluderent quæ à Conciliis definita fuerant, præcipit Concilium Parisiense, " ut unusquisque Episcoporum in ,, sua Parochia eosdem erroneos Codi- ,, cillos diligenter perquirat, & inven- ,, tos igni tradat; ne per eos ulteriùs ,, Sacerdotes imperiti, homines deci- ,, piant. Deindè Episcopos ita monet. ,, Præsbyteri etiam imperiti, solerti ,, studio ab Episcopis suis instituendi ,, sunt, qualiter & confitentium pecca- ,, ta audire, discretèque inquirere, eis- ,, que congruum modum pœnitentiæ se- ,, cundum Canonicam authoritatem ,, noverint imponere". Ratio quam reddunt dignissima est quæ notetur: "Quo- ,, niam hactenùs eorum incuriâ & ig- ,, norantiâ multorum flagitia manserunt impunita". Et c. 34. acriter increpant eos Sacerdotes qui peccata contra naturam, aliter puniunt quam Canones jubeant. Et potissimum Ancyrani Canones quos referunt. " Omnibus nobis ,, valdè necessarium visum est, ut qui- ,, dam Sacerdotes, qui hoc vitium ali- ,, ter quam Sacri Canones sanciant, ,, non ad salutem, sed ad deceptionem

 ani-

„ animarum puniunt ; corrigantur & instruantur &c".

Imò tam exactè in similes animadvertebant, ut etiam Episcopos qui absque causa legitima, & sufficienti Canonum præscripta in pœnitentiis imponendis non observabant, ab officii sui exercitio suspenderent. Casum refert Balsamon in Epistolas Canonicas S. Basilii scribens, Can. 74. Cùm nempè militem homicidii Reum, post brevissimam pœnitentiam absolvisset Episcopus, Imperator Emanuel Comnenus, cui tanta indulgentia minimè probabatur, Concilium à Patriarcha Constantinopolitano super reconciliatione ista haberi voluit, ut synodaliter consideraretur, an rectè illi militi concessa esset à pœnis Absolutio, & non potiùs per quandam non misericordiam animique affectionem indebitè facta Indulgentia. Episcopus à Concilio evocatus ut facti sui rationem redderet, Canones allegavit, quibus Episcopis fit potestas pœnitentiæ tempora contrahendi producendivè, seseque illis conatus est tutari. Verùm Sancta Synodus, inquit Balsamon, " Canones illos ad „ divinum S. Spiritus lumen, in illis „ reconditum, exigens, militem ad pœnitentiæ

„ nitentiæ vincula revocavit, & Episco-
„ po Ecclesiastici muneris usu ad tem-
„ pus interdixit ; dicens, Episcopis qui-
„ dem Pœnitentias Canonicas augendi
„ ac minuendi jus esse, non tamen ara-
„ nearum filis implicandi quæ triplici
„ fune seu rudente colligenda sunt".

Potestas itaque etiam Episcoporum circà pœnitentias injungendas, non pro libitu exercenda est, sed prudentiâ, ratione, & æquitate circà inscribitur, censente illa Synodo.

Nec satis erat SS. Patribus Canones condere, & remedia peccatorum vitiis præscribere ; sed eorum executioni ac observantiæ sedulò etiam invigilabant : aliàs supervacanea fuisset eorum sollicitudo. Illa quidem quæ Pœnitentes publicè peragere debebant, uti omnium oculis patebant, ità quoque nemo non videbat num executioni mandarentur, nec ne : Hæc triplicia erant : synaxes statis diebus frequentare ; ordinariæ manuum impositioni se substernere, & Orationi, quæ adjungebatur caput subdere ; denique modestam & humilem seu lugubrem vestem gestare. Verùm pleraque alia erant privata, partim domi agenda & subeunda (ut omnia opera laboriosa ipsis injuncta, jejunia, absti-

nentiæ

nentiæ ciborum, vigiliæ, quotidianæ orationes & ejusmodi (partim extra domum, & magis publicè, ut balnea non frequentare, à ludicris alioquin permissis abstinere, à negotiis forensibus cessare, certa quæ istis interdicebant commercia non exercere &c. An hæc autem, ut imperata erant, exequerentur Pœnitentes, deindè quo animi affectu, diligentiâ & perseverantiâ id facerent, vigilanter & constanter, jussu Conciliorum Generalium & Provincialium observabant Episcopi. Et meritò: ut quid enim tantoperè Patres illi desudassent in æquis Pœnitentiis unicuique crimini definiendis, si ad decretorum observationem nemo ex munere sibi imposito attendisset? undè Concilium Laodicenum cap. 2 jubet, "eos qui in Oratione, Confessione & pœnitentia fortiter perseverant & se à malis perfectè convertunt &c. offerri Communioni". E contrà Cartaginense IV. cap. 75. mandat, "ut negligentiores Pœnitentes tardiùs reconcilientur. Quomodo autem judicium ferri poterat de negligentioribus aut diligentioribus Pœnitentibus, nisi eorum vita in stadio pœnitentiæ accuratè examinaretur?

Hinc severè prohibent Canones, ne

Episcopus,

Episcopus, aut Præsbyter alterius Pœnitentem absolvat, & communioni restituat, sed ab eo reconcilietur à quo in pœnitentia positus, & Communione privatus fuerat; quia scilicet nescire poterat Episcopus vel Præsbyter alienus, an legitimè pœnitentiam injunctam peregerat. Cavit id Felix III. Pontifex in Synodo Romana cap. 6. Item Concil. Arel. I. c. 16. & ante hæc Eliberitanum c. 53. pœnam minatur Episcopo si aliter faciat, his verbis. " Placuit " cunctis ut ab eo Episcopo quis recipiat Communionem à quo abstentus " seu separatus in crimine aliquo fuerit. " Quod si aliquis Episcopus præsump- " serit eum admittere, illo adhuc minimè sciente, vel consentiente à quo fuerat Communione privatus, se sciat " hujusmodi causas inter Fratres esse " cum status sui periculo præstaturum". Agitur autem hic de privatione Communionis, non qui per excommunicationem & Censuram Ecclesiasticam fiebat; sed quæ ob patratum crimen, quod tunc temporis in usu erat. Verùm cum Episcopi tot aliis rebus intenti vix possent per seipsos Pœnitentium omnium curam gerere, in subsidium alios probatos à se Præsbyteros assumpserunt, qui

indè

indè Pœnitentiarii nomen sortiti sunt.

Deindè crescente etiam Pœnitentium numero, munus hoc Diaconis demandatum est, & hinc primaria cura ad Archidiaconos transiit, quod antè nongentos annos observatum fuisse colligitur ex antiquissimis illorum temporum Ritualibus, in quibus semper inducitur Archidiaconus Pœnitentes colligens, vocans, admonens, & ad Episcopum adducens, eique testimonium de exacta Pœnitentiâ, ut reconciliationem assequantur; perhibens: Quod sanè bonâ fide præstare non potuisset, nisi actionibus eorum pœnitentialibus præfuisset. Cujus etiamnum memoria servatur in Pontificali Romano sub titulo, " De „reconciliatione Pœnitentium in quinta Feria Cœna Domini". Ubi non tantum forma Ritus antiqui, sed etiam Absolutionis deprecatoriæ visitur, qua olim passim utebatur Ecclesia & quæ etiamnum haud dubiè practicatur in Ecclesiis illis, in quibus modus iste publicè Pænitentes reconciliandi Feriâ quintâ in Cœna Domini, observatur juxta præscriptum Pontificalis Romani.

Lubet equidem formam istam hic subjectere, ob ea quæ inferiùs de ea refe-

referentur. Itaque post titulum de expulsione publicè pœnitentium extrà Ecclesiam quæ fiebat in Feria quarta Cinerum, per Episcopum coram toto Clero & populo ad hoc congregato; postquam cilicium à se benedictum illis imposuerat, tanquam remedium excitandæ pœnitentiæ & misericordiæ ac veniæ à Deo obtinendæ: Sequitur "De
„ reconciliatione pœnitentium, quæ fit
„ in quintâ Feria Cœna Domini". Ubi Pœnitentibus per unum senem Diaconum, in limine Ecclesiæ stantem, advocatis, ac dein per Archidiaconum Episcopo eleganti oratione præsentatis, "ut
„ animarum recipiant, quam perdiderant, sanitatem"; ipsisque ad pedes Episcopi prostratis; Archipræsbyter eosdem reconciliandos & absolvendos proponit, his verbis, " Redintegra in eis,
„ Apostolicè Pontifex, quidquid diabolo suadente corruptum est; & orationum tuarum patrocinantibus me-
„ ritis, per divinæ Reconciliationis
„ gratiam fac homines proximos Deo.
„ Ut qui anteà in suis sibi perversitatibus displicebant, nunc etiam placere
„ se Domino in regione vivorum devicto suæ mortis auctore gratulentur".
Et Pontifex ab eo interrogat. " Scis il-

los

„ los reconciliatione fore dignos ? Et „ ille respondet, Scio „ & testificor fore dignos". Tunc Episcopus illos per manum in Ecclesiam introducit, & inter alia super illos dicit. " Omnipotens „ Deus vos absolvat ab omni vinculo „ peccatorum, ut habeatis vitam æter„ nam, & vivatis. Per Dom. nost. &c". sed adhuc in modum Ordinis, ut ibi notatur: effusisque aliis cum Clero & populo, in terram prostrato, ad Deum precibus, Episcopus septem Orationes seu Collectas dicit, quibus divinum Auxilium implorat, ut digne ministerium sibi commissum exerceat", & Deus „ ipse in suo ministerio, quod ipsius pietatis est, operetur": Utque Pœnitentibus ac Confitentibus omnium peccatorum suorum veniam præstet; "& non „ habentes fiduciam nisi in misericordia „ ejus, ad suæ Sacramentum Reconci„ liationis admittat". Tandem Absolutionem pronuntiat, quæ his verbis exprimitur.

ABSOLUTIO.

DOminus JESUS CHRISTUS *qui totius Mundi peccata sui traditione, atque immaculati Sanguinis effusione dignatus est expurgare quique*

que

qui Discipulis suis dixit: quæcumque ligaveritis super terram, erunt ligata & in Cælis; & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta & in Cælis; *de quorum numero me, quamvis indignum, ministrum esse voluit; intercedente Dei Genetrice* MARIA, *& Beato Michaele Archangelo, & Sancto Petro Apostolo (cui data est potestas ligandi ac solvendi) & omnibus Sanctis; Ipse per ministerium meum ab omnibus peccatis vestris, quæcumque aut cogitatione, aut locutione, vel operatione negligenter egistis, vos absolvat, Sancti sui Sanguinis interventione, qui in remissionem peccatorum effusus est; atque à vinculis peccatorum absolutos perducere dignetur ad regna Cælorum. Qui cum Deo Patre, & Spiritu Sancto vivit & regnat in sæcula sæculorum.*

Quo facto dat eis solemnem Benedictionem, & dimittit.

Ex

Ex quibus videre est & ritum, & formam Sacramentalem ac deprecatoriam Absolvendi, quibus hactenùs Ecclcesia usa fuit & ùtitur, dum publicos Pœnitentes reconciliat. Ab hac non multum discrepabat etiam ea quâ privatim utebatur. Saltem Orationes omnes adhibebat Sacerdos, si tempus & occasio id permittebat; sin minùs, duas tantùm vel tres, aut unam etiam pro arbitrio suo: formulam tamen cui superscribebatur Absolutio, semper usurpabat quotiescumque aliquis etiam privatim reconciliabatur.

Hæc Canonum Pœnitentialium observantia & rigor diu viguit in Ecclesia Dei, citiùs tamen remissa est in Orientali, quàm in Occidentali: in hac enim praxim illorum adhuc fuisse sæculis nono, decimo, usque ad undecimum completum, vel ex solis decretis Burchardi & Ivonis Episcoporum est plane manifestum. Scribebat enim Burchardus ad finem sæculi decimi, & ineunte undecimo. Ivo verò Carnutensis in Ecclesia celebris fuit ad finem sæculi undecimi & sub initium duodecimi. Ambo autem nihil aliud sonant quàm Canones, nullam aliam pœnam criminibus imponunt quàm Canonicam: imò

universæ ipsorum Collectiones pura puta sunt Canonum decretorumque exscripta.

Quod sæculo undecimo adhuc in vigore fuerint Canones Pœnitentiales, & quidem in strictiori rigore quàm præcedentibus sæculis, testis irrefragabilis est Petrus Damianus Eccl. Rom. Cardinalis, eo tempore doctrinâ, eloquentiâ, & sanctitate famosissimus. Hic primùm floruit in illius sæculi medio, natus enim Anno 1006. obiit 1071. cujus scripta Leonis IX. Pontificis qui Pontificatum iniit Anno 1049. authoritate & decretis confirmata sunt.

Quanta autem fuerit illius temporis in infligendis Pœnitentiis severitas, graphicè describit in libro quem Gomorhianus inscripsit, & Leoni IX. Pontifici nuncupavit. In eo enim vehementer imprimis invehitur in libros quosdam Pœnitentiales novellos in quibus, ut ait, perditi homines vana præsumptione confidunt, eò quod in illis multa essent contra Canones falsata, multa addita, nonnulla nimium relaxata.

Atque ut unum ex multis proferam: Libelli isti continebant, " Quod Pres„byter non prolato Monachi voto, „ cum puella vel meretrice peccans, an-

,, nis duobus, & tribus Quadragesimis
,, secundâ, quartâ & sextâ Feria, & Sab-
,, batho semper cum sicco pane pæniteat.
,, In hoc exacerbatur S. Petrus Damia-
,, nus cap. 11. libri citati, Quis tam
,, hebes, ait; quis tam insanus reperiri
,, valeat, qui duorum annorum Pœni-
,, tentiam depræhenso in fornicatione
,, Præsbytero idoneam credat? Si quis
,, enim quantulumcunque scientiam
,, Canonicæ authoritatis vel summate-
,, nùs attigit, ut districtiora judicia ta-
,, ceamus, quod lapso in fornicatione
,, Presbytero, saltem decem annorum
,, pœnitentia decernatur, patenter ag-
,, noscit. Hæc autem duorum annorum
,, Pœnitentia de fornicatione, non
,, modo non Sacerdotium id nec Laico-
,, rum esse perpenditur, quibus nimirum
,, ex hac ruina ad satisfactionem cur-
rentibus triennium indicatur".

Ac tandem refutatis reliquis sacro-
rum Canonum relaxationibus, addit;
,, Quis non perpendat, quis apertè non
,, videt, quia hæc & his similia, Sacris
,, Canonibus fraudulenter immixta, fig-
,, menta sunt Diabolica, ad decipiendas
,, simplicium animas callidis machina-
,, tionibus institutas &c. Cave ab his
,, quicumque es, ne te Syrenarum car-
men

„ mea mortifera suavitate demulceat,
„ ne navim tuæ mentis in Scyllea voraginis profunda demergat".

Deindè posquam Damianus eodem libro disputaverat quâ pœnâ Sodomiæ crimen esset afficiendum; illudque in quatuor species distinxerat, eorum scilicet qui se propriis manibus polluerant; qui cum aliis id commiserant, qui eousque devenerant ut in socii femora semen emisissent; denique qui rem nefandissimam reapse perpetrassent: Ac præterea discrimen fecerat inter eos qui crimen semel, vel raró vel qui sæpiùs & longo usu cum pluribus, perpetrassent:
„ Rectores quosdam Ecclesiarum circâ
„ hoc vitium humaniores forsitan quàm expediat", ut ipse loquitur, acerbè carpit, qui Clericos tantùm degradabant qui postremum criminis gradum perpetraverant, licet fædiùs, & cum pluribus etiam antecedentia crimina peregissent.
„ Quæ proculdubiò impia pietas, in-
„ quit, non vulnus amputat, sed ut au-
„ geatur fomitem subministrat &c. Car-
„ nalis quippè cujuslibet ordinis homo
„ magis formidat, & expavescit in con-
„ spectu hominum despici, quàm in
„ superni Judicis examine condemna-
„ ri; ac per hoc mavult quamlibet districta,

„ districta, quamlibet annosæ Pœniten-
„ tiæ sustinere laborem, quàm sui gra-
dus subjacere periculo". Ex his patet Rectores istos quidem Pœnitentiâ gravi peccata ista etiam occulta (quis crimen tam fœdum publicè perpetret ?) castigasse, sed degradationem adjungendam solummodò negasse. Damianus autem Pœnitentiam vel gravissimam non sufficere, sed addendam degradationem contendebat.

Cum etiam quidam Sacerdotes, istorum criminum Rei, sibi invicem confitentur, ne in tertii cognitionem crimen confessione deveniret, & alter alterum pro criminis consortio indulgentius exciperet, Confessionem ejusmodi non modò improbat, sed etiam nullam esse multis contendit. "Qui reatus au-
„ ctores existunt, inquit, nisi Judices
„ fiunt, & indiscretam indulgentiam
„ quam sibi quisque affectat impendi,
„ gaudet alteri vicariâ permutatione
„ largiri. Undè fit ut & magnorum cri-
„ minum Pœnitentes sint, & tamen nec
„ ora jejunio palleant, nec corpora
macie contabescant".

Ac tandem in hæc verba concludit. " Quisquis quolibet eorum modo quos
„ suprà distinximus, nefandæ turpitu-
dinis

„ dinis se contagione fœdaverit, nisi
„ fructuosæ Pœnitentiæ fuerit Satis-
„ factione purgatus: numquàm habere
„ Dei gratiam poterit, numquàm Chri-
„ sti Corpore & Sanguine dignus erit,
„ numquàm cælestis patriæ limen in-
trabit".

Ut autem appareat quanti momenti disciplinam hanc Damianus existimaverit, & quantæ circumspectionis in ea judicium ferre, Leonem IX. Pontificem, à quo quid in allegatis casibus faciendum sit edoceri postulat, rogat ut antequam responsum ferat, Canones diligenter considerare, virosque doctos & pios consulere velit.

" Petimus igitur, & humiliter im-
„ ploramus, inquit, ut Clementia ve-
„ stra, si dicere fas est, Sacrorum Ca-
„ nonum decreta, quæ tamen vobis
„ notissima sunt, solerter inspiciat, spi-
„ rituales & prudentes viros ad consul-
„ tum hujus necessariæ indaginis ascis-
„ cat, nobisque super his Capitulis ita
„ respondeat, ut omnem de nostro pe-
ctore dubietatis scrupulum tollat".

Cui postquam respondit Pontifex, prædictas fœdi criminis species, tam Canonum, quàm suo judicio Clericos ab omni graduum suorum exercitio de-

 pellere:

pellere: se tamen ex misericordia indulgere, ut qui tribus prioribus speciebus fœdati fuissent, modò cum pluribus & frequenti usu peccata illa non commisissent, post actam Pœnitentiam, gravitati criminis convenientem, prioribus gradibus restituantur, exceptis illis qui vel semel in quarta specie deliquerint; hæc subjungit. " Contra quod nostrum
,, Apostolicæ Sanctionis decretum si
,, quis ausus fuerit vel judicare, vel la-
,, trare, Ordinis sui se noverit periculo
,, agere. Qui enim non pungit vitium,
,, sed palpat, cum eo qui vitio moritur,
,, ipse quoque mortis Reus meritò judi-
catur".

Quis ex his non videt etiam isto sæculo undecimo Canonum Pœnitentialium disciplinam rigidissimè observatam fuisse, & magna cum animi constantia prædicatam; & in peccata non modò publica, sed & occulta, gravibus, ac diuturnis Pœnitentiis fuisse animadversum.

Ejusdem rigoris testimonia habemus ex iis quæ decrevit Alexander II. qui Pontifex creatus Anno 1060. esse desiit 1072. Similiter ex iis quæ Gregor. VII. adversùs falsas Pœnitentias statuit, & speciatim in Concilio Romano Anno 1078.

Cùmque

Cùmque frequens fieret eo sæculo consuetudo proficiscendi Romam pœnitentiæ minuendæ causâ, adeò ut in abusum verteretur; Episcopi in Conciliis congregati fortiter illi obviam iere, ne hoc abusu Canonum disciplina remitteretur. Patet hoc ex Concilio Salegunstadiensi, Anno 1023. celebrato, quod Can. 18. & consuetudinem tradit. & abusui medetur, his verbis. " Quia „ multi tantâ mentis suæ falluntur stul„ titiâ, ut in aliquo capitali crimine „ culpati, Pœnitentiam à Sacerdotibus „ suis accipere nolint, in hoc maxime „ confisi ut Romam euntibus Apostoli„ cus omnia sibi dimittat peccata: „ Sancto visum est Concilio, ut talis „ Indulgentia illis non prosit; sed prius „ juxtà modum delicti Pœnitentiam sibi „ datam à suis Sacerdotibus adimpleant; „ & tunc Romam ire si velint, ab E„ piscopo proprio licentiam & litteras „ ad Apostolicum de iisdem rebus deferendas accipiant".

Undè cum Comes quidam Rodulphus nomine, qui Clericum occiderat, prædiaque Ecclesiæ invaserat, & ob id à Fulberto Episcopo Carnutensi excommunicatus, Romam petiisset ad Joannem Pontificem, ut excommunicatione

 solvere-

solveretur & Pœnitentiam susciperet; de hoc Fulbertus admonitus, ad Pontificem scribit, ne ignaro subrepat Rodulphus, & impunitus absolvatur, his verbis. " Nunc verò ad limina S. Petri „ contendit, tanquam ibi possit accipere „ de peccatis Absolutionem, undè venire non vult ad emendationem. Undè rogamus Te, Dilectissime Pater, „ cui totiùs Ecclesiæ cura commissa est, „ ut eum de sanguine, atque injuria Filiorum tuorum ita arguere & castigare memineris, sicut meritum esse tua „ prudentia novit: Nec Tua Sanctitas injustè in Communionem recipiat, quem „ divina auctoritas sicut Ethnicum aliernat. Undè, bone Pastor, evigila super „ nos, ne per incuriam tuam Grex Domini detrimentum sustineat".

Conqueruntur etiam Patres Concilii Lemovicensis Anno 1034. celebrati de eo quod " excommunicati Aquitanigenæ, ignorantibus Episcopis suis, à Romano Papa Pœnitentiam & Absolutionem acciperent". Cumque Episcopus Arvernensis specialiter querelas deposuisset apud Pontificem, eò quod Pontium Comitem Arvernensem à se excommunicatum, ejus rei ignarus absolvisset: Papa culpam in Episcopum retorquens,

torquens, respondet; "Debueras certè ,, mihi, antequam illa ovis morbida ,, Romam veniret, ejus causam tuis in- ,, notescere apicibus, ut eam omnimodè ,, objicerem, tuamque firmando autho- ,, ritatem, eam anathematis ictu reper- ,, cuterem. Profiteor quippè omnibus ,, consacerdotibus meis ubique terrarum ,, adjutorem me, & consolatorem potius esse, quàm contradictorem &c". Tanta sollicitudine curabant Præsules, etiam Romani, ne Canonum Pœnitentialium rigor incautâ Indulgentiâ (quarum usus ut apparet tunc admodùm rarus erat.) remitteretur.

Ecclesiastica illa severitas ineunte sæculo duodecimo annis aliquot adhuc perseveravit, sed paulatim minui & obsolescere cœpit: & consequenter cum eâ ipsius severitatis adminicula; videlicet, antiqui illi ritus publici, tam qui Pœnitentiæ actionem, quàm qui Pœnitentium reconciliationem spectabant. Cùm enim incipiente hoc sæculo cœperit quoque in Ecclesia invalescere Philosophia Peripatetica, seseque Theologiæ insinuare, quæstionum etiam myriades undique ebulliere, quæ non modò antiquioribus sæculis, sed etiam prox-

mè præcedenti maximâ ex parte prorsus fuerant incognitæ.

Si quidem cæptum est tunc agi & agitari de partibus essentialibus, de materia nempè & forma Sacramentorum, ac proindè etiam Sacramenti Pœnitentiæ: de efficacia & significatione Absolutionis, ejusque proprio & nativo effectu: de qualitate, quantitate & virtute Contritionis sive dispositionis ad effectum Absolutionis prærequisitæ: de necessitate ac tempore adimplendæ Satisfactionis &c. Atque in has & similes circà Sacramenti rationem subtilitates & Scholasticas contentiones, Pœnitentiæ rigor & studium non modicè sensim evanuit. Mirùm enim quantâ facilitate, quam rapido cursu, cum semel vel rima patet, à morum severitate descendatur in relaxationem.

Viam quoque huic apperuère tres aliæ occasiones, quas sigillatim recensebimus.

Prima & antiquissima est Pœnitentiarum secundùm Canones impositarum redemptio Pœnitentibus permissa. Non ea quidem, ut quisquis ingentem animi dolorem de crimine demonstrat, seipsum in criminis vindictam acriter affligit, pœnasque sibi impositas diligenter & prompto

prompto animo exequitur; pœnarum ab homine vel à Canone injunctarum remissionem, vel in faciliores commutationem mercatur. Hanc enim non modò natura & recta ratio docet, verùm etiam perpetua Ecclesiæ consuetudo conced t, & SS. Patres laudant, optantque plurimùm ut singuli Pœnitentes eam promereantur. Et est apud antiquos frequentissima istius Indulgentiæ memoria. Sed illa Pœnitentiarum redemptio quæ relaxationi occasionem dedit, erat pœnarum corporalium canonicè impositarum, veluti jejuniorum, peregrinationum, incessus nudis pedibus, & ejusmodi corporis afflictionum, cum pecunia pauperibus alendis eroganda, cum certis precibus, cum sacrificio Missæ, corporisque etiam flagellationibus, commutatio.

Hæc tamen variis cum modificationibus fieri solebat, nec omnibus Pœnitentibus promiscuè permittebatur, sed parcè admodùm & circumspectè, & Pœnitentiæ quidem anno primo nunquam, nisi cogeret maxima necessitas; sequentibus annis multò faciliùs, ita tamen ut numquam vasta & indefinita redimendi licentia concederetur.

Prima hujus moris origo non nisi

post annum Christi septuagesimum detegitur: finiente sæculo nono familiaris & vulgata fuit in Italia, Gallia & Germania. In Britannicis Insulis antè tempus istud frequentatas fuisse, ex gravi Episcoporum istarum Insularum de abusu ejusmodi redemptionum querelâ, & eorum severa improbatione evidenter colligitur.

Obsoletis verò Pœnitentiis Canonicis, obsolevit quoque earum, de qua nunc redemptio. Ut quid enim ea redimere quæ non sunt. Contigit id ineunte circiter sæculo decimo tertio.

Quod autem hæc redemptio relaxationi causam dederit, patet evidenter. Si enim licet Pœnitentias Canonicas pecuniâ etiam redimere, quotusquisque hominum redemptionem hujusmodi, jejuniis, humicubationibus, flagellationibus, aliisque gravibus corporis macerationibus non præferret? Redemptio illa semper est in faciliùs, levius & voluntati nostræ procliviùs. Imò eò tandem abusus processit, ut crimina argento & auro passim redimerentur, & eorum Rei effusâ pecuniâ vix unquam Pœnitentiam agerent.

Ex hoc redemptionis more, novus etiam modus Pœnitentiarum exsolvenda.um

darum ortus est. Facti siquidem redemptionum æstimatione, Verbi gratiâ, unius jejunii dies, una septimana, unus mensis, unus annus? Tot nummis redimitur, tot percussionibus, tot orationibus &c. Proclive fuit Pœnitentibus, devotione ardentibus, multorum annorum Pœnitentias exsoluere: atque adeò qui redemptionem Pœnitentiæ uni anno æquatam, centies præstabat, centum annorum Pœnitentiam exegisse censebatur; qui millies, mille annorum.

Hac de re disertissimè loquitur Petrus Damianus in libello sive Epistola ad Alexandrum II. de vita SS. Rodulphi & Dominici: cap. 3. sic refert de Rodulpho. " Sæpè Pœnitentiam centum „ annorum suscipiebat, quam scilicet „ per viginti dies, allisione scoparum, „ cæterisque Pœnitentiæ remediis persolvebat". Et de Sancto Dominico verba faciens, hoc testatur. " Memini quo„ que quia cujusdam Quadragesimæ „ imminentis initio, mille annos imponi „ sibi per nos Pœnitentiam petiit, quos „ certè omnes fermè antequam jejunii tempus transigeretur explevit".

Hæc autem annorum Pœnitentiæ comparatio, fiebat per enumerationem & aggregationem Pœnitentiarum, quæ

inicuique peccato mortali per Canones attribuebantur. v. g. Ter fornicatus est, bis adulterium commisit, quater furatus est &c. ac fornicationi tot Pœnitentiæ anni per Canones addicuntur; triplicandi ergò sunt anni illi. Idem de adulterio, cæterisque criminibus agebatur. Et hac supputatione crescebat in immensum annorum Pœnitentialium numerus, poteratque quis pro ratione & quantitate criminum, mille & ampliùs annis obstringi; & unius etiam anni vel brevioris temporis spatio eos exsolvere.

Verùm ista computandæ Pœnitentiæ ratio anterioribus ævis prorsùs inaudita fuit. In istis enim casibus aut extendebatur ad finem usque vitæ Pœnitentia, aut multò severior & durior infligebatur, non Arithmeticâ proportione, sed Geometricâ; cui minuendæ plurimùm conducebat demonstrata cordis compunctio.

Inde etiam aliquo modo originem traxisse videntur duo quæ posteà viguerunt: Pœnitentias nimirùm multas præter Canonum obligationem agere, Deindè ultrà generalem peccatorum omnium Indulgentiam, multorum annorum Indulgentiam concedere.

Secunda

Secunda occasio relaxationis Pœnitentiarum Canonicarum, fuit earum commutatio cum aliquo opere laborioso, propter evidenter apparentem Ecclesiæ utilitatem suscepto. Labor ille quia magnus & periculosus, utilitas ex eo promanans quia eximia censebatur, & universam Ecclesiam spectare, Pœnitentiæ multorum annorum severissimæ non immeritò judicabatur æquiparandus. Ideò Ecclesiæ Pastores hanc commutationem sub hac formula proponebant. " Qui hoc opus egerit, aut ut " peragatur pro viribus adnixus fuerit, " peccatorum omnium remissionem consequetur.

Magnum illud opus fermè semper fuit, arma contra Ethnicos, Hæreticos, Schismaticos gerere, aut qui gerat, si modò ipse non possit, suis sumptibus alere. Insigne & celeberrimum hujus relaxationis exemplum est, Expeditio Hierosolymitana, anno 1096 exhortante Urbano II. suscepta. Hic enim in Concilio Claromontano coram maxima Episcoporum & Principum multitudine, omnibus Hierosolymam Terræ Sanctæ recuperandæ causâ proficiscentibus, cunctorum peccatorum remissionem pollicitus est, ut fideles ad tam arduum &

 laborio-

laboriosum opus aggrediendum stimularet. Unde Concionem suam exhortatoriam, quam refert Guilielmus Tyrius lib. 1. de Bello sacro, sic concludit Pontifex. " Nos autem misericordia
,, Dei, & Beatorum Apostolorum Petri
,, & Pauli authoritate confisi, fidelibus
,, Christianis qui contra eos arma sus-
,, ceperint, & onus sibi hujus peregrina-
,, tionis assumpserint, immensas pro suis
,, delictis Pœnitentias relaxamus. Qui
,, autem in vera Pœnitentia decesserint,
,, & peccatorum Indulgentiam, & fru-
,, ctum æternæ mercedis se non dubitent habituros &c".

In eodem Claromontano Concilio de hac re editus est hic Canon: " Qui-
,, cumque pro sola devotione, non pro
,, honoris vel pecuniæ adeptione, ad li-
,, berandam Ecclesiam Dei Hierusalem
,, profectus fuerit, iter illud pro omni Pœnitentia ei reputetur". Ubi clarè explicantur finis & intentio quam sibi proponere tenentur, qui hoc laboriosum opus aggrediuntur; deindè quis sit operis fructus, omnis scilicet Pœnitentiæ Canonicè impositæ, vel imponendæ expiatio.

Posteà, propter rei paritatem, extensa est gratia ista ad Sarracenos & Mauros.

rus, magnam Hispaniæ partem occupantes, ut videre est in Concilio Rhemensi anno 1148. Eugenio III. Præside celebrato, in quo Incendiariis pro Pœnitentia post damnum resarcitum hoc imponitur. " Pœnitentia ei detur; ut in " Hierosolimis, aut in Hispania in servitio Dei per annum permaneat".

Constitutionem Urbani II. confirmavit Callistus II. anno 1122. in Concilio Generali Lateranensi primo: Idem præstitit Eugenius III. anno 1143. Annis centum post Urbani II. decretum, & quinquaginta post Expeditionem sub Eugenio III. susceptam, Clemens III. in favorem & promotionem alterius Expeditionis in Terram Sanctam, easdem Indulgentias concessit & confirmavit.

Sed pro clariore horum elucidatione, juvat referre quæ de iis scribit Leo Cassinensis lib. 4. cap. 11. Chronici Cassinen.: " Fertur, inquit, ista commotio apud Gallias occasione quorumdam Pœnitentium principia sumpsisse. Qui cum de innumeris sceleribus dignè apud suos pœnitere non possent, & inter notos sine armis vivere vehementer erubescerent; authoritate atque Consilio Sanctæ memoriæ Ur-

„ bani Papæ, prudentis & verè Aposto-„ lici Viri, qui tunc pro Ecclesia ne-„ gotiis illis adierat partes, trans mare„ ad eruendum ex Infidelium manibus„ Sanctum Sepulchri Christi locum, in„ Pœnitentiam & remissionem peccato-„ rum suorum fide promptissimè se ire„ spoponderant; certi omninò redditi„ quidquid periculorum incommodo-„ rumque subjissent, à Domino Pœni-„ tentiæ loco suscipiendum, dum tamen„ se à pristinis nequitiis jam contine-„ rent. Sensim igitur hac opinione ser-„ pente, non paucos paulò post diffusa„ per populos, incredibile est quanta„ multitudo huic conspirationi brevi tempore adjecta sit". Hinc facilè colligitur quàm severè tunc temporis, hoc est, finiente sæculo undecimo & incipiente duodecimo, à populo Christiano exactæ fuerint Pœnitentiæ Canonicæ; cum ut eas vitarent, & eundem tamen fructum perciperent, tam arduum opus, & plenum periculorum molestiarumque, tantò affectu & impetu susciperent, ac patientissimè ferrent.

Confirmat hæc Sanctus Bernardus, cum describit cap. 5. sermonis exhortatorii ad Milites Templi, eos qui ad Orientalem militiam peccatorum redimendorum

dorum causâ confluebant. [a] "Paucos ad-
" modùm, inquit, in tanta multitudine
" hominum illò confluere videas, nisi
" utique sceleratos & impios, raptores
" & sacrilegos, homicidas, perjuros,
" adulteros, De quorum profecto pro-
" fectione sicut duplex quoddam con-
" stat provenire bonum, ita duplicatur
" & gaudium; quandoquidem tam suos
" de suo discessu lætificant, quàm illos
" de adventu quibus subvenire festinant.
" Prosunt enim utrobique, non solum
" utique illos tuendo, sed etiam illos
" non opprimendo. Itaque lætatur Æ-
" gyptus in profectione illorum, cùm
" tamen de protectione nihilominùs
" lætetur Mons Sion, & exultent Filiæ
&c.

Quanta autem multitudo hominum non modò publicè impiorum, sed & omnium generum, tantæ mercedis pollicitatione allecta, peregrinationem illam aggressa fuerit, testatur idem S. Bernardus in fine Epist. 246. dum scribit.
" Vacuantur Urbes & Castella; & pe-
" nè jam non inveniunt quem appre-
" hendant septem Mulieres Virum u-
" num, adeò ubique Viduæ vivis re-
manent Viris", Et ad ipsum scribens Abbas Casemarii Epistola inter Bernar-

dinas

dinas 333. sic de pietate ibidem morientium refert " Denique confessi sunt nobis qui redibant, quod vidissent multos ibi morientes, qui libenter se mori dicebant, neque velle reverti, ne ampliùs in peccata reciderent".

Et nonnè hac pænitendi ratione dici potest occultorum peccatorum publicam Pœnitentiam actam fuisse, & consuetudinem quadringentis circiter annis intermortuam, iterùm cum publico applausu revixisse? Nam cum innumeri homines huic militiæ propter crimina sua nomen darent, ne centesima quidem pars crimina publica perpetraverat. Cæteri igitur omnes hac Expeditionis susceptione se ingentia crimina occultè saltem perpetrasse publicè profitebantur. Minuebatur tamen ista criminis perpetrati professio, eo quod nonnulli solus pietatis causâ huic militiæ sese addicerent, ut antiquitùs eadem præsumptio infirmabatur ex eo quod nonnulli pariter devotionis causâ, & nullius criminis Rei, Pœnitentiam publicam amplecterentur & agerent.

Hinc etiam agendæ Pœnitentiæ publicæ, & illius à solemni distinguendæ eo tempore exorta est occasio & consuetudo. Tum enim frequentissimæ factæ

sunt

sunt peregrinationes expiandorum peccatorum causâ, Hierosolymam præsertim. Utque solemnior esset peregrinatio, vestem pœnitentialem assumebant (cujus in hunc usque diem speciem aliquam servant vulgares illi Peregrini, signanter Compostellani) atque indè vulgò Pœnitentes publici dicebantur. Id autem ex æquo faciebant & propter occultum crimen, & propter publicum, ut uniuscujusque ferebatur devotio.

Sed quæri posset, quomodò Expeditiones illæ occasionem dederint extinguendæ Pœnitentiæ Canonicæ, cum fuerint potiùs æqua Pœnitentiarum istarum commutatio, quàm licentiosa relaxatio? Poterat enim Expeditio illa & recuperatio Terræ sanctæ, utpotè periculis & incommodis plena, ac diuturna, gravibus Pœnitentiis Canonicis jure merito æquiparari?

Verùm si res benè perpendatur, fatendum erit quod oblatâ istâ Indulgentiâ, modoque Pœnitentias Canonicas acerbas, publicas, longas &c. compensandi, raræ admodùm vel imponerentur vel susciperentur: si qui enim graviorum criminum Rei illis seu publicè seu privatim subjecti esse debebant, vel Expeditionem illam assumebant, vel ad

eam pro viribus contribuebant; quod medium veniæ adipiscendæ judicabatur passim priore longè facilius ac honestius, atque ita Pœnitentiarum Canonicarum usus sensim desuevit.

Nec prætereundum; quod harum quoque Expeditionum & Peregrinationum occasione factum sit, ut Absolutio Confessioni conjungeretur antè inceptam, sed post acceptam tamen atque pollicitam actionem Pœnitentiæ; atque hinc alia relaxandæ Pœnitentialis disciplinæ occasio emerserit.

Rem ab ovo, sed compendiosè desumemus ex iis quæ de illa fusè tractat & demonstrat, Joannes Morinus, „ in „ Commentario Historico de Disciplina in administratione Sacramenti „ Pœnitentiæ tredecim primis sæculis „ in Ecclesia Occidentali, & huc usque in Orientali observata„, ex quo etiam pro majori parte desumpta est hæc Deductio, in gratiam eorum quibus Antiquitas nondum est satis perspecta.

Cum susceptâ Expeditione vel Peregrinatione istiusmodi, otium non esset Pœnitentibus ex præscripto Canonum Pœnitentiæ cursum peragere, seseque Absolutione dignos probare; & innumera interim graviaque ipsis imminerent

rent vitæ pericula: facta debita Confessione, & præstitis interioris Contritionis, quæ poterant, testimoniis, necnon Satisfactionis adimplendæ fide-dignis promissionibus, Absolutio antè profectionem ipsis concedebatur (quod in tali casu semper licuit, ne dùm tempus humano judicio Absolutioni maturum expectatur, efflueret quo dari posset). Sed ingens ille hominum numerus, qui sacræ militiæ nomen inscribebant & Peregrinationes frequentabant, pluri mis annis continuatus, effecit, ut tandem omnibus promiscuè ac indiscretè Absolutio post Confessionis editionem statim concederetur, modoque quasi indivulso una alteri conjungeretur.

Cumque hæc praxis ab ea recederet quam SS. Patres instituerant, ut nempè Satisfactio Pœnitentialis, aut illius saltem pars, lege ordinariâ, criminum remissioni & Reconciliationi præmitteretur, cœptum est inquiri pœnitiùs & acriter disputari inter Scholasticos, Quis igitur esset proprius Absolutionis effectus in peccata confessa? Et varii varia subtiliter excogitarunt, quæ in Palæstris Scholasticis per duo propèmodum sæcula multum pulveris excitarunt, & particulariter à Morino referuntur,

runtur, lib. 8. c. 2. Ac tandem ea sententia prævaluit, quæ rejectâ formâ Absolutionis deprecatoriâ, usque tunc usitatâ (ut multis evidenter probat Morinus lib. 8. c. 8. & seq.) vim præcipuam, non in solam pœnam, ut quidam volebant, sed in culpam tribuebat formulæ indicativæ, seu hiscé Ministri verbis, Ego te absolvo &c.

Verùm refrigescente multorum Charitate, & inveterascente consuetudine sic absolvendi, & postponendi opera Pœnitentialia ipsi Absolutioni, hæcque etiam ut plurimùm committendi beneplacito Pœnitentias; facilè plurimorum animis insedit hæc persuasio, quod opera pœnalia & satisfactoria ad remissionem peccatorum obtinendam nequaquam sint necessaria; sed ipsa Absolutio sacramentaliter prolata tantæ sit virtutis & efficaciæ ut effectum Sacramentalem producat, & habitum gratiæ justificantis infundat in animam peccata sua Confitentis, id est, materiam aliquam formæ Sacramentali subjicientis. Atque ita progressu temporis omnis fermè Pœnitentiæ non modò exterioris, verùm etiam interioris (quibus tamen Sancti Patres præ cæteris incumbebant) cogitatio & cura, in plerisque tùm Pœnitenti-

nitentibus, cùm etiam Confessariis elanguit, exolevitque.

Nec mirum: docebant quidem Sancti Patres, ut superiùs relatum est, Pœnitentiam Canonicam Dei iram placare, misericordiam provocare, flectere ad peccatorum veniam impertiendam, gehennæ flammam extinguere, & salutem æternam promereri. Et hoc potissimùm argumento freti ad Pœnitentiam Canonicam Peccatores exhortabantur & urgebant. Verùm quis credens Absolutionem, omnium istorum beneficiorum ac gratiarum simul collatricem, illicò post editam Confessionem, criminum etiam enormium ac repetitorum, concedi posse, levi dumtaxat superadditâ pœnitentiâ (exempli causâ, recitandi Rosarium vel septem Psalmos Pœnitentiales, semel jejunandi &c.) & quidem pro opportunitate peragendâ; quis, inquam, duras diuturnasque corporis macerationes & animi afflictiones à Canonibus præscriptas imponat? Quis illas acceptet? Profectò naturâ omnes homines ad fugiendum summum capitis periculum ignescunt, eo elapso ad minora frigescunt, torpescunt ut plurimùm. Atque ita hoc etiam adminiculo Canonicæ Pœnitentiæ vigor tandem extinctus est.

Sed

Sed ad tertiam relaxatæ disciplinæ Pœnitentialis occasionem progrediamur. Hujus formula erat ejusmodi. "Qui denarium in ædificationem aut reparationem hujus Ecclesiæ vel Oratorii contulerit, tertiam partem, vel quartam &c. Pœnitentiarum imponendarum illi in Domino relaxamus". Hæc ab initio in maximam relaxationem degeneravit. Ideò cùm primùm ipsius praxis in Ecclesia emicuit, non aliter eam Doctores vocarunt quàm Pœnitentiarum relaxationem & remissionem. Posteà illius usu vulgato & confirmato, vocata est Relaxatio, sive Remissio & Indulgentia, cum horum altero Indulgentiæ nomine conjuncto.

Eodem propè tempore extensa est ista Relaxatio ad res sæculares, Pontium, itinerum, rerumque similium refectionem. Nonnumquam integra Pœnitentia relaxabatur. Sed raro id sibi initio arrogabant Episcopi; hoc erat Summo Pontifici veluti communi consensu delatum: Vix tertiam Pœnitentiæ partem excedebat relaxatio ab Episcopis concessa.

Hæc autem Relaxatio meritò dici potest causa præcipua remissarum, ac tandem obsoletarum Pœnitentiarum. Quis

enim

enim longissimis & durissimis Pœnitentiis noctu diuque incumbere velit, qui uno denario, aut etiam obolo juxta Episcopi mandatum erogato, tertiæ Pœnitentiarum Canonicarum parti summa quadrante satisfacit, & triplicato denario totam summam albo expungit? Quidquid subtiliter dicatur & disputetur, hoc axiomate posito, difficillimè Pœnitentiæ Canonicæ actio persuadebitur, cùm ad se ab ea redimendum tam facilè & parabilè unicuique præsto semper sit remedium. Hoc paulò post demonstravit experientia, & in hunc usque diem demonstrat.

Præcedentis quidem relaxationis alia longe ratio est. Permutabatur enim Pœnitentia cum opere difficili, cui permulti non abs re Pœnitentiæ Canonicæ actionem præferre potuissent. Sed equidem postremæ huic occasio manifesta fuisse videtur. Etenim peccatorum omnium remissio primùm donata est omnibus Hierosolymitanam Expeditionem suscipientibus: posteà iis qui legitimè impediti eò non proficiscebantur, sed quemdam ibi militaturum suis sumptibus alerent. Ut pecunia sic distributa peccatorum omnium remissionem pariebat, ita quoque crediderunt idem pa-

tere posse in Ecclesiarum ædificationem vel reparationem collata. Hoc tamen observare solebant, ut remissio integra suscipientibus iter Hierosolymitanum semper concederetur, pars verò tantùm, ut tertia, vel quarta, septima vel alia quævis, in aliorum operum præfatorum gratiam.

Cùm primum Relaxationem ejusmodi praxis oborta est, multi Doctores Parisienses eam difficilem admodùm judicarunt: prævaluerunt tamen commoda quæ hinc in Ecclesias redundabant: Adeò ut Mauritius, Episcopus Parisiensis, qui anno 1196. obiit, cum Episcopatui præfuisset annis circiter 32. homo aliàs origine pauper, ex eleëmosynis istiusmodi, seu pœnitentiarum redemptionibus, tantam auri argentique summam conflaverit, ut ingentem illam Cathedralem Ecclesiam Parisiensem Beatæ MARIÆ Sacram, à fundamentis construi curaverit; & quatuor Abbatias in agrò Parisiensi fundaverit, extruxerit, & dotaverit. Opera sanè quibus Regiæ divitiæ vix sufficerent. Fertur aliquando de hac ædificiorum suorum magnificentia cum Petro Cantore Parisiensi, Viro tunc temporis doctrinâ & authoritate magno, collocutus, ab eo-

que

que quid de illa censeret percunctatus; & respondisse Cantorem; "Multò me-
„liùs facturum si populum suum ad a-
„gendam Pœnitentiam sedulò exhorta-
„retur".

Cum autem hæc Mauritio tam prosperè succederent, multi Episcopi idem imitati sunt (& hinc fortassis pleræque elegantissimæ diversarum Regionum Basilicæ, & opimæ celeberrimæque Monasteriorum, Abbatiarum, Xenodochiorum, aliorumque piorum locorum fundationes, fundamenta sua vel restaurationes ævis istis debent) brevique ad Pontium, viarum, operarumque similium publicarum commoditas translata est.

Demùm ista Relaxatio & Indulgentia concessa quoque est, præsertim à Summo Pontifice, propter preces & similia opera merè spiritualia, veluti orantibus pro recuperatione Terræ Sanctæ, pro Pontifice, pro Rege &c. "Et
„illis præcipuè qui aliam quam Oratio-
„nis subventionem facere non possunt;
„utpotè sunt pauperes & debiles, in-
„quit Alex. Halensis in 4. & rationem hanc reddit. "Non est enim consonum
„rationi, quod personis miseris neganda
„sint remedia, quæ pia Mater Ecclesia
„Filiis solet præstare.

Hanc tamen Indulgentiam concedendi potestas, & obtinendi facultas non adeò indefinita erat, quin certis conditionibus limitaretur, quas Doctores istius ætatis, inter quos Altisiodorensis & Albertus Magnus, hoc modo enumerant. Requirebatur primò Concedentis authoritas & Iurisdictio. 2. Justa necessitas aut utilitas. Necessitas, ut periculum Patriæ, liberatio Terræ S. periclitans fides, & hujusmodi. Utilitas, ut paupertas loci, auditio Verbi Dei, frequentatio Reliquiarum &c. Hanc autem utilitatem volebant etiam aliqui esse publicam, non privatam. 3. Ut Pœnitens sit contritus, & confessus saltem in voto. Et ideo, inquit Albertus, semper in litteris Indulgentiarum continetur. "Omnibus contritis & confessis &c". quia non esset ab eo solubilis pæna, nisi jam præcessisset in eo remissio culpæ. 4. Ut credat hoc beneficium sibi concedi posse authoritate Clavium. 5. Abundantia Thesauri, sive meritorum repositorum in Thesautis Spiritualibus Ecclesiæ. 6. Justa æstimatio solutionis ejus, pro qua Indulgentia est instituta.

Sed quærebant aliqui, an factà alicui Indulgentiâ, injunctam pro peccatis pœnitentiam omittere posset, vel tene-

tetur

retur equidem illam adimplere? Ratio dubitandi erat, quod pœnitentiæ darentur non tantùm in pœnam peccatorum, sed etiam in antidotum, ut nempè sanitas animæ recuperetur, & pravi affectus extinguantur. Respondet Alensis, quod talis quidem non debeat, debito necessitatis, pœnitentiam adimplere; sed quod nihilominùs expediat. ,, Licet enim tantum sit alicui collatum ,, de Indulgentia, inquit, quantum ,, sufficit sibi ad deletionem totius pœ- ,, næ, quam debet pro peccatis; tamèn ,, non expedit illi prætermittere sibi in- ,, junctam pœnitentiam, sed expedit quod illam adimpleat quamdiu vixerit".

Et Albertus Magnus, ,, Consilium ,, meum in talibus solet esse, ait, quod ,, etiam post Relaxationem, Pænitens ,, maneat in pænitentia quam discretus ,, Confessor, post diligentem exami- ,, nationem Confessionis injungit: Quia ,, ille non injungit tantùm pro reatu ,, delendo, sed etiam ut sit Medicina ,, contrà pronitates contractas ex anti- ,, quis peccatis, quæ non indulgentur ,, per Indulgentiam, sed potiùs per ,, opera Satisfactionis prædicto modo

 injunctæ.

,, injunctæ. Et ideo licet non teneatur
,, servare ut satisfaciat pro reatu, utile
tamen esset ut servet pro medicina".
Nec est hæc sententia aliena à mente
Concilii Tridentini, quandoquidem
declaret, quod "pœnæ Satisfactoriæ me-
,, deantur peccatorum reliquiis, & vitio-
,, sos habitus, malè vivendo comparatos,
contrariis virtutum actionibus tollant".
Sess. 14. cap. 8." Quo sanè effectu care-
rent peccatores, si de inveteratis, &
continuatis criminibus nullam omninò
agerent pœnitentiam, sed de misericor-
dia Dei nimiùm præsumentes, solis In-
dulgentiis conarentur ea diluere: Cum
tamen " Divinam Clementiam deceat,
,, ne ità nobis absque ulla Satisfactione
peccata dimittantur, inquit idem
Conc. Trid. loco citato, " ut occasione
,, susceptâ, peccata leviora putantes,
,, velut injurii & contumeliosi Spiritui
,, Sancto, in graviora labamur, the-
,, saurizantes nobis iram in die iræ.
,, Quapropter etiam, in concedendis
,, Indulgentiis moderationem, juxtà
,, veterem & probatam in Ecclesia
,, consuetudinem, adhiberi cupit, ne
,, nimiâ facilitate, Ecclesiastica disci-
plina enervetur", Decreto de Indulg.
Illud idem incommodum ex nimia
In-

Indulgentiarum frequentia jam olim præsentiens Ecclesia, terminos Episcoporum potestati præscripsit. Ità Innocentius III. anno 1215. cum toto Concilio Lateranensi quarto, inter cætera celeberrimo, hunc Canonem decrevit, posteà in Corpus juris relatum, cap. „ cum ex eo, de Pænit. & Remiss. „ Ad „ hæc, quia per indiscretas & superfluas Indulgentias, quas quidam „ Ecclesiarum Prælati facere non verentur, & claves Ecclesiæ contemnuntur, & pœnitentialis Satisfactio „ enervatur; decrevimus, ut cum dedicatur Basilica, non extendatur Indulgentia ultrà annum, sive ab uno „ solo, sive à pluribus Episcopis dedicetur: Deindè in anniversario Dedicationis tempore, quadraginta dies „ de injunctis pœnitentiis indulta remissio non excedat, &c „. Solebant quandoque ad similem Dedicationem plures Episcopi eam cohonestandi causâ, convenire, & unusquisque Festivitatem istam celebrantibus, & ad eam contribuentibus, Indulgentias effusè satis largiebatur. Licentiam istam restringit Concilium.

Quod ipsum etiam Pontifices observarunt, ut Alexander III. qui anno 1177.

in consecratione majoris Altaris Ecclesiæ Ferrariensis, Pœnitentibus & Confessis illud ipso die visitantibus, " Annum unum de criminalibus, & septimam partem venialium relaxavit, " referente Baronio. Quibus videas, " subdit, usum ejus temporis concedendi per Romanos Pontifices Indulgentias, quæ unius anni terminum non excederent, præterquam in Expeditione Terræ Sanctæ." Similia aliorum Pontificum exempla, quæ plurima sunt, producere, longiùs excurreret quàm hujus Compendii ratio patiatur. Vehementer siquidem pertimescebant Pontifices, ne imprudenti largitione, pœnitentialis Satisfactio & Ecclesiastica disciplina enervaretur: Beneficium namque ipsum, utpotè male locatum, dispendium veriùs esset & maleficium; Censuraque Divina, ut in pari causa loquitur S. Cyprianus, solveretur. Undè referunt Gregorium VIII. cum dedicaret Ecclesiam Beneventi à se constructam anno 1187. petentibus Indulgentias, respondisse. " Tutiùs est ut agatis pœnitentiam, quam vel tertiam partem, vel aliquotam vobis remittam".

Ipse etiam Urbanus IV. qui Festum in

in memoriam institutionis Sanctissimi Sacramenti Eucharistiæ per universum orbem Christianum anno 1264. indixit; voluitque esse celeberrimum; Indulgentias quidem plures concessit Solemnitatem istam celebrantibus; sed parcè admodùm, si desiderium spectes, quo ferebatur ad hujus Festi cultum & magnificentiam, liberalissimè tamen, si temporis mores consideres. " Iis enim, qui
" officio matutinali Festi ejusdem, in
" Ecclesia interfuissent, verò Pœniten-
" tibus & Confessis, centum dies;
" qui Missæ vel Vesperis totidem lar-
" gitur. Illis vero qui officio Primæ,
" Tertiæ, Sextæ, Nonæ, & Comple-
" torii interessent, pro qualibet Horarum quadraginta dies &c.

Difficillimè enim Indulgentias unius anni, Plenarias rarissimè concedebant; Adeò ut ipsis etiam Peregrinis Romam in Cæna Domini venientibus, Transmarinis tres annos, Cismarinis duos annos dumtaxat solerent remittere; idque, ut antè dictum est, ne Canonum Pœnitentialium vigor extingueretur. Quis enim acre pharmacum febri curandæ quærat, si præstò semper sit lene, & nulla asperitate molestum?

Ea ratione motus Sixtus IV. ut ipse

testatur, Indulgentias multas, antea concessas, abrogavit, quæ legi possunt Extravag. comm. l. 5. tit. 5. c. 5. Rationem his verbis exprimit. " Id propensiori studio præcavendum esse „ censemus, ne cujusvis Indulgentiæ, „ remissionis, vel facultatis obtentu, „ Christi fideles procliviores ad illici„ ta imposterum committenda reddan„ tur, aut facilitas veniæ eis peccandi „ tribuat incentivum". Obiit hic Pontifex anno 1484. Idem aliquoties præstarunt subsequentes Pontifices, & ut testatur Cardinalis Baronius, " Ad „ eam laudabilem antiquam formam „ Clemens VIII. non sine divino in„ stinctu, effusas nimis Indulgentia„ rum concessiones restringere aggres„ sus est, fiunt enim potius remissiores „ vasta Indulgentiarum laxitate Fide„ les". Et de eodem scribens Card. Bellarminus lib. 1. de Indulg. cap. 12. hæc profert. " Laudandus merito est Clem. „ VIII. Pontifex M. qui nunc sedet, „ quod Decretum Concilii Lateranen. „ sub Innoc. III. de moderandis in„ discretis Indulgentiis, & Decretum „ Concilii Trid. Sess. 25. de Revo„ candis Indulgentiis ad veterem & „ probatam Ecclesiæ consuetudinem,

exec-

„ executioni mandare studet. Veteres „ enim parcissimos fuisse in Indulgen„ tiis conferendis notissimum est". Rationem huic loco satis appositam, reddit Navarrus de Jubilæo Notab. 9. num. 9. quam etiam allegat & probat Cardin. Bellar. de Indul. lib. 1. cap. 7. "Indul„ gentiæ sunt odiosæ in Jure, quod per „ eas multum enervetur Satisfactio „ Pœnitentialis, quæ tantoperè est no„ bis utilis, tantoperè nostra nos ad eam Mater Ecclesia monet" per Canones Pœnitentiales.

Pastorali huic summorum Pontificum vigilantiæ, in coërcenda prorupta nimis pœnitentiæ Canonicæ relaxatione, quam indiscreta quorundam facilitas in concedendis Indulgentiis invehebat, debetur, quod currente sæculo duodecimo nonnulla adhuc Canonum severitas viguerit. Quod licet innumeris exemplis demonstrari posset, unicum tamen sufficiet. Ad S. Bernardum, qui maximè floruit circà annum 1150. Vir pauper & senex mittitur per Episcopum Tullensem Ricuinum, ut pœnitentiam Canonicam ab eo accipiat; ipse ad Episcopum tanquam ad pastorem proprium, ovem morbidam curandam remittit, scribens his verbis Epist. 6. "Nos dare pœnitentiam,

" maximè in criminalibus, nulli homi-
" num præsumere omninò solemus, nisi
" solis quos in nostram curam suscepi-
pimus " : & pro ratione allegat, quod
ipsemet cum Monachis suis in caussis
gravioribus soleat ad Episcopum recur-
rere : Tandem ipsum de pœnitentia huic
homini imponenda sic saltem monet".
" Provideatur igitur huic morbidæ ovi
" à proprio Pastore, & tali Pastore qui
" Canones non ignoret, congruâ Pœni-
tentiæ medicinâ". In ea siquidem sen-
tentia erat Bernardus, quod expediret
unumquemque proprio Pastori confiteri,
" quia hoc ipsum signum humilitatis
" est, quæ generat Confessionem, inquit
serm. 3. de S. Andrea. Quid si fortè li-
centiam obtinuerit alteri confidendi ?
" Tu tamen ei priùs, ait, reveles cordis
" tui arcanum, quia non est plena salus,
" si ille fugitur aut contemnitur, cui ad-
hærere, aut honorare debueras".

Ex præfata itaque historia patet, quæ Pœnitentiæ praxis eo tempore passim vulgata fuerit : cum vir ille senex & pauper, longum iter aggrediatur & conficiat ad S. Bernardum, imò etiam regrediatur ad Episcopum, ut condignam peccato suo Pœnitentiam suscipiat.

Verùm ineunte sæculo decimo tertio,

eoque

eoque nonnihil progresso, restabant quidem aliqua istius severitatis argumenta, sed paulatim mirum in modum defecit. Confitentibus quidem in expiationem criminum proponebatur primum Pœnitentia Canonica, suadebatur, urgebatur: Detrectantibus tamen mitigabatur: de severiore mitigatione conquerentibus, iterum minuebatur; donec Pœnitens levitatem pœnæ verecundatus tandem Sacerdoti acquiesceret. Cùm enim passim oculis obversarentur occasiones relaxandæ Pœnitentiæ, in iisque proponendis liberales essent nonnulli Episcopi, difficilè erat Pœnitentiam Canonicam peccatoribus persuadere. Moneant Confessarii, prædicent Concionatores, urgeant Pastores: laudabunt multi sermonis eloquentiam, mirabuntur zeli fervorem, & admittent rationum efficaciam; verùm, quis dato brevi & gratioso pœnarum compendio austeram illam diætam amplexabitur? Nè centesimus quisque.

His accessit Redemptionum antiquarum facilitas; quas tùm nusquisque Sacerdos arbitrio suo assumpsit: Undè factum more hominum solito, ut ex facilibus facillimæ redderentur. Deindè Confessariorum ordinariorum universalis sententia eodem sæculo prævalescens,

 Pœniten-

Pœnitentias quaſcumque in foro conſcientiæ, Sacerdotum arbitrio eſſe infligendas, ultimam operi coronidem impoſuit. Iſta nos docent Auctores celebres, qui eâ ætate de his rebus ſcripſerunt. Alex. de Hales 4. part. Summæ q. 21. membro 3. art. 1. " Quidam dicunt, inquit, & ferè omnes Confeſſores, quod omnes Pœnitentiæ ſunt arbitrariæ, id eſt, in voluntate Sacerdotis, & poteſt dare plùs vel minùs pro voluntate ſua, nec peccat; & hoc vi Clavium". Sed hanc opinionem non omninò probat.

Quamquàm autem Confeſſarii ubique hoc jus in Pœnitentias Canonicas ſibi vindicarent, Doctoreſque paſſim eandem Sententiam vel docerent, vel eam quæ huic juri admodùm faveret, & Confeſſores ad illud conſervandum induceret: Tria tamen eodem tempore docebantur, conſulebantur atque etiam exercebantur, quæ plurimùm retardabant ad relaxationem præcipites. Primum ſpectat ad ſummos Pontifices, qui eodem tempore interrogati de Pœnitentia variis criminibus imponendâ, ſecundùm antiquos Canones reſpondere adhuc ſolebant. Secundum; inſignes & celebres Doctores, qui illas Pœnitentiarum relaxationes de criminibus occultis eſſe interpretandas,

non

non de publicis, prædicabant & scribebant. Tertium: axioma apud illius sæculi Doctores vulgatum; Confessorem licet in occultis peccatis puniendis non teneretur Canones sequi, teneri tamen eos in Pœnitentiis dandis ut exemplar & formulam antè oculos sibi proponere.

Undè etiam, licet ab antiqua severitate ad tantam lenitatem eo tempore deventum esset, Doctores tamen Canonum, & Casuum, quos vocant, conscientiæ, in definiendis Pœnitentiis, & earum imponendarum ratione dicenda respectum aliquem ad Canones habebant, & haberi volebant. Sic inter cæteros Cardinalis Hostiensis. " Ut autem Sacer-
" dos circà Pœnitentias dispensando
" cautiùs arbitretur, notandi sunt & ca-
" sus in quibus per Canones certæ pœ-
" næ, seu Pœnitentiæ imponuntur. Nam
" Canones Pœnitentiales tenetur scire
" Sacerdos; aliàs vix in eo nomen Sa-
" cerdotis constabit. Ita quoque titu-
" lus in Corpore Juris. Canonibus Pœ-
" nitentialibus appositus. Canones Pœ-
" nitentiales, quorum notitia viris Ec-
" clesiasticis est valdè necessaria. Sunt
" enim quædam Regulæ directivæ ad
" Pœnitentias delinquentibus imponen-
das".

Sic quidem se res habebant superioribus sæculis, sed, ut solent, quæcumque effrenem naturam constringunt, paulatim magis magisque dissolutæ sunt: quodque ingenti labore & industriâ comparatum, & longo tempore conservatum fuerat, effractis semel disciplinæ compagibus, brevissimo totum fermè diffluxit. Idque præsertim ex quo Absolutiones Sacramentales redditæ sunt faciliores, ipsiusque Pœnitentis, ut ita dicam, imperio tantùm non subjectæ; & Pœnitentiarum Canonicarum relaxationes, seu Indulgentiæ factæ largiores frequentioresque; ac deindè, quod caput, homines sibi persuasêre quod ad eas, etiam Plenarias, promerendas, jam non, ut olim, alia opera laboriosa, aut largæ eleemosynæ substituendæ sint; sed satis sit vel Templum aliquod aut Altare visitare, vel quinies Orationem Dominicam recitare, vel alias quasdam preces, quantumvis perfunctoriè, effundere; quodque equidem per illas, omnes pœnæ ac Pœnitentiæ criminibus debitæ expungantur.

Nec est quod quis existimet Juris rigorem authoritate Ecclesiæ remissum esse (hæc enim Spiritum Pœnitentiæ à Christo sibi inditum & commendatum, num-

numquam dimittet) sed in privatis causis & justis, rigoris species in aliam frequenter commutata, ut demonstratum est, plurimis occasionem dedit, Pontificum & Episcoporum beneficio ad præposteram relaxationem abutendi. Ea est enim naturæ humanæ insita pravitas, ut nihil sit tam prudenter actum, quod non calumnietur; tam sanctum, quod non contaminet: legibus ipsis ad leges abrogandas, & criminum defensionem abutitur. Deindè Concilia & Pontifices lenitatem super aggeres à Canonibus stratos restagnantem, nonnumquam in proprio fundo continuerunt, aut saltem ut moderatè ferretur, coëgerunt; severitatem verò, ut optabant, restituere valuerunt nunquam. Et sanè præcipitem ruentis motum sistere difficillimum. Quid reflectere & in pristinum statum revocare? Obnitentem mole sua aut secum trahet aut opprimet.

Idcircò factâ disciplinæ Canonicæ mutatione, & eâ, quam experimur, Canonum Penitentialium obliteratione, ut eorum vix memoria, nedum notitia hodiè superstes sit apud plerosque Theologos & Confessarios; Ecclesia ut piissima Mater Filiis suis tenelliùs ablandiens, "Sicut Aquila provocans ad volandum

pullos

„ pullos suos, & super eos volitans, ex„ pandit alas suas; & assumpsit eos, „ atque portavit in humeris suis", variisque & novis artificiis ad interiorem cordis Contritionem (partem ad peccatorum remissionem obtinendam, ut deessent cætera, efficacem & necessariam) excitavit, & ipsismet Indulgentiis ad veram & heroicam Pœnitentiam suscitandam & inflammandam prudenter usa est, dùm eas non nisi "verè Pœnitentibus ac Contritis" largitur, fixam interim & immotam semper retinens intimo pectori "Canonum" antiquorum existimationem, & observantiæ desiderium.

Quod profectò abundè testatur postremum Ecclesiæ Concilium Oecumenicum Tridentinum.

Quamvis enim sacra hæc Synodus propter temporum iniquitatem, varios hæresum fluctus repentinâ quâdam eluvione totam propèmodum Europam involventes, Christianorum Principum dissentiones, bellaque etiam intestina, licentiam populorum, cordium duritiem, inscitiam Sacerdotum, aliasque pravitates & morum corruptelas, quibus Rempl. Christianam jam dudùm vexatam & propemodùm oppressam, deplorat Paulus III. in Bulla indictionis Concilii;

sec.

res Ecclesiæ collapsas pro votis suis restaurare, Pœnitentiamque câdem prorsus, quâ olim, ratione præscribere non potuerit; tamen "Ecclesiasticam
„ Disciplinam in Christiano populo non
„ solùm restitui, sed etiam perpetuò
„ sartam tectam à quibuscumque impe-
„ dimentis conservari cupit. Sess. 25. de
„ Refor. cap. 20. Sacratissimos Canones
„ exactè ab omnibus & quoad ejus fieri
„ poterit, indistinctè observandos statuit,
„ c. 18. Et quod Pœnitentiales attinet,
„ publicis peccatis publicam pœniten-
„ tiam, injungendam decrevit", Sess. 24.
cap. 8. operaque Pœnitentialia miris encomiis instanter commendat & præcipit Sess. 14. cap. 8. declarans "non fuisse
„ securiorem ullam viam in Ecclesia Dei
„ unquam existimatam, ad amovendam
„ imminentem à Domino pœnam, quàm
„ ut Pœnitentiæ opera homines cum vero
„ animi dolore frequentent; eò quod,
„ proculdubio magnopere à peccato
„ revocent, & quasi freno quodam
„ coërceant, cautioresque & vigilantiores
„ in futurum Pœnitentes efficiant,
„ medeantur peccatorum reliquiis, &
„ vitiosos habitus, malè vivendo com-
„ paratos, contrariis virtutum actionibus
„ tollant. Quocircà etiam mandat Con-
fessariis,

,, fessariis, ut quantum spiritus & pru-
,, dentia suggesserit, pro qualitate cri-
,, minum & Pœnitentium facultate, sa-
,, lutares & convenientes Satisfactiones
,, injungant; nè si fortè peccatis conni-
,, veant, & indulgentiùs cum Pœniten-
,, tibus agant, levissima quædam opera
,, pro gravissimis delictis injungendo,
,, alienorum peccatorum participes effi-
,, ciantur. Et subjungit, Habeant autem
,, præ oculis, ut satisfactio, quam impo-
,, nunt, non sit tantùm ad novæ vitæ cu-
,, stodiam, & infirmitatis medicamen-
,, tum; sed etiam ad præteritorum pec-
,, catorum vindictam & castigationem;
,, nam Claves Sacerdotum non ad sol-
,, vendum dumtaxat, sed & ad ligandum
,, concessas, etiam antiqui Patres & cre-
dunt & docent". Quâ brevi periodo omnes Canonicæ severitatis causas complectitur, ut ex antecedentibus patet.

Et nè omninò obliteraretur memoria potestatis & praxis, quam Ecclesia semper obtinuit, & multis sæculis rigorosè exercuit, retinendi peccata, hoc est, Absolutionem vel negandi, vel differendi ad tempus, donec juxtà Canonicas leges Pœnitens debitam Deo & Ecclesiæ Satisfactionem præstiterit; peccata quædam judicio solius Episcopi reservari vo-

luit

luit Seſſ. 14. cap. 7. Decernendo quod „ magnoperè ad Chriſtiani populi diſ- „ ciplinam pertinere, ſanctiſſimis Pa- „ tribus noſtris viſum ſit, ut atrociora „ quædam & graviora crimina non à „ quibuſvis, ſed à ſummis dumtaxat Sacerdotibus abſolverentur " (ergò multò minùs à quibuſvis pro libitu abſolvenda cenſet) quam praxim ſummi Eccleſiæ Præſules longâ ſerie ſibi ſuccedentes uſque ad Alexandrum VII. inviolabiliter obſervari voluerunt, nonobſtantibus quibuſcumque privilegiis, vel exemptionibus ab Ordinaria Iuriſdictione.

Conſtat igitur ex his, quod licet Sacroſanctum iſtud Concilium Chriſtianos ad Canonum Pœnitentialium obſervantiam & rigorem exertis planiſque vocibus, aliorum Conciliorum more, compellendos non putarit, cùm, ut tùm quidem res ſe habebant, id tentare nec poſſet, nec deberet : Nihilominùs divinâ quâdam ſolertiâ, quam ad Eccleſiæ diſciplinam conſervandam Sanctus Spiritus adhibuit, Canonicam Pœnitententiam abundè ad eorum intelligentiam, qui aures audiendi habent, ut Chriſti verbis utar, aſſeruerit ac vindicârit.

Cæterùm quo ſtudio antiquos Canones

nes retinendos observandosque judicaverit, vel hoc exemplo satis etiam superque significavit: cùm etsi, quibus convocata fuit temporibus, insignes in Clerum pravitates & corruptelæ invasissent, quarum pleræque ipsâ delinquentium non solùm multitudine, verùm etiam illustri dignitate concessæ licitæque viderentur, ut Bulla Pii IV. testis est; Canones nihilominùs universos de Clericorum vita & honestate antiquitùs editos, "eysaem", quæ in superioribus Conciliis decretæ fuerant, " vel majoribus etiam pœnis observari ,, jussit; & si qui in desuetudinem abiissent, in usum revocari voluit". Sess. 22. cap. 1. Divino sanè consilio, siquidem perspiciens morum corruptionem universorum fermè Catholicorum animos infecisse, ne fortè dùm omnes Catholicos, ad Canonicam correctionem & pœnitentiam reducendo, probè Christianos facere vult, faceret apostatas; ad Sacerdotes sese convertit; & numero pauciores, & veris remediis ferendis aptiores, eosque ad priscorum omnium Canonum, quibus vitæ ipsorum ac morum sanctitas, officiique debitum continetur, observantiam, novâ lege revocavit. Præclarè intelligens
forè

fore ut Pastores & Confessarii ad antiquæ virtutis normam, & Ecclesiasticæ disciplinæ cognitionem, ipsi semel restituti, facili negotio communem fidelium disciplinam restaurarent, & ministerii sui memores, fideles ad veriora & saniora semper officia ducerent, eosque potissimùm in Sacramentorum usu ad Dei & Ecclesiæ leges dirigerent.

Mentem Concilii Tridentini insecuti sunt & dilucidè expresserunt Patres, quos istud præfecit compositioni Catechismi ad usum Parochorum, quem Romanum nuncupant. Sic enim Tractatum de Pœnitentia finiunt, p. 2. n. 113.

" In irroganda Satisfactionis pœna, „ Sacerdotes nihil sibi suo arbitratu „ statuendum esse, sed omnia Justitiâ, „ Prudentiâ & Pietate dirigenda existimabunt".

" Atque ut hâc regulâ peccata metiri videantur, & Pœnitentes scelerum „ suorum gravitatem magis agnoscant; „ operæ pretium erit interdum eis significare, quæ pœnæ quibusdam delictis ex veterum Canonum præscripto, qui Pœnitentiales vocantur, constitutæ sint".

Igitur

" Igitur universæ Satisfactionis mo-
„ dum, culpæ ratio temperabit".
" Hortari verò etiam eos oportet,
„ ut sæpè eadem Satisfactionis opera,
„ à Sacerdote indicta, ultrò suscipiant,
„ ac repetant: atque ita mores suos
„ componant, ut iis omnibus, quæ ad
„ Pœnitentiæ Sacramentum pertinent,
„ diligenter absolutis, tamen virtutis
„ Pœnitentiæ studia numquam inter-
„ mittant (quippè, Vita Christiana
„ debet esse perpetua Pœnitentia juxtà
Concilium Trid. sess. 14. c. 9."
" Quod si interdum, etiam ob pu-
„ blicam offensionem, publica Pœni-
„ tentia præscribenda fuerit, quamvis
„ eam Pœnitens refugiat, ac depre-
„ cetur, non erit facilè audiendus:
„ verùm persuadere ei oportebit, ut,
„ quæ tùm sibi, tùm aliis salutaria
„ futura sunt, libenti & alacri animo
excipiat".
Quidni hoc monitum vellent, cùm paulò antè num. 93. docuissent, non modò crimina publica, sed etiam nonnumquam occulta antiquitùs Pœnitentiâ publicâ severè fuisse castigata?
"Quare sapientissimè illud ab Eccle-
„ sia observatum est, inquiunt, ut cum
„ ab aliquo publicè flagitium commis-
sum

„ ſum eſſet, publica etiam Pœnitentia „ ei indiceretur, ut cæteri timore „ perterriti, deinceps peccata diligentiùs vitarent".

" Quod etiam in occultis criminibus, „ quæ graviora eſſent; interdùm fieri ſolitum erat".

" Sed, ut diximus, in publicis hoc " perpetuum fuit, ut qui ea commiſerant, antequam publicam Pœnitentiam ſuſcepiſſent, non abſolverentur".

" Verùm poſteà tantùm de veteris „ diſciplinæ ſeveritate remiſſum eſt; „ atque ita Charitas refrixit, ut jam „ plerique ex fidelibus ad peccatorum „ veniam impetrandam nullum intimum animi dolorem, atque gemitum „ cordis neceſſarium putent, ſed illud „ ſatis eſſe arbitrentur, ſi ſpeciem tantùm doloris habeant". Proh dolor!

His Sanctiſſimus Pontifex Pius V. cujus juſſu Catechiſmus hic primùm editus eſt, & veteris diſciplinæ ſeveritatem Canonicamque Pœnitentiam probat, & modernæ remiſſionem ac Relaxationem deplorat, & illius reſtituendi deſiderium ſatis indicat.

Mirùm eſt quam fuerit hac in cauſa diligens, ſollicitus & zelo fervens

S. Carolus

S. Carolus Borromæus, qui mentem Tridentinæ Synodi, ac sensum, si quis alius, probè assecutus est, penitùsque percepit: quippè qui illam & spectavit dùm haberetur, & perficiendam explendamque curavit: qui illius Patres audivit atque affatus est sæpiùs; qui Catechismo Romano conficiendo præfuit: qui Synodi interpretes Cardinales & diligendos providit, & in iis ipse delectus est. Hic ille non modò Canones Pœnitentiales vulgò dictos, sed innumeros alios ex antiquis Conciliis, Collectionibus, Pœnitentialibus in unum collegit, per decem divina Præcepta distribuit, ut unicuique peccato Sacerdotibus præstò semper esset remedium: ubique eorum lectionem & cognitionem commendavit, in Conciliis Provincialibus, Diœcesanis, Congregationibus, publicè & privatim: in Ecclesiarum Cathedralium, Collegiatarum, Parochialium sacrariis recondi voluit, ut hinc, cùm opus esset, ab unoquoque possent depromi, inspici, consuli. Quamobrem verò tam acris sollicitudo? Rationem reddit in Præfatione ad Canones Pœnitentiales à se collectos, his verbis.

» Patres docuerunt quàm necessaria » admodùm sit Sacerdotibus, qui in audiendis

„ diendis Pœnitentium Confessionibus
„ versantur, Canonum Pœnitentialium
„ scientia. Etenim si omnia, quæ ad Pœ-
„ nitendi modum pertinent, non Pru-
„ dentiâ solùm ac Pietate, sed justitiâ
„ etiam metienda sunt; certè norma
„ hæc à Canonibus Pœnitentialibus su-
„ matur oportet. Sunt namque ii quasi
„ regulæ quædam, quibus cùm ad culpæ
„ commissæ gravitatem rectè dignoscen-
„ dam, tùm ad imponendam pro illius
„ ratione veram Pœnitentiam, Sacerdo-
„ tes Confessarii ita diriguntur, ut ibi
„ singula, & quæ ad peccati magnitudi-
„ nem, & quæ ad Pœnitentis statum,
„ conditionem, ætatem, intimumque
„ cordis contriti dolorem pertinent,
„ accuratè perpenderint, tùm demùm
„ Pœnitentiam judicio ac prudentiâ suâ
moderentur". Quod quidem semper Ec-
clesia tenuit, à qua Pœnitentiæ modus
nunquam ita præfinitus fuit, quin penes
Episcopum esset aliquid de ipsius seve-
ritate remittere, pro ratione contritio-
nis & perseverantiæ in piis operibus ex-
ercendis, quam Pœnitens exhiberet.
Quam facultatem S. Carolus etiam con-
cedit in Institutione Italicè conscri-
ptâ.

„ Confessarius Canones Pœnitentia-

„ les sciat oportet, nam quamvis illi
„ possint & debeant secundum pruden-
„ tis & timorati Confessarii arbitrium
„ mitigari, prout Pœnitentis contritio,
„ personarum qualitas, diversaque con-
„ ditio, aliæque circumstantiæ exigent;
„ utilissimùm tamen est semper istos
„ Canones præ oculis habere, & ad eos
„ tanquam ad Regulam respicere, quan-
„ tùm expedire videbitur. Et quidem
„ Confessarius, quamvis pro modo anti-
„ quo Canonum Pœnitentiam non ha-
„ bet sequi, tamen Pœnitenti nonnum-
„ quam articulos in iis explicatos propo-
„ net, ut sic ad majorem dolorem ad-
„ ducatur, Pœnitentiamque leviusculam
„ quam ipsi imposuit, tantò alacriùs
„ exequatur. Hortabiturque ut benig-
„ nitatem non prætermittat ut negli-
„ gat quâ pia Mater Ecclesia in favo-
„ rem ipsius utitur, antiquum Eccle-
„ siastica disciplinæ rigorem in tantùm
mitigando.

Et in Instructione latina hæc habet istis consona. "Pœnitentis culpas graves
„ perpendenti, sibi ob mentis oculos pro-
„ ponet Canones Pœnitentiales, qui lu-
„ men & sibi & Pœnitenti quoque affe-
„ rant; quo videant quemadmodùm
pro

„ pro peccati ratione Pœnitentia & im„ponenda & suscipienda sit".

" Eorum Canonum tamen Pœniten„tias, ut tempora ferunt, pro charitate „& Prudentia sua minuet, prout peccati „& peccatoris circumstantiæ requirent: „in quibus præter eas, quæ paulò antè „demonstratæ sunt, rationem etiam ha„bebit Contritionis ejus, qui pecca„vit".

Non est ergò mens S. Caroli ut Canonum Penitentialium præscripta rigorosè hodie, & ut olim, observentur, ac per Confessarios executioni mandentur; sed dumtaxat ut tàm Confessario, quàm Pœnitenti serviant pro norma & Regulâ imponendæ ac suscipiendæ pœnitentiæ. Idcircò addit:

" Demonstrabit tamen iis, qui graviùs „peccarint (quo magis scelerum suorum „magnitudinem agnoscant) quantà ipsis „Pœnitentia ex Canonum regulis im„ponenda esset: nec verò putent sua „peccata levia esse, quia parva illa Pœ„nitentia data est; sed hoc factum esse, „ne eam, quæ pro culparum ratione in„jungenda erat, deserant cum periculo „salutis suæ".

Et ne hâc etiam facultate abuterentur Confessarii in Canonum Pœniten-

 tialium

tialium ultimam extinctionem, sed eorum observantiam, quoad fieri posset, reducerent; severè illis mandat loco citato ut pro criminum gravitate condignas Pœnitentias injungant, his verbis.

" Cum hæc Parochus pro prudentia, „ charitateque sua spectabit, tùm verò „ maximè videbit, ut ne pro peccatis „ gravibus levissimas pœnitentias impo„ nat : id quod & Confessoribus, & „ Pœnitentibus periculosum est, cùm id „ à sacris litteris & à Conciliorum de„ cretis, & à SS. Patrum sententiâ ali„ enum sit: nam divinæ litteræ ab iis, „ qui Pœnitentiam agunt, hoc efflagi„ tant, ut fructus dignos Pœnitentiæ fa„ ciant; utque ad Dominum convertan„ tur in jejunio, fletu & planctu".

" Et verò qui peccatis gravibus leves „ quasdam Pœnitentiæ modos imponunt, „ hi (Canon inquit) consuunt pulvillos, secundùm Propheticum sermonem, sub omni cubito manus, & faciunt cervicalia sub capite universæ ætatis ad capiendas Animas. "Imo Concilium Trid. „ docet alienorum peccatorum partici„ pes fieri eos Confessores, qui dum cum „ Pœnitentibus indulgentiùs agunt, le„ vissima quædam opera pro gravissimis „ delictis injungunt".

Si

"Si quis igitur graviter pulicè peccaverit, cùm publicam Pœnitentiam restituendam esse S. Tridentina Synodus decernat, ei publicam pro ratione criminis imponet".

"Si cui autem, cùm publicè offenderit, Pœnitentia publicè imponenda est, is ab ea longè refugiat; ne desistat propterea persuadere, ut suscipiat: si minùs persuasionibus potest, consulat Archiepiscopum".

Undè etiam in primo Mediolanensi Concilio à Sede Apostolica confirmato, eâ de re, unà cum Provinciæ suæ Antistitibus ita loquitur. "Iidem (Confessores) quemadmodum à S. Trid. Synodo jussum est, publicè peccantibus publicam Pœnitentiam imponant; neque illius publicæ Pœnitentiæ genus, nisi datâ ab Episcopo facultate, secretâ aliâ pœnâ commutare audeant".

Patet igitur Sanctissimum illum Præsulem, divino Spiritu afflatum, censuisse, quod Canones antiquaque Conciliorum & Patrum de peccatis puniendis Instituta, cognita perspectaque esse debeant, ut Pœnitentiæ tribunal ac munus probè administretur. Deindè, juris ex tribunali isto dicendi formam & ra-

tionem, à Canonibus petendam; nec iis utendum ad culparum gravitatem tantùm pernoscendam, sed & ad veram pro peccati cujusque modo constituendam Pœnitentiam. Denique, tametsi Canonum severitas ex Pœnitentis Contritione, ætate, viribus aliisque affectionibus temperari possit & debeat, eos nihilominùs, ut disertè jubet, "semper quantùm potest, esse observandos".

Aliàs quis tandem intelligat, cognitis mihi opus esse Canonibus, quibus fornicatori triennii Pœnitentia antè Communionem indicitur, ut istum ipsum fornicatorem, pro omni Pœnitentia, ter Pater & Ave recitare jubeam, & ita statim ad sacram Synaxim dimittam? An fortè Canonem, quo Adultero non nisi post decennii Pœnitentiam Eucharistia conceditur, scire me necesse est, ut adulterii reis, postquam Psalmos Pœnitentiales semel iterùmve ipsis decurrere, aut Feriâ sextâ jejunare præcepero, Eucharistiam porrigam? Denique si Sacerdos flagitia sua confessus, post levem Pœnitentiam, datâ opportunitate peragendam, statim absolvendus sit, & vel saltem postero die ad Sacra facienda dimittendus; ad quid normam Canonicam mihi præscribere, quâ Pœ-

nitentia decennalis tali peccatori imponitur?

Deindè, si causæ pensentur, ob quas S. CAROLUS Confessariis mandat Absolutionem negare vel differre, vix tres aut quatuor fortassis è centum, qui se mortiferis delictis inquinatos confitentur (ut est hodierna vivendi ratio, seseque ad Pœnitentiæ tribunal præsentandi consuetudo) absolvendi erunt, priusquam peractâ condignâ Pœnitentia Absolutione dignos se probaverint. Hoc autem quid aliud est, quàm veterem Satisfactionis Pœnitentialis normam & administrationem, tanquam Ecclesiasticæ disciplinæ & Animarum saluti pernecessariam commendare, & in usum, quantùm licet, revocare? Etenim obvios quosque statim ut peccata effuderint, præproperâ festinatione," & absque ulla ,, circumspectione absolvere (quod per ,, Confessariorum incogitantiam, vel ,, negligentiam, vel alia ex causa ple- ,, rumque contingere", idem Sanctus affirmat) ipso judice in causa est, " ut ,, quamplurimi in iisdem peccatis, cum ,, ingenti Animarum suarum jactura lon- ,, go tempore perseverent: & in plerisque artibus ac professionibus innume- ,, ræ corruptelæ & gravissima delicta

 passim

passimi vigeant "; quod vel indè constat dicit, " quod ex tanto numero Confi-
" tentium, tam exiguam emendationem
" videamus, etiam in iis, qui toties, &
" tam multis abhinc annis Sacramentum
Pœnitentiæ frequentarunt".

Illos autem, qui, ut relaxationibus patrocinentur, solent præsentem & communem agendi modum hominumque fragilitatem obtendere, hâc animi fortudine refellit in Oratione habita ad Conc. II. Mediolan. "Nec verò est, cur à muneris
" nostri ratione deterreamur, vel quia his
" Pastoralibus nostris studiis actionibus-
" que animos eorum exulcerari videamus
" qui filii sunt perditionis; vel quia po-
" pulares illæ, quibus quasi Ficus foliis,
" deformes pravique mores contegi so-
lent, voces, audiantur". "Non ferunt hæc
" tempora veterum Canonum severita-
" tem: sic jam diù viximus: ita vixe-
" runt, ita egerunt, qui ætate nos ante-
" cesserunt; vitæ institutum nihil est
" quod immutemus. "At nos hæc atque
" alia ejusmodi contemnamus: Propo-
" namusque nobis ob oculos libertatem
" illam Spiritûs & virtutem, quâ armati
" Patres nostri ... Apostolico quodam
" animorum ardore flagrantes, nullis
" non minis, non hominum clamoribus,
non

,, non furoribus quasi tribunitiis fracti
,, nec debilitati, pro Dei gloria, pro gre-
,, gis commissi salute, forti constantique
,, animo adhibuerunt, illam quasi censo-
,, riam Virtutem, acerrimam peccatorum
,, vindicem. Eorum ferè exemplo addu-
,, cti, nos quoque Apostolicâ istâ con-
,, stantiâ, & Evangelicâ Virtute (quâ
,, unâ nihil est in Ecclesiasticis Pastori-
,, bus illustriùs, nihil magis necessarium)
,, sine metû sanè & constanter agamus,
,, atque adeò perficiamus quod Evange-
,, lium docet, quod CHRISTUS jubet,
,, quod ratio præcipit, quod Gregis salus,
,, quod Ecclesiæ authoritas dignitas-
que postulat".

In ultimo etiam Concilio eandem querelam retundit his verbis: "An verò
,, fortasse à curatione nostra deterremur,
,, quia hoc nostro frequenti Provinciæ
,, sanandæ studio exulcerantur animi
quorundam passim dictitantium: NON FERUNT HÆC TEMPORA VETERUM CANONUM ET ANTIQUÆ ECCLESIÆ MEDICAMENTA? "Imò ardentiùs progrediamur,
,, quoniam hæc una medicina præstan-
,, tissima est, maximèque opportunum
,, id remedium, ut quibus olim ratio-
,, nibus disciplina Christiana sata &

„ propagata fuit, iisdem ipsis & instaurетur & conservetur".

Circumduxerat oculos, Pastor vigilantissimus, in Gregem per integram Provinciam (quid ni & per universam Ecclesiam?) dispersum, videratque illum teterrima scabie omnium vitiorum infectum, ut sæpius coram congregatis Conciliis Provincialibus deploravit. (a) "Nota sunt vobis", inquiebat, "Ecclesiæ vulnera, gravissima mala. (b) Miserabiliter prolapsa institutio Ecclesiasticæ disciplinæ (c) Prepè perierat Christianæ vitæ institutio, conciderat penè salutarium rerum usus, nulla ferè Cleri disciplina, quasique nullum populi in Charitatis officiis studium: prolapsus denique miserabilem in modum erat totus ille ab Evangelii luce dimanans Christianarum virtutum ornatus. (d) Vidimus nos, vidimus Provinciæ nostræ faciem deformatam, nec planè collachrymabili illo Templi Hierosolymitani aspectu dissimilem". (e) Quin & Ecclesiam ipsam cum Nosocomio ac valetudinario confert, in quo vis infinita languentium jaceat; omnemque omnium vitiorum penes Christianos licentiam ita effusam, & in flagitiosis actionibus (f) "eos usque adeo insanire,

(a) *Orat. habita in Conc. Mediol.* 1.

(b) *Ibidem*

(c) *Orat. in Conc.* 4.

(d) *Orat. in Conc.* 5.

(e) *Orat. in Conc.* 6.

(f) *Ibidem*

„ insanire, ait, ut in tanta peccatorum,
„ quæ indè existunt, colluvione, ne
„ culpam quidem agnoscant".

Verùm, quid remedii tanto malo? (g)
„ Morum disciplinam facilè restituemus,
„ inquit, si qua ratione, quibusve factis
„ primum constituta diuque conservata
„ est, eandem nos in restituenda adhi-
„ bebimus. (h) Patres imitari oportet.
(i) Non adumbratam quamdam, sed ex-
„ pressam illam Christianæ disciplinæ
„ formam, afflante Spiritu sancto decre-
„ tis nostris restituere curemus, quam
„ nascente Ecclesia instituit vivus sermo
„ Dei & efficax. (k) Si quæ oves impurâ
„ vitiorum labe extabescunt, salis acri-
moniâ sanandæ sunt".

(g) *Orat. in Conc. 1.*

(h) *Orat. in Conc. 2.*

(i) *Ibidem*

(k) *Ibidem*

Deim modum præscribit & intentionis
rectitudinem, quibus spiritualis illa cura-
tio ritè & efficaciter fiat. (l) „In cu-
„ ratione spirituali plurimùm valet ut
„ ne Mundi prudentiæ, neque nostræ,
„ innitamur. Prudentia Carnis mors est;
„ prudentia Mundi cæca & fallax; at
„ prudentia Spiritûs vita & pax. Quæ
„ Christi sunt, Christi Spiritu agamus:
„ Ab illo pendeamus, non Vulgi judicio,
„ non populari plausui, non privatis ra-
„ tionibus curæ nostræ partes commen-
„ tiamur. Hoc sunè est Apostolos, quos

(l) *Orat. in Conc. 6.*

„ misit Deus infirmos sanare, salutariter
„ imitari, hoc planè Evangelii Leges
„ servare, hoc ipsum gerere, hoc saluta-
res curationes adhibere".

(m) *Orat. in Conc. 2.*

(m) "Oportet igitur nos depositis cu-
„ piditatum nostrarum perturbationibus,
„ oculisque mentis in Cælum conje-
„ ctis, non utilitates nostras, non com-
„ moda, non Hominum honores specte-
„ mus, non rebus nostris, non popularibus
„ studiis, non laudi, non gloriæ nostræ;
„ sed Christo serviamus, cui omnem glo-
„ riam, omnem laudem, omnem honorem
„ debemus. Neque enim est cur aut nobis
„ ipsis, aut Hominibus placeamus, si qui-
„ dem quis indè fructus, si nos ipsos
„ amantes, animæ nostræ jacturam facia-
„ mus? Ecquæ utilitas nobis existet, si
„ iram Dei in nos concitantes, Hominum
„ benevolentiam, populari quâdam in-
dulgentiâ conciliemus"?

Mox ad populum sum conversus, juxtà Propheticum monitum Ezech. 33. insonat buccinâ, gladium venientem, & latentem hostem in blandis Medicis, laxisque Confessariis denuntiat, qui vulnera Conscientiarum non ex præscripto Canonum curant, sed ad corruptæ Naturæ pruritum demulcent.

(n) *Orat. in Conf. 6.*

(n) "Quàm inanes, ait, & penè nefa-
riæ

„ riæ illæ voces Hominum, qui populum
„ nostrum decipiunt, dicentes: Pax, &
„ non est Pax. Quàm imperitè hoc ja-
„ ctitant? Quam iniquo etiam animo
„ sunt isti, qui curant contritionem
„ filiæ Populi mei cùm ignominia, di-
„ centes": Pax, Pax, & non est Pax: "An
„ ubi malorum lues, Pacis, Concordiæ
„ & bonorum status? An ubi variæ mor-
„ borum species, recta valetudo? An
„ ubi adhuc morum corruptelæ, disci-
„ plinæ Christianæ perfectio? Attendite
„ quæso qui isti Homines sunt cùm talia
„ dictitent": Liniunt parietem luto
absque paleis, absque temperamento;
vident visionem Pacis, & non est Pax.

" Longè absint à nobis voces istorum,
„ qui consuunt pulvillos sub omni cubi-
„ tu manus, &c. Næ isti his adulatio-
„ num vocibus, vocumque blanditiis,
„ cùm nos fallere student, tùm istis
„ etiam illecebris Populos nostros de-
„ cipiunt; dicunt enim: bonum, malum;
„ & malum, bonum. O popule meus!
„ quis poterit omnia mala, quæ te undi-
„ que premunt, enumerando percensere?
„ Audent tamen isti à salutis via te
„ adulationibus longiùs abducere? Po-
„ pule meus! qui te in tanta malorum
„ colluvione beatum dicunt, ipsi te de-

 cipiunt;

„cipiunt, & viam gressuum tuorum dissipant".

Sic, sic Præsul ille sanctissimus, & antiquis Patribus meritò connumerandus, in Pœnitentiæ ac Disciplinæ totius ratione, nihil aliud nisi "Sancti Spiri-„tus doctrinam, Apostolorum Instituta, Exempla Patrum, Leges Canonum" spectare se, ac porrò spectanda profitebatur; "idque veterem Ecclesiæ usum, „in omnes partes utilem, ac Tridentinas sanctiones à se postulare" confirmabat. Sic præsentem Ecclesiæ ægritudinem, morum scabiem, & conscientiarum vulnera "hoc unico remedio curanda" proclamabat, "quo olim Discipli-„na Christiana sata & propagata fuit". Quis ergo dubitet num expediat etiam hodie, exundanti vitiorum colluvio, Canonum Pœnitentialium saltem umbram objicere? Quis etiamnum illos publicæ consuetudinis violatæ, perturbatorumque animorum reos peraget, qui veterum & recentiorum Conciliorum ac Patrum vestigiis insistunt?

Eodem Spiritu animatus, primævam quòque Pœnitentiæ disciplinam restaurare & inculcare studebat BORROMÆO coævus S. FRANCISCUS XAVERIUS, Indiarum ille

ille Apostolus. Hinc referente TURSELINO in vita ipsius lib. 6. c. 17. " Confessarios magnoperè hortabatur, " ut in Confessionibus audiendis, animorum sanandorum cupidine accensi, comiter benignèque Confitentes exciperent: quo spiritualium Medicorum lenitas eos pelliceret ad omnia conscientiæ suæ vulnera haud cunctanter aperienda. Si quandò locupletes atque opulenti Negotiatores, Magistratus, aut Præsides, vitæ solutioris, ad Confessionem accederent, antè omnia censebat eos sedulò admonendos, ut sumpto spatio bidui triduive, intentiùs in anteactam vitam suam inquirentes, delicta omnia (si diffiderent memoriæ) mandarent litteris, dolorisque sensum, Contritionemque à Deo suppliciter peterent".

" Confessionibus deindè eorum exceptis, mentes monitis quibusdam acrem diis curandas. Neque tamen à Confessione absolvendos illicò, sed posteàquam ea, quæ deberent, persolverint. Itaque P. GASPARI BARZÆO de talibus hominibus præcipit in hunc modum".

Confessionem non continuò sequetur Absolutio, sed biduum triduumve dabitur

„ bitur eorum pectoribus certarum re-
„ rum Meditatione præparandis, ut in-
„ terim animorum maculas lachrymis,
„ ac voluntariis eluant pænis. Si quid
„ cui debent, restituant: Simultatibus,
„ si quas habent, depositis, redeant cum
„ inimicis in gratiam: à libidinis con-
„ suetudine, cæterisque, quibus impli-
„ citi sunt, flagitiis expediantur. Nam-
„ que istiusmodi homines in ipsa Con-
„ fessione promittunt se cuncta facturos;
„ post Absolutionem, fidei datæ imme-
„ mores, promissa irrita cadere patiun-
„ tur. Proindè elaborandum est, ut hi
„ absolvendi repræsentent, quod præsta-
re debent absoluti.

"Confitentibus porrò", pergit TUR-
SELINUS, " non festinatam sed dili-
„ gentem navandam operam censebat,
„ monens ut præoptarent Confessiones
„ paucas ritè factas audire, quàm multas
„ temerè properatas. Quî enim confi-
„ tentes intentiùs excuti posse? Quî
„ eorum odiis, fraudibus, vitiis adhiberi
„ remedia, nisi per otium curarentur?
„ An verò dubium esse, quin Confessio
„ una rectè instituta, multis cursim pe-
ractis præferenda sit"?

Eâdem illa tempestate S. THOMAS
à VILLA NOVA, Archiepiscopus Va-
lentinus

lentinus, faciem Ecclesiæ intuens, dejectam Pœnitentiæ Canonicæ disciplinam, & perniciosam nimis Confessariorum indulgentiam, amaris lacrymis lugebat, & acerbis verbis persequebatur: satis innuens, quantis votis exactiorem normam optaret; tametsi corruptissimi istius sæculi pravitas, & Christianorum durities, ipsum cogeret toleratæ in Ecclesia conniventiæ, pro majori bono, nonnihil sese attemperare.

Siquidem ut ostendat non esse Absolvendum peccatorem in sepulchro vitiorum jacentem, utitur exemplo Christi Lazarum suscitantis, Conc. in Feria 6. post Dom. 4. Quadrag. & addit: "Non „ suscitat à sepulchro Medicus, sed Deus; „ sed quem suscitat Deus, hunc solvit „ Medicus. Priùs ergo vadat, & Con„ cubinam à domo expellat, pecuniam „ alienam restituat, &c. Et tunc ad „ Confessarium redeat, & absolvatur. „ Hic rectus est ordo „ hic in Lazari „ suscitatione à Domino servatus est, „ hunc ordinem ne transgrediaris. O Medice, cur fœtentem solvis" ?

„ Cur indigno veniam promittis? cur, „ cui Absolutionis beneficium exhibeas, „ non discernis? duas tibi claves Do„ minus dedit, unam discernendi, alte-

ram

„ ram judicandi; absolvendi scilicet &
„ ligandi: & tu sine discretionis ex-
„ amine neminem ligas, omnes absolvis:
„ unâ tantum clave, neque integrâ qui-
dem uteris, sed dimidiatâ". Heu, heu
ventrem meum doleo, ventrem meum
doleo! in domo Dei horrendum vidi;
Pastores Domini sui oves jugulantes;
Medicos populi sui ægrotos occidentes:
Judices turpibus blandientes: Consor-
tes flagitia palpantes; cæcos gregem Do-
mini dirigentes. " An non horrendum
„ hoc? Hi sunt Prophetæ mendaces, in
„ quos Dominus per Prophetam invehi-
tur, dicens"; Eo quod deceperint popu-
lum meum dicentes: Pax, Pax, & non est
Pax: & ipse ædificabat parietem; ipsi au-
tem liniebant eum luto absque paleis Et
infra; væ qui consuunt pulvillos sub
omni cubitu manus, & faciunt cervicalia
sub capite universæ ætatis ad capiendas
animas; & cùm caperent animas populi
mei, vivificabant animas eorum: & vio-
labant me ad populum meum, propter
pugillum hordei & fragmen panis, ut
interficerent animas, quæ non moriun-
tur; & vivificarent animas, quæ non vi-
vunt, mentientes populo meo credenti
mendaciis. Et per alium Prophetam
apertiùs; A minore usquè ad majorem
omnes

omnes avaritiæ student; à Propheta usque ad Sacerdotem, cuncti faciunt dolum, & curabant contritionem filiæ populi mei cum ignominia, dicentes: Pax, Pax, & non erat Pax. Confusi sunt quia abominationem fecerunt: quin potiùs confusione non sunt confusi, & erubescere nescierunt.

O miseri animarum, non Curatores, „ sed interfectores; non consultores, „ sed deceptores! quid respondebitis „ Domino pro grege, quem vestris blan„ ditiis decepistis? vestris consiliis jugulastis"?

"Quid Ecclesiam Domini hodie per„ dit nisi Confessariorum, & Pastorum „ blandiens adulatio? Deliniens demul„ censque assentatio? Væ miseris, non „ ægritudinem, sed contritionem ac „ confusionem peccatorum curant, quam „ augere debuissent, promittentes pacem „ quibus non est Pax, & veniam, quibus æterna damnatio parata est". Parum est „ (inquit) nimirùm humanum est pec„ care; quis est homo qui non peccat? „ facilis est venia, ne tristeris, ne doleas, „ confessus es, absolutus es, sufficit tibi „ ad salutem: vive lætus, Domini Sa„ cramenta suscepisti, sine dubio salvaberis." Sic animas mortuas & securas à suis

„ suis pedibus mittunt, tantò miserio-
„ res, quantò securiores : vulnera li-
„ niunt, vermen conscientiæ extinguunt,
„ stimulum peccati auferunt, & securos
„ peccatores ad inferna dimittunt; qui
„ si timorem populo incuterent; forsitan
„ illum à vitiis revocassent. Cui com-
„ parabimus adulatores istos, aut cui
„ assimilabimus eos? Similes sunt pro-
„ fectò hominibus, qui à ripa pereunti-
„ bus in flumine manum porrigunt, &
„ violentia fluminis ipsi cum aliis de-
„ merguntur. Undè aptissimè sequitur
in Prophèta": Quamobrem cadent in-
ter ruentes, in tempore visitationis suæ
corruent, dicit Dominus. " Pondere
„ namque peccatorum assentatores suos
„ post se peccatores in præcipitia ra-
„ piunt, & secum eos ad inferna dedu-
„ cunt. Hæc contra quosdam Confessa-
„ rios nostri temporis piè impios, & im-
„ piè pios dicta sint; qui, ne confitentem
„ aliquanti per contristent, illum in sua
„ nequitia manere permittunt. At quan-
„ tò meliùs esset, ad modicum contrista-
re, quàm in æternum damnare"?

Viris istis Apostolicis non immeritò accedet Apostolica Virgo THERESIA, ipsis coëtanea: quæ postquam verbis fac-
tisque

tisque Pænitentiam ardenter prædicasset, jam corporeis nebulis expedita, & æternam veritatem clariùs intuita, atque in hac genuinam causam prolapsæ disciplinæ Ecclesiasticæ, simulque ruinæ plurimarum animarum; alumnis suis in spiritu mandavit, "strenuè agerent & declamarent adversus Confessiones non ritè „ factas: quippè Diabolum nil studiosiùs „ intendere: imò malas confessiones esse „ viam, quâ plerasque Animas in Infer„ num detrudit, dùm medicamentum in toxicum vertit".

Quod si Concilia Provincialia & Diœcesana consulamus, quæ isto sæculo decimo sexto coacta fuère adversùs Hæresum luem & morum corruptelas; idem ille Spiritus, qui amorem veræ Pœnitentiæ continuò Ecclesiæ catholicæ infundit, severam illius disciplinam, quasi postliminio regressam enixim per illa ex-petit.

Sic imprimis Synodus Augustana, celebrata anno 1548. sub OTTHONE Episcopo S. R. E. Cardinale TT. Sanctæ BALBINÆ, postquam plures casus retulit, non modò atrocium & publicorum criminum, verùm etiam vulgarium ac secretorum, ut Ebriositatis, Furti, falsi Ponderis ac Mensuræ, Maledi-

centiæ,

centiæ, Inimicitiæ &c. in quibus jubet S. Communionem negari, aut saltem ad tempus differri, donec Pœnitentia ex Canonum præscripto peracta fuerit: Canonum Pœnitentialium notitiam, & quoad fieri potest, observantiam sedulò commendat, his verbis:

„ Catholicæ Ecclesiæ pientissimæ „ Matris lenitas, de rigore Pœnarum „ Canonicarum, de quibus Canones „ Pœnitentiales extant, tantum remi- „ sit, populusque sibi ex ea clementia „ permisit tantum, ut difficile sit eas le- „ ges hoc tempore in usum Ecclesiasti- „ cum revocare. Nam cùm Christiano- „ rum licentia in peccando crevisset, sæ- „ pèque anni Pœnitentiales ex iis Cano- „ nibus numerum ingentem, Pœnitentis- „ que vitam etiam longissimam exceden- „ tem conficerent, aut senio morbisque „ gravati satisfacere nequirent; factum „ deinceps fuit, ut illæ pœnæ ex cle- „ mentissimæ Matris Ecclesiæ Indulgen- „ tia, & Thesauri meritorum Christi & „ Martyrum dispensatione, in Eleëmo- „ synas, Orationes, sacrorum locorum „ Visitationes, aliave Christiani Homi- „ nis exercitia commutarentur. Quo- „ niam igitur & pœnarum usus exolevit, „ & Indulgentiæ hujusmodi Hæretico-

rum

,,rum culpâ apud plerosque contempti
,, sunt; Parochis nostræ Diœcesis injun-
,, gimus atque mandamus, ut confitentes
,, harum Pœnarum saltem admoneant,
,, judiciumque veteris Ecclesiæ circa
,, eas explicent; & pestilentem illam
,, opinionem, quâ persuasum plerique
,, habent, Hominem peccati actualis
,, pœnam divinæ Justitiæ non debere,
,, ex animis Pœnitentium evellant, at-
,, que Pœnitentialium Canonum seve-
,, ritatem pro recepta posterioris ætatis
,, consuetudine, Orationibus, Eleëmo-
,, synis, Jejuniis, aliisque id genus pie-
,, tatis operibus, pro Satisfactione pœ-
,, narum injunctis, mitigent, prudenti-
,, que judicio pro lepræ qualitate, Pœ-
,, nitentisque viribus, facultate & affe-
,, ctibus expensis, simul & medicinam
,, animæ ulceribus adhibeant, & pœnas
delinquentibus infligant".

Anno sequenti, scilicet 1549. coacta fuit Synodus Provincialis Moguntina sub SEBASTIANO Archiepiscopo, qui etiam interfuit Sessioni 14. Conc Tridentini, in quâ specialiter de Pœnitentia tractatum, & quem proindè ejusdem Concilii mens non latuit. Hic, referente Cardinale GROPPERO infrà citando, Pœnitentiam publicam secundùm Canones

nones Ecclesiæ suo tempore in praxim reduxit. Deindè in Institutione christiana, quam dicta Synodus componi & edi curavit, hæc leguntur sub titulo, De Satisfactione.

" Longum esset veterem Ecclesiæ disciplinam circà Satisfactiones eorum
,, qui delinquerunt, per omnium Or-
,, thodoxorum testimonia demonstrare;
,, quam severissimam fuisse, Tertullia-
,, nus de Pœnitentia, Cyprianus de
,, lapsis; Hieronymus in Fabiolæ Pœ-
,, nitentia, & Caput trigesimum quin-
,, tum Historiæ Tripartitæ, simul etiam
,, multi in hanc rem multorum Canones
,, editi, satis ostendunt. Itaque pudet
,, dicere pigetque meminisse, quantum à
,, vigore & severitate antiquæ illius dis-
,, ciplinæ nostri sæculi mores defluxerint.
,, Multus olim labor Orthodoxos Patres
,, exercuit, dùm illis resistunt, qui post
,, Baptismum delinquentibus, vel prorsùs
,, non dandam, vel saltem in quibusdam
,, gravioribus delictis, non admitten-
,, dam Pœnitentiam æstimabant. Nunc
,, verò Christiani vulgò ad sperandam
,, veniam tam proni sumus, ut pro de-
,, lendis peccatis vix gemitu opus esse
,, censeamus. Nec desunt, qui hanc vulgi
,, negligentiam blandis, sed perniciosis

sermo-

„ sermonibus foveant, ad quantumvis
„ levem de Dei misericordia confiden-
„ tiam, omnium delictorum veniam, &
„ & tàm culpæ, quàm pœnæ omnis con-
„ donationem pollicentes. In quos il-
lud Cypriani aptè torqueri potest".
Emersit Dilectissimi (inquit) novum
genus cladis, & sub titulo misericor-
diæ, fallens malum & blanda pernicies.
Contrà Evangelii vigorem, contrà Do-
mini & Dei legem, temeritate quorum-
dam laxatur incautis communicatio; Ir-
rita & falsa Pax, periculosa dantibus,
nec accipientibus profutura: non con-
cedit pacem facultas ista, sed tollit.
Tentatio est hæc, per quam subtilis Ini-
micus impugnandis adhuc Lapsis occultâ
populatione grassatur, ut lamentatio
conquiescat, ut dolor sileat, ut delicti
memoria vanescat, comprimatur pecca-
torum gemitus, statuatur fletus oculo-
rum, ne Dominum graviter offensum
longâ & plenâ pœnitentiâ deprecemur:
cum scriptum sit; memento undè ceci-
deris, & age pœnitentiam. Hæc contrà
sui temporis Episcopos quosdam Cy-
prianus queritur: quorum similes mul-
tos tulit ætas nostra, qui consuunt Pul-
villos sub omni cubito, & faciunt cer-
vicalia sub capite universæ ætatis, ad

capiendas Animas: " qui contrà Evan-
„ gelii vigorem veniæ facilitatem pro-
mittentes, malitiam hominum in im-
mensum augent. Nimirùm ista Diaboli
„ est nociva persecutio sub falsa securi-
„ tate incautas animas ad certum inte-
„ ritum venantis. Dùm enim spe fa-
„ cilis veniæ nihil metuitur, scelera
„ sceleribus cumulantur, quæ, dùm sub
„ hac securitate, sine omni castigatione
„ propriâ transmittimus, nobis ipsis te-
„ merè indulgentes, contrà nos divi-
„ nam vindictam irritamus, contestan-
te Apostolo, & dicente;" Si nos ipsos
dijudicaremus, non utique judicaremur.

" Olim, qui deliquerant, ad Com-
„ munionem non recipiebantur, ante-
„ quam plenâ pœnitentiâ pro delicto-
„ rum qualitate satisfecissent, nisi aut
„ mors urgeret, aut alia ingens neces-
„ sitas cogeret reconciliationem accele-
„ rare: quo tamen casu adjiciebatur
„ conditio, ut si Domini gratia conva-
„ luissent, pro peccati mensura Cano-
„ nicam Satisfactionem adimplerent.
„ Eamque publicam injungebant, non
„ pro manifestis tantùm, sed etiam
„ pro occultis delictis gravioribus. Quam
„ severitatem cùm semper in pejus ver-
„ gentes hominum mores non ferrent,
hodie

„hodie res ad multò majorem lenita-
„tem redacta est. Nam hodie ante Ab-
„solutionem imponitur quædam Satis-
„factio pro delictis, sed demùm post
„reconciliationem implenda. Nec alia
„hodie ferè quam privata Satisfactio
„agitur. Interim apud paucas Eccle-
„sias Cathedrales hîc mos remansit, ut
„pro manifestis & atrocissimis crimini-
„bus Satisfactio publica ab eo, qui sic
„deliquit, recipiatur, priusquam illi
„reditus ad Communionem pateat.
„Quod autem ad delicta occulta atti-
„net; talem moderationem jubent Ec-
„clesiasticæ leges, hodie ne cuiquam
„invito publica Pœnitentia pro pecca-
„to occulto, quantumvis atroci, impo-
„natur; neve pro privata Satisfactione
„talis castigatio adhibeatur, undè
„is, qui occultum crimen confessus est,
„per satisfactionis signa prodatur. Quã
„tamen Ecclesiæ lenitate non contenti
„improbi mores hujus sæculi, majorem
„insuper facilitatem sibi usurpant. Non
„enim in occultis solùm, verùm etiam
„in publicis delictis nemo ferè quis-
„quam aliam quam privatam Pœniten-
„tiam imponi sibi sustinet; eamque
„tantâ negligentiâ imponunt Sacerdo-
„tes, tantâ levitate & contemptu sus-

„ cipiunt & gerunt Laici, ut quidquid „ nunc in Ecclesia Pœnitentiæ vice „ agitur, ludus jocusque, non pro delictis Satisfactio, videri possit."

Plura alia Concilia eodem sæculo collecta, Pœnitentiam publicam pro publicis saltem criminibus restituendam „ seriò commendarunt ac decreverunt. Inter quæ Concilium Provinciale Coloniense, habitum anno 1536. sub HERMANNO Archiepiscopo, de administratione Sacramentorum, cap. 38. hæc habet:" In publicis criminibus quemadmodum necesse est, ità jubemus ad Canones antiquos publicæ Pœnitentiæ, atque adeò ad Christi & sui Discipuli Pauli institutum reverti".

Et meritò notanda quæ docentur in Enchiridio Christianæ Institutionis, jussu ejusdem Concilii edito, sub titulo, De Satisfactione: cui operi Card. Gropperus, vir ille doctissimus, plurimùm allaboravit.

" Non ignoramus apud veteres Satis„ factionem publicam, & frequentio„ rem & Patribus gratiorem fuisse „ quàm privatam, quòd interna Satis„ factio non facilè innotesceret Ecclesiæ „ Præpositis. Proindèque eandem im„ positam, etiam iis qui secretò essent

majora

„ majora crimina confessi, quemadmo-
„ dum SOZOMENES in Tripartita
„ testatur Historia, & nos suprà dixi-
„ mus. At planè absurdum nobis appa-
„ ret, ob id quod Ecclesia indulgentiùs
„ agens, severitatem illam publicæ Sa-
„ tisfactionis remiserit, idcircò etiam
„ omnem Satisfactionem jam prorsùs
„ planè abolitam esse oportere. Nam si
„ Sacerdos spiritualis Medicus censendus
„ est, si apta remedia pro modo & con-
„ ditione cujusque morbi adhibere, si
„ inter solvendos & ligandos discernere
„ debet, idque ex mandato Dei: planè
„ desipit qui putat eum debere Pœni-
„ tenti, nullâ prorsus impositâ Satis-
„ factione, præproperè manum impone-
„ re. Potiùs docendum erat, quod hu-
„ jus tempestatis omnium scelerum lue
„ corruptissimæ ratio quàm maximè
„ postulabat, ut ad præscripta Patrum
(quoad fieri possit) regredi annitere-
„ mur, quàm ut magis adhuc laxatis
„ habenis Ecclesiasticæ disciplinæ, ex
„ Pœnitentia rem planè ridiculam face-
„ remus. Certè jucundum est videre
„ quàm fuerint Patres in remediis istis
„ imponendis solliciti, prudentes ac dis-
„ creti. Non uno collyrio omnium ocu-
„ los sanabant, non eâdem severitate

 quæ-

„ quælibet crimina expurganda puta-
„ runt, non eadem tempora pœnitendi
„ qubuslibet statuebant, non omnes qui
„ pœnitentiam recipiebant, in unam
„ classem relegabant, non eâdem indul-
„ gentiâ in tempore Pœnitentiæ imposi-
„ tæ moderando ergà quoslibet, citrà om-
„ ne discrimen affectûs Pœnitentium
„ utebantur; sed graviora crimina acer-
„ biori, duriori, diuturniori; leviora
„ verò mitiori ac breviori Pœnitentiâ
„ vindicabant. Refrigescente quoque
„ subindè Charitate, constitutus est mo-
„ dus redimendi rigorem Canonis Pœ-
„ nitentialis; nempè ut Jejunium redi-
„ meretur Eleemosynâ aut Oratione,
„ quemadmodùm Libri vetustissimi Ca-
„ nonum Pœnitentialium, qui apud nos
„ servantur, declarant; quæ est radix
„ Indulgentiarum Pontificiarum, quæ
„ nihil aliud sunt, quàm Canonicarum
„ Satisfactionum condonationes ac re-
„ demptiones, illis temporibus magis
„ congruentes, cùm adhuc Pœnitentiæ
„ illæ Canonicæ in Ecclesiâ usitatiores
„ essent. Atque utinam ejusmodi In-
„ dulgentiis non fuissent abusi, qui eas
„ dispensandas receperant. Iam eò de-
„ ventum est, ut vix ullus sit Confessa-
„ rius Sacerdos, qui veterum Canonum
ullam

„ ullam notitiam habeat; multò minùs
„ ad earum normam Satisfactionis mo-
„ dum imponat; nimirùm hominum
„ malitiâ veterem severitatem non susti-
„ nente, sed magis in omnem licentiam
„ ruente: ut autem severitatem illam
„ non revocemus in usum (quod nec no-
„ strum est, nec an expediat, satis com-
„ pertum habemus) hoc tamen à Sa-
„ cerdotibus Confessariis requirimus, ut
„ diligenter consideratâ morbi radice,
„ idoneum adhibeant medicamentum,
„ vel indictionis Iejunii, vel Eleëmosy-
„ næ, vel Orationis &c. Quod si fece-
„ rint illi, & vicissim Pœnitentes in
„ simplicitate cordis verbo Sacerdotis,
„ vice Christi fungentis, obedierint;
„ non dubium, opus eorum futurum Deo
„ pergratum; tum quod sit suâpte na-
„ turâ pium, tùm quod habeat obedi-
„ entiam (quæ omnium virtutum mater
„ & fons est) sibi conjunctam. Undè
„ quoque consequitur, eos non satis sibi
„ constare, qui putant solâ Pœnitentiâ
„ pœnas temporales mitigari; his verò
„ Satisfactionibus Ecclesiasticis nequā-
„ quam: quasi hæc nullam resipiant
„ pietatem, cum alioqui pietatis plenæ
„ sint, si tamen per expertum Magis-
„ trum adhibeantur.

Quis vel hinc non videat quantùm Ecclesiæ Patres, isto etiam postremo sæculo, indoluerint, non solùm obsoletos, verùm etiam memoriâ fermè abolitos Canones Pœnitentiales? Quantùm exoptaverint eorum ut minùs speciem revivisci? Quantùm inculcaverint, urserint, mandaverint Confessariis, ut aliquid saltem severitatis pristinæ resumerent, ne irrepta lenitas administrationem Sacramenti Pœnitentiæ, "Rem „ planè rediculam faceret; & quidquid „ nunc in Ecclesia Pœnitentiæ vice „ agitur, ludus, jocusque, non pro deli„ ctis Satisfactio, videatur: Ne sub „ falsa securitate, incautæ animæ ad „ certum interitum venanti Diabolo „ tradantur: & scelera sceleribus cumu„ lando, divina Vindicta irritetur", eaque in Confessarii pariter ac Pœnitentis caput provocetur.

Quid hac de re in Italia senserint Concilia Provincialia Mediolanensia, quæ subsequentibus annis convocavit S. CAROLUS BORROMÆUS, abundè testatur Spititus hujus Sancti, qui istorum Anima fuit. In Germania inferiori, Synodus Provincialis Mechliniensis, habita anno 1570. De Sacramentis, cap. 6. "Meminerint Episcopi (inquit) ut

" ut in notoriis criminibus pro tempo-
" rum, & Personarum qualitate, publi-
" cam Pœnitentiam in usum revocent".
Idem decrevit Cameracensis 1604.
sub Guilielmo de Berges Tit. 5. de
Sacr. admin.

In Galliis Synodus Bituricensis anni 1584. hoc ipsum edicit, nec ferendum censet, qui contrà sentiat. " Nemo (in-
" quit) Pœnitentiam publicam peccato
" publico, quod Christianorum oculos
" maximè offendit, injungendam neget,
Tit. 21. cap. 2". Deindè cap. 9. Canonum Pœnitentialium notitiam & observantiam commendans, subjungit;
" Sacerdotes Canones Pœnitentiales
" discant, ut modum & rationem Pœ-
nitentiæ meliùs intelligant".

Sed de his audiendus Ioannes Gropperus, Ecclesiæ Coloniensis decus & ornamentum, Fidei Catholicæ & Ecclesiasticæ disciplinæ, adversus Hæreses & corruptos istius sæculi mores acerrimus propugnotor, quem propterea Paulus IV. absentem, nec quidquam minus cogitantem, imò & invitum, ut quidam scribunt, (raro exemplo) in sacrum S. R. E. Cardinalium Collegium cooptavit. Hic, in Institutione Catholica à se composità, de Pœnitentiæ necessita-

te & antiquo illius usu, à Pastoribus, pro virili, restituendo, tam egregiè disseruit, ut injuriam Lectori me facturum existimarem, si (quandoquidem Liber ille minùs obvius modò sit) præcipua saltem illius capita, hìc pro coronide non exiberem.

Postquam Pœnitentiæ publicæ exercitium variis Scripturæ S. testimoniis & exemplis demonstravit, ejusque vim explicavit, probavitque " eam olim e-„ tiam pro occultis criminibus dari & accipi solitam"; Prosequitur & ostendit. SOLA VEL INCURIA, VEL INSCITIA PRÆSULUM ECCLESIÆ, PUBLICAM PÆNITENTIAM JAM PÆNE ABOLITAM ESSE.

" Ex prædictis (inquit) manifestè „ liquet, Pœnitentiam publicam (quam „ publicorum criminum expiatio requi„ rit) non aliâ ratione quàm inexcusa„ bili prorsùs negligentiâ aut imperitiâ „ Sacerdotum, in Latina Ecclesia, jam „ in totum pænè exolevisse: Requirere „ verò vigorem Evangelicum ut præ„ sentium Præsulum industriâ ac vigi„ lantiâ, ea in Ecclesiam reducatur, „ veluti res summè necessaria, præser„ tim hoc deploratissimo tempore, quandò

omne

,, omne flagitiorum genus, ita ubique
,, sine pudore inundat, ut flagitia vix
,, jam pro flagitiis habeantur. Vestigium
,, tantùm ejus, sed admodùm tenue,
,, quod tamen pauci, quò spectet,
,, intelligunt, hucusquè remansit: nempè
,, quod adhuc numerantur Casus (ut
,, vocant) reservati Episcopis, quorum
nimirùm hæc est origo''.

'' Nam ita habet secundùm veteres
,, Canones, quod solis Episcopis licet
,, Pœnitentes in publica Missa reconciliare
,, vel benedicere; Sacerdotibus autem
,, non licet, nisi tamen periclitaretur
,, Pœnitens, quandò demùm licet,
,, consulto tamen Episcopo, modò consuli
,, possit: quæ tamen Sacerdotis reconciliatio,
,, si Pœnitens superstes
,, permaneat, Episcopali reconciliationi
,, nihil præjudicat, quò minùs
,, eam adhuc post Pœnitentiam, à reconvalescentia
,, peragendam, requirere ab
,, Episcopo oportet. Quos Canones de
,, publica Pœnitentia loqui non dubium
,, est, quando alii Canones occultorum
,, criminum, tametsi gravium, aliam esse
,, rationem affirment; nempè posse
,, Presbyteros de occultis peccatis, jussione
,, Episcopi, reconciliare Pœnitentes
,, infirmantes, absolvere & commu-

 nicare

„ nicare. Quandò igitur rudioribus
„ Presbyteris olim ea sæpè dubitatio
„ incidebat, quænam inter publica de-
„ licta, essent tam gravia censenda, ut
„ publicam Pœnitentiam & Episcopa-
„ lem reconciliationem poscerent; fac-
„ tum est Episcoporum providentiâ, ut
„ ea crimina in Catalogum quemdam
„ redigerentur, ut scirent Præsbyteri,
„ quibus delictis publicis, ipsi mederi
„ possent, & quæ ad suos Episcopos Pœ-
„ nitentiâ publicâ castiganda remittere
deberent".

Numerantur autem Casus Episcopales hi præcipuè Apostasia, (quæ est manifesta à Fide defectio) Hæresis, Schismatica Pravitas, Sortilegium, Veneficium, Simonia, gravis Blasphemia, Perjurium, solemnis voti factæque fidei violatio, violentia manuum in Parentes vel Clericos injectio, Patricidium, Homicidium, Peccatum contra naturam, stuprum Virgini illatum, constupratio Sanctimonialis, Incæstus, adulterium.

"Hæc si fuissent publicè commissa,
„ publicam Pœnitentiam merebantur,
„ quam nemo alius relaxabat, datâ re-
„ conciliatione publicâ, quàm solus Epis-
„ copus; & propterea vocabantur, Casus
„ reservati Episcopis. Sin occultè ad-
missa

„ missa fuissent, relaxari poterant per
„ Præsbyteros, sed jussione Episcopi;
„ quòd horum etiam occultè commisso-
„ rum enormitas, in modo Pœnitentiæ
„ quamvis secretè præfigendo, indus-
„ triam non modicam requirere videre-
tur".

" Non igitur hoc mihi improbatur,
„ quòd Episcopi præsenti tempore in his
„ Casibus, si occulta sint crimina, faciant
„ Præsbyteris Pœnitentiam dandi & ab-
„ solvendi potestatem. Sed quod simul
„ illis potestatem faciunt, in ejusmodi
„ Casibus, cùm crimina ista manifestè
„ commissa sunt, reconciliandi flagitio-
„ sos, antè publicam Pœnitentiã factam;
„ id an secundùm veterem Canonum,
„ atque adeò juris divini Sententiam
„ faciant, aliorum esto judicium. Certè
„ eo ipso (si quid tamen ipse intelligo)
„ publicæ Pœnitentiæ vigor aboletur,
„ publicèque peccantibus hinc adeò non
„ consulitur ut magis incommodetur".

" In summa hoc constat, non relaxari
„ ritè per Sacerdotes in Ecclesia, gravia à
„ Baptismo commissa crimina, nisi factâ
„ Exomölegesi, & peractâ publicâ si pu-
„ blica sint crimina; vel privatâ, si secreta
„ sint, Satisfactione, ab ipsis Sacerdotibus
„ (ea in parte vicem Christi gerentibus,

„ eamque virtute divinarum Clavium
„ ab ipso Christo suæ Ecclesiæ relicta-
„ rum, imponentibus) susceptâ. Quod
„ Parabolâ Evangelicâ de Homine des-
„ cendente de Hierusalem in Hiericho,
„ qui incidens in latrones, dispoliatus, &
„ plagis impositis, semivivus relictus est,
apertissimè demonstratur &c". Et relatâ
atque expositâ Parabolâ, concludit Samaritanum, id est Christum, Stabulario, sive Sacerdoti, committere peccatorem vulneratum, sed infuso Pœnitentiæ interioris vino, oleoque Spei à se refocillatum atque animatum, dicendo, "Cu-
„ ram illius habe. Quod quid aliud est,
„ (pergit Gropperus) quàm ut peritum
„ se Medicum adversùs ægrotum præ-
„ stet? Quod videlicet caveat ne vulneri
„ dùm adhuc pus intùs est, parcente
„ manu cicatricem obducat; sed potiùs
„ secato ei & aperto, fortiorem Pœni-
„ tentiæ medicinam, dùm omnis putredo
evacuetur, infundat".

" Quid hìc dicent Lutherani, qui hanc
„ tam salutarem & necessariam curam
„ ex Ecclesia auferre sunt moliti? Quo
„ quid aliud effecêre, quàm ut saucios &
„ semi vivos, non attrectato vulnere,
„ inani spe lactarent, eâque impletos
„ in mortem æternùm duraturam, dum
impœ-

„ impœnitentes manent, nullosque
„ dignos Pœnitentiæ fructus edunt, præ-
cipitarent" ?

Deindè ex Sanctis Patribus fusè probat: " Pœnitentiam publicam pro
„ publicis criminibus necessariam.
„ Nec privata, sive occulta crimina,
„ sine congruâ saltem secretâ Satis-
„ factione dimitti: Ritumque dandæ
„ & agendæ publicæ Pœnitentiæ", accuratè satis exponit; ac demùm subjungit.

" Hæc de ritu dationis publicæ Pœ-
„ nitentiæ tam latè digessi, non quod
„ existimem, cùm usus ejus in Ecclesia
„ recipietur, oportere omnia hæc, ut
„ olim, ad amussim observari: cùm nec
„ præsens Ecclesiæ facies, quæ paulò
„ aliter se habet quàm veteris, hoc ad-
„ mitteret; sed ut cognito veteris Eccle-
„ siæ more, & intellectis sacris Canoni-
„ bus, de hac re loquentibus, excogite-
„ tur nunc forma aliqua nostris apta
„ temporibus, quæ tamen à veteris Ec-
„ clesiæ Sententiâ quàm minimùm (etsi
„ aliquantulùm in ritibus, qui aliquandò
„ pro tempore, publicâ authoritate in-
tercedente, variantur) dissentiat".

" Certè publicæ Pœnitentiæ exolu-
„ tio, pro publicis criminibus, jure di-

„ vino debetur. Verùm indictionis mo-
„ dus & temporum mensura, in pruden-
„ tum Ecclesiæ Præsidum arbitrio sem-
„ per stetit; quibus cùm placuerit de
„ hac re constituere, dabit quoque Deus
„ consilium, ut facilè talis aliqua forma
„ Pœnitentiarum indictionis inveniatur,
„ à nostris temporibus non prorsùs ab-
horrens».

Ac tandem ut Ecclesiæ Pastores ad Pœnitentiæ publicæ instaurationem, velut unicum gravissimorum, quibus ætas nostra affligatur, malorum remedium, hortetur; Ostendit, NON DESPERANDUM DE REDUCTIONE PUBLICÆ PÆNITENTIÆ IN ECCLESIA: hac ratione.

» Sunt qui desperant Populum hoc
„ tempore ad severas illas publicæ Pœ-
„ nitentiæ leges (quæ Canones Pœni-
„ tentiales dicuntur) posse astringi &
„ alligari, & proindè de restauratione pu-
„ blicæ Pœnitentiæ frustrà disputari. Ex-
„ istimant enim Populum præsenti sæcu-
„ lo, & Fide & Charitate nimis langue-
„ re, ut non videatur umquam hunc rigo-
„ rem recepturus. Verùm mihi longè alia
„ mens est: equidem, ut quod sentio,
„ dicam; quo magis Fides Charitasque

„ in Hominum cordibus refrixerint, eò
„ ardentiùs Ecclesiarum Præsidibus in-
„ stituendum puto, ut publicæ Pœni-
„ tentiæ usum in Ecclesiam reducant.
„ Nam cùm negari non possit, id quod
„ res ipsa loquitur, publicæ Pœnitentiæ
„ neglectis, simul omnem disciplinam
„ (quæ Religionis unicum fulcimen-
„ tum est) exolevisse, & ejus loco fœ-
„ dissima scandala in Ecclesiam agmi-
„ natim inundasse, quæ dant causam ho-
„ rum temporum perturbationi: Dicant,
„ oro, isti tam modicæ Fidei, quânam
„ aliâ putent ratione scandala ista, qui-
„ bus in præsentiarum affligatur Eccle-
„ sia, è medio umquam tolli, & Religio-
„ nem retineri posse, nisi in usum resti-
„ tuatur, quod neglectum hactenus,
tantorum est unica causa malorum".

"Languet quidem (quod dolendum
„ est) Populus Fide, & vacat Charita-
„ te: sed Disciplina, Authore CY-
„ PRIANO, quem supra citavimus,
„ retinaculum Fidei est, custos Spei, &
„ nutrimentum Charitatis, quâ in
„ CHRISTO manemus, ac jugitur in
„ Deo vivimus. Igitur si languentem
„ Fidem erigere & consolidare, si Cha-
„ ritatis igniculos in hominibus excitare
„ velimus, hoc tantùm restat, ut Eccle-
siarum

„ siarum Præsides Disciplinam ; & in-
„ primis , quæ hujus maxima pars est,
„ Pœnitentiam publicam , restituant ;
„ quâ infinita scandala tollent è medio;
„ innumeras Animas , quæ hujus con-
„ temptu nunc , (quod negari non po-
„ test) relegantur in Infernum , Chri-
sto lucri-facient.

„ Poterunt autem Præsides non valdè
„ difficulter reducere eam , modò ta-
„ men suo munere graviter ac strenuè
„ perfungi velint. Nam cùm lege divinâ
„ indicata ac demandata sit , & à tem-
„ poribus Apostolorum in veteri Eccle-
„ sia quàm maximè frequentata , &
„ ferè ad nostra usque tempora retenta
„ (quamvis à multis ob crassam insci-
„ tiam non satis percepta) quid vetat
„ quò minùs id quod olim tamdiù
„ in Ecclesia non sine maximo fructû
„ usitatum fuit , & quòd sacræ Litteræ
„ tantoperè commendant , imò quod
„ Christus & Apostoli tam seriò præci-
„ piunt , velut post liminio quodam in
„ usum revocetur ? Si quidem cùm nunc
„ omnes Evangelici dici velint , quâ ,
„ rogo , fronte respuent Disciplinam
„ Domini , Præcepta Imperatoris sui ,
„ Censuram divinam , & Evangelii le-
„ gem ? Si quid desperandum est , ma-

gis

„ gis à Præsidum socordiâ, quàm à Po-
„ pulorum languore (cui mederi Sa-
„ cerdotes debent.) desperandum esse
videtur".

"Nathan & Gad Prophetæ victorio-
„ sissimum Regem David; Helias, im-
„ piissimum & crudelissimum Regem
„ Achab: Jonas, Regem Ninivæ po-
„ tentissimum, cum tota Vrbe longè
„ maximâ, in qua erant plusquam cen-
„ tum viginti millia Hominum: Da-
„ niel, Nabuchodonosorem totius Or-
„ bis Monarcham, & inter omnes qui
„ illum secuti sunt (sine controversia)
„ maximum: Hi, inquam, Viri sancti
„ Spiritu Dei afflati, quamvis in ho-
„ rum Regum essent potestate, ad Pœ-
„ nitentiam tamen publicam, eos in-
„ flexerunt. Idem post CHRISTUM
„ fecerunt Apostoli, quemadmodum de
„ Corinthiis, ad publicam Pœniten-
„ tiam à Paulo conversis, manifestum est.
„ Quare quid vetat quò minùs idem
„ nostris temporibus fiat? Numquid ab-
„ breviata est manus Domini?

" Cæterùm ne dicas, potuisse illos
„ Prophetici seu Apostolici Spiritûs
„ virtute, quod alii ita efficere non pos-
„ sint. En post Apostolos virum Apo-
„ stolicum S. Fabianum, Romanum
Pon-

„ Pontificem & Christi Martyrem : an
„ non is Imperatorem Philippum (Ro-
„ manorum Principum , qui Christia-
„ nam fidem amplexi sunt, primum)
„ cùm jam pridem Christianus effectus
„ esset, & communicare vellet Sacris;
„ ob quædam publica , quæ de ipso fe-
„ rebantur crimina, prohibuit, quoad
„ peccata confessus , pro foribus inter
„ Pœnitentes staret ! quod Eusebius li-
„ bro sexto Ecclesiasticæ historiæ , etsi
„ Fabiani nomine non expresso , factum
„ testatur. Et ut ad posteriora tempora
„ veniamus : an non S. Ambrosius ma-
„ gnum illum Theodosium (qui tamen
„ in eum vitæ ac necis potestatem ha-
„ bebat) ad publicam Pœnitentiam in
„ conspectu universi populi agendam
„ adegit ? an non Maximum Cæsarem
„ à communionis consortio segregavit ?
„ admonens ut effusi sanguinis Domini
„ sui (nimirum Gratiani) & quod est,
„ graviùs, innocentis, ageret Pœni-
„ tentiam ? Quomodò igitur nunc cau-
„ sari poterunt Ecclesiarum Præsides,
„ se ne suas quidem plebes (quarum certè
„ magnam partem , tam Ecclesiastico,
„ quàm civili jure sibi subjectam ha-
„ bent) eò pietatis adducere posse , mo-
„ dò tamen verè esse velint, quod au-

diunt

diunt ? Imò non habent quod vel ob po-
„ tentiores è plebe, aut alios Magnates,
„ (qui solent maximis sæpè criminibus
„ eisque manifestis esse obsiti, & ad hoc
„ impietatis provecti, ut glorientur in
„ malitiis suis, & exultent in rebus
„ pessimis) se a reductione publicæ
„ Pœnitentiæ excusent, quasi scilicet
„ hi non sint laturi hunc rigorem. Nam
„ si ipsi duces se gregis præberent, &
„ potestate, quam eis Dominus in ædi-
„ ficationem, & non in destructionem,
„ dedit, legitimè uterentur, invenirent
„ haud dubium adhuc qui suæ Pastorali
„ voci obaudirent etiam ex viris Prin-
„ cipibus, nisi tamen prorsus ineptus
„ censendus sit, qui dixit, se non dubi-
„ tare, quin tales habituri simus Prin-
„ cipes, qualis fuit Theodosius, si tales
„ haberemus Episcopos, qualis fuit Am-
brosius".

" Sed demus ut inveniantur refracta-
„ rii : an ob id Sacerdotes sui muneris,
„ quod non humanum sed prorsus divi-
„ num est, penitus debebunt oblivisci ?
„ an clavem ligandi & retinendi in
„ terris, quæ ligata & retenta sunt in
„ cælis, à clave solvendi atque remit-
„ tendi divellere ; atque adeo penitus
„ negligere, ne dicam abjicere, aude-

 bunt

„ debunt contra Domini præceptio-
„ nem, qui simul tradidit utramque po-
testatem".

„ Deberent sanè potius quàm ejus
„ aliquid facerent, sanguinem proprium
„ fundere „, Chrysostomi constantiam
„ imitari „, qui Homilia 83. in Mat-
theum ad finem sic habet". Animam
priùs tradam meam, quàm Dominicum
Corpus alicui indigno: sanguinemque
meum potius effundi patiar, quàm sa-
cratissimum illum Sanguinem præter-
quam digno concedam. Indigni, "au-
„ tem Chrysostomo dicuntur, qui ad-
„ misso publico scelere, non peractâ
„ Pœnitentiâ se ad Communionem in-
gerunt".

" Certè Beatissimus Babilas, cujus
„ Martyrii agonem Chrysostomus cele-
„ brat „, potiùs voluit sacrum cruorem
„ fundere, quàm Imperatorem impiâ
„ cæde funestatum, in templum admit-
„ tere. Nihil nunc de Sanctis Hilario,
„ Basilio, Lamberto, & Thoma Can-
„ tuariense dicam, qui pulcherrima
„ exempla Sacerdotibus omnibus reli-
„ querunt, quamvis non sit necesse,
„ ut ob Pœnitentiæ publicæ reductio-
„ nem, in ea præsentis vitæ pericula
se constituant Episcopi & Presbyteri".

Sed

" Sed objicient, Sunt crimina ob
" quæ quis, si publicam Pœnitentiam
" susceperit, se sit conjecturus in vitæ
" periculum, Magistratibus civilibus
" corporali pœnâ spiritualem anteversu-
" ris. Sed inanis est objectio: nam si
" crimina publica sint, nota utique sunt
" Magistratui. Quare si illa (ut nunc fit)
" inulta finit Magistratus, sine ullius
" actione Pœnitentiæ, non est metus
" cur visâ scelerosi resipiscentiâ, magis
quàm anteà ad vindictam concitetur".

" Eô rerum venimus, ut plerique
" Principes, & civiles Magistratus nulli
" ferè quamlibet flagitioso, modô pe-
" cuniam numeret, non tantùm vitam
" indulgeant, sed & pristinis officiis &
" honoribus potiri permittant; nullâ
" interim indictâ, ne dicam peractâ
" Pœnitentiâ: Qua in re an non in
" Legem Domini committant, quà di-
citur"; Non accipietis pretium ab eo
qui reus est sanguinis, statim & ipse
morietur: ne polluatis terram habita-
tionis nostræ, quæ insontium cruore ma-
culatur, nec aliter expiari potest, nisi
per ejus sanguinem, qui alterius sangui-
nem fuderit) ipsi viderint.

" Certè tales scelerosi, quamlibet
" ejusmodi indulgentiam pretio conse-
cuti

„ cuti fuissent, nihilominùs ad Pœni-
„ tentiam publicam essent adigendi, sicut
„ habet Epaunense Concilium Cano-
„ ne 31. in hæc verba"; De Pœniten-
tiâ Homicidarum, qui sæculi leges eva-
serunt, hoc summâ reverentiâ de eis
placuit observari, quod Ancyritani
Canones decreverunt.

" Blasphemiæ, Perjuria, Adulteria,
„ falsa testimonia & similia gravissima
„ crimina, nostro sæculo non puniuntur
„ morte: sed fex plebis, quæ hæc pecu-
„ niâ redimere non potest, addicitur
„ pœnis civilibus, quibus fiant scelerosi
„ isti spectaculum & irrisio plebis. Ve-
„ rùm adeò nullo penitùs cum fructu, ut
„ ejusmodi illusione transactâ, abeat
„ consputus nebulo contumacior & de-
terior".

" An non multò magis retulerit cùm
„ Christiani omnes simus, & lucrari
„ perditas Fratrum Animas, quoad
„ possumus, debeamus, tales scelerosos
„ (quorum vitæ parcitur) subjicere
„ Pœnitentiæ publicæ, ut populus cum
„ illis lachrymans, veniam à Deo preca-
„ retur, quàm exponere illos momenta-
„ neæ irrisioni, ut eâ jam factos longè
„ quam fuerant deteriores, & nihil
minùs

„ minùs quàm de ſalute Animæ ſollici-
tos, detrudere in Infernum" ?

" Denique quô minùs de reductione
„ publicæ Pœnitentiæ deſperemus, en
ejus rei periculum. Reverendiſſimus
Dom. Sebaſtianus Archiepiſcopus Mo-
guntinus, ſui Ordinis eximium decus
„ jam non infeliciter fecit, ut mihi teſta-
„ ti ſunt, qui præſenti anno in Die ſo-
„ lemni Cœnæ Domini, non paucos in
„ publicè Pœnitentium ordinem redac-
„ tos, in Eccleſiâ Moguntinâ, ſecundùm
„ Canones Eccleſiæ, religiosè reconci-
„ liari ſuis oculis viderunt, non ſine la-
„ crimis, quas rei conſpectæ pietas ipſis
(ut affirmarunt) excuſſiſſet".

Suprà dictum eſt; Reconciliationem publicè Pœnitentium ob publica peccata admiſſa, Canonicis ſanctionibus ſolis Epiſcopis reſervari; Præsbyteris verò non licere talium quemquam in publicâ Miſſâ, hoc eſt, in publico Fidelium ad Sacra conventu, reconciliare, multô minùs Diaconis, niſi neceſſitas aliud requirat.

" Nec tamen ob id Præsbyteris Cano-
„ nes Pœnitentiales ignorare licet; nam
„ datio Pœnitentiæ in eorum eſt pote-
„ ſtate, licet non reconciliatio publicè
„ Pœnitentium: ac reconciliatio etiam

„ Pœnitentium occultè ob enormia cri-
„ mina illis permittitur, sed Episcopi
„ jussione, ut suprà dictum est. Undè ne-
„ cesse est ut hosce Canones probè te-
„ neant, quod saltem debeant indicare
„ Confessis occulta crimina, Canonicum
„ remedium quod subire debuissent, si
„ illorum facinus publicatum fuisset :
„ Quoniam verò commissum latet, per-
„ suadere, ut saluti Animæ suæ consu-
„ lant, hoc est, ut veraciter ex toto corde
„ se graviter deliquisse confiteantur, &
„ per Jejunia & Elemosynas, Vigiliasque
„ & sacras Orationes, cum lacrymis
„ se purgare contendant, & sic ad spem
„ veniæ per misericordiam Dei se per-
venturos confidant".

" Præterea infirmis Pœnitentiæ mo-
„ dum, etsi non imponere, insinuare ta-
„ men debent, ut si convaluerint, eam
„ suscipiant : Vel si fortè migraverint, ut
„ tum Pœnitentiæ pondus Amicorum
„ Orationibus & Eleemosynarum stu-
diis sublevetur".

Hactenus Cardinalis Gropperus. Et hæc sufficiant, ut cuique hæc legere volenti constet, quem Pœnitentiæ spiritum Ecclesia ab incunabulis conceperit, foverit, & in hunc usque diem conservarit. Qualiter succrescente Homi-
num

num malitiâ, & adversùs salubrem etiam Pœnitentiæ severitatem renitentiâ, illius vigor & praxis defecerit, ac tantùm non prorsùs interierit. Usque ad initia saltem sæculi decimi-septimi rem deduximus; qualem hoc currente faciem exhibeat, supervacaneum fore demonstrare illis qui eam coram intuentur, & digitis tangunt.

Itaque Compendium hoc claudat Marianus Victorius, Episcopus Amerinus, Italus; S. Hieronymi Operum recensione ac Commentariis nobilis; ob eruditionem, & Ecclesiæ tùm antiquæ, tum præsentis notitiam, apud summos Pontifices gratus. Hic Commentarium De Pœnitentiis antiquis, præclaro suo de Pœnitentiâ libro, per modum Appendicis adjunctum, his verbis concludit.

" Libet in fine hujus operis Sacerdo-
" tes admonere, ne nimis remissi indul-
" gentesque in imponendis Pœnitentiis
" sint, ex hoc enim non solùm Ecclesia-
" sticæ Regulæ Disciplina omnis resol-
" vitur, verùm etiam nullâ injectâ ex
" facinoribus præteritis verecundiâ, ho-
" minibus rursus redeundi ad scelera non
" parva relinquitur occasio. Et hæc una,
" ut equidem reor, præcipua causa est,

 deplo-

„ deploratæ propèmodum prolapſæque
„ Religionis, & quòd hodiè tam per-
„ fricta fronte, omnique Chriſtano pu-
„ dore ſepoſito, crimina perpetrantur, &
„ Eccleſiaſtica vivendi Regula paſſim
„ contemnitur. Nam etſi arbitrariæ Pœ-
„ nitentiæ hodiè ſint, Sacerdotis tamen
„ arbitrium Judicio, Juſtitiâ & Verita-
„ te inniti debet; & quamvis in tam
„ corrupto & vitiato ſæculo ſeveritas
„ iſta, quam ex Veteribus collectam in
„ hoc opere antè oculos Lectorum po-
„ ſuimus, ſervari modo aliquo non poſ-
„ ſit: proptereàque etiam remiſſa ſit:
„ Videat tamen Sacerdos, & ſecundùm
„ quod expedire Pœnitenti & Eccleſiæ,
„ ex qualitate perpetratorum criminum
„ animadverterit, ex iſtis ſaltem Canoni-
„ bus diſcat, quantâ curâ, & diligentiâ
„ Pœnitentias publicas, ſeu privatas im-
ponere debeat".

" Nam ſi contrà à nobis fiat (inquit,
S. CAROLUS BORROMÆUS,
Patres ſecundi Concili Provincialis
Mediolanenſis exhortans ad ſedulam A-
nimarum curam, diligentem Canonum
antiquorum obſervationem & SS. Pa-
trum imitationem) "in formidoloſo illo
„ Dei judicio, cùm Animarum, quæ in
„ fidem & curationem nobis traditæ ſunt,
ratio-

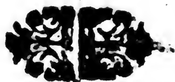
,,rationem reddemus; tum aliorum nos ,,accusantium vociferationes, & irati ,,judicis, nos item acerbè objurgantis, eas voces audiemus:

" Si Speculatores eratis, cur cæci? si ,,Pastores, cur Gregem vobis commissum ,,errare permisistis? si Sal terræ, quonam ,,modo evanuistis? si Lux eratis, cur se-,,dentibus in tenebris & umbra mortis ,,non illuxistis? si Apostoli, cur Aposto-,,licâ virtute non usi cuncta egistis ad ,,Hominum oculos? si Os Domini, cur ,,muti? si vos huic oneri impares esse ,,sentiebatis, cur tam ambitiosi: si pares, ,,cur tam desides, ita negligentes? nihil ,,vos Prophetarum voces, nihil Evange-,,lii Leges, nihil Apostolorum exempla, ,,nihil pietas, nihil religio, nihil Eccle-,,siæ labentis status, nihil hic formidolo-,,sus Judicii dies, nihil præmia, nihil ,,supplicia, æternique cruciatus move-runt?

Has horribiles irati Judicis voces nobiscum animo, menteque reputemus, ut iis, atque adeò aliis, excitati, in hac sacrosancta tam gravium rerum tractatione non remissè, non leniter, non timidè, non negligenter, non dissimulanter; sed sincerè & constanti sanctâque sollicitudine, Deum solum spectantes, quod in

nostro officio, nostroque munere positum est, agamus & perficiamus, duce Spiritu sancto, omnium actionum & consiliorum moderatore. Cui gloria sit & honos sempiternis ætatum sæculis, Amen.

His fruere, Lector, & vale.

CENSURA.

HÆc compendiosa Deductio, cum subsequentibus (quorum cognitionem exhibet) Canonibus Pœnitentialibus, utiliter hoc tempore imprimetur; ut praxis veræ Pœnitentiæ à Christo Domino Ecclesiæ inspirata, & Apostolicâ traditione atque institutione commendata, diuque religiosè observata innotescat, & tandem, quantùm ætas feret, in bonum Animarum revalescat.

Dabam Gandavi, tertiâ anni 1672.

P. DE MET Eccl. Cathedr. S. Bavonis Gand. Can. & Thesaur. Lib. Censor.

CANO-

CANONES POENITENTIALES,

Quorum cognitio Parochis, Cofessoribusq; necessaria est; dispositi pro ratione ordineq; Decalogi.

PER

SANCTVM CAROLVM BORROMÆVM,

S. R. E. CARDINALEM,

Archiepiscopum Mediolanen.

PRÆCEPTUM I.

Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies.

Canones Pœnitentiæ.

Si quis contra hoc Preceptum aliquo modo peccaverit.

P. E. T. 1. l. 7. c. 4. Synod El. cap. 22. Ans. l. 11. c. 120.

QUi à Fide Catholicâ desciscens, intimo, sommoque prævaricationis suæ dolore affectus ad Ecclesiam redierit, Pœnitentiam aget annis decem: Quo temporis spatio decurso, ei Communio præstari debet.

Pen. Bed. c. 9.

Qui Dæmoni immolaverit, pœnitentiâ erit annis item decem.

Bur. l. 19. Pen. R. c. 14. Synod. c. 72.

Qui more Gentilium, elementa coluerit: qui vel segetibus faciendis, vel ædibus exstruendis, vel arboribus conserendis, vel nuptiis contrahendis, inanem signorum fallaciam observaverit: pœnitentiam aget annos duos feriis legitimis.

Bur. ibid. Syn. Laod. c. 72.

Qui ritu Paganorum observaverit Kalendas Januarii: in pœnitentiâ erit annos item duos per legitimas ferias.

Qui

Qui festa Gentilium celebrarit; pœnitentiam aget itidem annos duos legitimis feriis.
Pe. Ra. cap. 24. Bur. ibid.

Qui feriam quintam in honorem Jovis honoraverit; pœnitens pane & aquâ victitabit dies quadraginta.
Pe. Ra. cap. 25. Bur. ibid.

Qui Conviviis Gentilium, & escis immolatitiis usus erit: publicam pœnitentiam aget.
Pe. Ra. cap. 25. Bur. lib. 19. tit de sap.

a Qui comederit de idolotypho: pœnitens victitabit pane & aquâ dies triginta.
a*Syn. E lib. cap. 55.*

b Qui cum Judæo cibum sumpserit; pœnitens erit dies decem, pane & aquâ victitans.
Pe. Ra. cap. 26. b*Bur. ibid.*

c Qui auguriis, & divinationibus servierit, quique incantationes diabolicas fecerit; pœnitens erit annos septem.
P. R. tit. 6. cap. 2. c*Bur. lib. 10 cap. 8.*

d Mulier incantatrix pœnitentiam aget annum, vel ut alio Canone cavetur, annos septem.
Ivo part. 11. cap. 36

e Qui herbas medicinales cum incantationibus collegerit: pœnitentiam aget dies viginti.
d*P. R. tit. 6 c. 5. & 9. P. R. ibid.*

f Qui Magos consuluerit: quive domum suam induxerit aliquid arte magicâ exquirendi causâ: in pœnitentia erit annos quinque.
e*P. R. tit. 6. cap. 11. Bur. lib 19. cap. 269.*

Qui ædes magicis cantionibus lustrat; aliudve tale admittit: & qui ei consen-
Syn. An. c. 23.

f P.R. t.6. tit, quive consulit : in pœnitentia erit
c 22. & 20. annos quinque.
F Bed. c. 7. Qui tempestatum immissor erit : pœ-
Ansl. 11. nitentiam aget annos septem, tres in pane
c. 110. & aqua.
P.R. tit. 9. Qui verò crediderit, particepsve fue-
cap. 8. rit : annum unum per legitimas ferias.
Syn. Cab. Si quis ad fascinum præcantaverit :
cap. 5. pœnitentiam aget quadragesimas tres in
Ivo part. 11 pane & aqua.
cap. 24. Si quis ligaturas aut fascinationes fe-
C. 1. de sort. cerit : pœnitens erit annos duos per le-
P.R. tit. 6. gitimas ferias.
c. 7. c. 1. de Si quis sortilegus erit : pœnitens aget
sort. dies quadraginta.
P.R. tit. 6. Si quis in codicibus, aut in tabulis
cap. 6. sorte ductâ res futuras requisierit : pœ-
Ansl. l. 11. nitens erit dies quadraginta.
cap 146 Respiciens furta in astrolabio : annis
P.R. tit. 6. duobus.
cap. 5 Si quis aliquid comederit, aut biberit,
Ansl. l. 11. aut super se portarit ad evertendum ju-
cap. 146. dicium Dei : pœnitentiam aget ut ma-
gus.

Si quis Clericus, vel Monachus, postquam Deo voverit, ad seculum redierit : pœnitentiam aget annos decem, quorum tres in pane & aqua.

PRÆ-

PRÆCEPTUM II.

Non assumes nomen Dei tui in vanum.

Canones Pœnitentiæ.

Si quis contra hoc preceptum aliquo modo peccarit.

Quicumque ſciens pejeraverit: quadraginta dies in pane & aqua, & ſeptem ſequentes annos pœniteat, & nunquam ſit ſine pœnitentia,& nunquam in teſtimoninm recipiatur; & poſt hæc Communionem percipiat. *Pe.R.tit,2. c. 6.6 q. 1. cap. 18. Tart. lib.5. cap. 5.*

Si quis ſciens pejerat in manu Epiſcopi, vel Presbyteri, vel Diaconi, vel in Cruce conſecrata, altarive, pœnitentiam aget annos tres: in Cruce non conſecrata, annum unum. *Pe B. c. 2. q. 22. q. 5. cap. 2.*

Qui perjurium in Eccleſia fecerit; pœnitentiam aget annos decem. *P.R. tit.2. cap. 2.*

Qui ſciens pejerat Domini impulſu; pœnitens erit quadrageſimas tres, & ferias legitimas: Dominus autem, quia præcepit, quadraginta dies in pane, & aqua, & ſeptem ſequentes annos. *Pe.Bed.c.9 Pe. R.tit.2 cap.1. Bur.lib.12. cap. 4.*

Si quis ſciens pejeraverit, alioſque in perjurium induxerit; pœnitens erit dies qua- *Pe R.tit.2, cap 9. Bur.lib.12.*

Pe.R.tit.2 quadraginta in pane & aqua, & septem
cap. 4. sequentes annos: & pro tot perjuriis je-
Pe Tho. junabit quot homines in perjurium in-
a Bur.lib.12. duxerit.
cap. 11. a Si quis suspicatus se ad perjurium in-
Ivo part.12 duci, ex consensu jurat; pœnitentiam
cap. 68. agat dies quadraginta, & septem annos
Pe.R.tit.2. sequentes, & numquam sine gravi pœni-
cap. 18. tentia erit.
Bur. lib.19. Si quis per cupiditatem perjurium fe-
ti. de periur. cerit; quadragesimam in pane & aqua
P. R. ibid. jejunet, & quamdiu vivit omnes sextas
Ivo par.12. ferias.
cap. 60 Si quis per cupiditatem pejeraverit;
Part.lib.5. omnes res suas vendet, & pauperibus di-
cap. 6. 22. stribuet, & Monasterium ingressus jugi
qu. 1 C. Si se pœnitentiæ subdet.
quis. Si quis coactus, necessitateque aliquâ
P.R. tit.2. impulsus perjurium commiserit; in pœ-
cap. 2. nitentia erit quadragesimis tribus.
Bur. l 12. Si quis coactus pejeraverit; pœnitens
cap. 60. quadraginta diebus pane & aqua victitet,
Ivo par.12. ac præterea omnibus sextis feriis.
cap. 6. Si quis seductus ignorans, & posteà
P.R. ib. c.3 cognoscit; pœnitentiam aget annum u-
Bur. lib.19. num, vel quadragesimas tres, vel dies
Pe.Bed.c.9 quadraginta.
C.Si quis22 b Qui compellit alium, ut falsum juret,
qu. 5. quadraginta dies in pane & aqua, & sep-
Pe.R.tit.2. tem annos in pœnitentia erit.
cap.7. Si

Si quis jusjurandum, quo se Regi & Domino suo adstrinxerit, violaverit: in Monasterio pœnitentiam aget omnibus diebus vitæ suæ:

Si quis se jurejurando obstrinxerit, ut cum aliquo litiget, nec pacem cum eo reconciliet; pœnitentiam aget dies quadraginta in pane & aqua, per annum à Sacra Communione segregatus: ad charitatem verò celeriter redeat.

Si quis per capillum Dei, aut per caput ejus juraverit, si semel nesciens fecerit, pœnitens aqua & pane septem dies victitet: si secundò, ac tertiò monitus idem fecerit, dies quindecim.

Si per cœlum, aut per aliam aliquam creaturam; dies item quindecim.

Si quis blasphemat, tam diu pœnitens erit, quamdiu impœnitens permansit.

Si quis Deum, vel B. Mariam Virginem, vel aliquem Sanctum publicè blasphemaverit: pro foribus Ecclesiæ diebus Dominicis septem, in manifesto, dum Missarum solemnia aguntur, stet: ultimoque ex illis die, sine pallio, & calceamentis ligatus corrigia circa collum, septemque præcedentibus feriis sextis in pane & aqua jejunet, Ecclesiam nullo modo tunc ingressurus: singulis item septem illis diebus Dominicis, tres, aut duos,

Ansel. l. 11. cap. 68. 22. q 5. c. 19. Sy Iler. c. 7. P. R. tit. 2. c. 11. 2. q. 1. cap. 10. Bur. 119. Rab. c. 20. 22. q. 1. c. 10. Pe. R. tit. 2. Ansel. l. 11. cap. 6. Ivo part. 12. cap. 3. 6. Ex Pe. ant. c. 2. de mal.

duos, aut unum pauperem pascat, si potest; alioquin alia pœnitentia afficiatur: recusans, Ecclesiæ ingressu interdicatur; in obitu, Ecclesiastica sepultura careat. Dives à magistratu mulctetur pœna solidorum quadraginta, alioqui triginta, seu viginti.

De hoc detestabili peccato extat Sanctio Leonis Decimi Pontificis in Concilio Lateranensi, sessione nona.

PRÆCEPTUM III.

Sabbata sanctifices.

Canones Pœnitentiæ.

Si quis contra hoc preceptum aliquo modo peccarit.

Bur. lib. 19 QUi opus aliquod servile die Dominico, festove fecerit; pœnitentiam aget tres dies in pane & aqua.

Ex Pe. ant. Qui die Dominico opus terrenum fecerit, qui navigarit, aut equitarit: dies septem pœnitentiam aget.

Ex Pe. ver. Si quis per contemptum in Dominica jejunaverit; penitens erit hebdomadam unam: si iterùm, dies viginti; si præterea tertium, quadraginta.

Si

Si quis ante Ecclesias vel die festo, saltationes (quas ballationes vocant) fecerit, emendationem pollicitus, pœnitentiam aget annis tribus. In Græco codice: Clericus deponatur; Laicus excommunicetur.

Pe. R. tit. 7. cap. 1. Bur. lib. 10. cap. 139. Ivo par. 11. cap. 64.

Si quis pransus Missæ interfuerit, pœnitens erit dies tres in pane & aqua.

Syn. Trul. cap. 62.

Si quis sacram Communionem sumpserit post aliquam vel minimam degustationem; pœnitentiam aget dies decem in pane & aqua.

Bur. lib. 19. tit. de irr.

Si quis in Ecclesia confabuletur, cùm divina fiunt, pœnitens erit dies decem in pane & aqua.

Bur. ibid. cap. seqq.

Si quis festa Paschæ, Pentecostes, Natalis Domini (nisi infirmitate impediente) alio loco celebrarit, quàm ubi domicilium habet; pœnitens erit dies item decem in pane & aqua.

Bur. ibid. cap. seqq. Bur. ibid. cap. de fat.

Si quis jejunia à sancta Ecclesia indicta violarit; pœnitentiam aget dies viginti in pane & aqua.

Pe. R. tit. 7. cap. 11. Bur. lib. 10.

Quadragesima, carne sine inevitabili necessitate vescens, in Pascha non communicet; ac præterea carne abstineat.

Pe. R. tit. 7. cap. 7. Syn. Tol. 8. cap. 9.

Qui in quadragesima jejunium violaverit, pro uno die pœnitentiam aget dies septem.

Ex indicio Can.

Si quis jejunium quatuor temporum non

Pen. ibid.

Bur. ibid. non custodierit: pœnitens erit dies quadraginta in pane & aqua.

Pe. R. tit. 7. cap. 10. Bur. ib. 17. Qui neglexerit in quatuor his solemnitatibus, die Cœnæ Domini, in Pascha, Pentecoste, & in Natali Domini sacram Communionem sumere: aget pœnitentiam in pane & aqua dies viginti.

PRÆCEPTUM IV.

Habeas in honore Parentes.

Canones Pœnitentiæ.

Si quis contra hoc preceptum aliquo modo peccarit.

Pæn. Th. Bur. lib. 19. QUi Parentibus maledixerit; quadraginta dies pœnitens sit in pane & aqua.

Pe. R. tit. 4. cap. 12. Qui Parentes injuria affecerit, tres annos.

Qui percusserit, annos septem.

Bur. lib. 19. cap. 94. Qui expulerit, tam diu pœnitens sit, quamdiu in impietate permanserit.

Pe. R. tit. 6 cap. 17. 24 q. 3. c. 22. Sy. Tu. c. 5. Si quis contra Episcopum, Pastorem & Patrem suum insurrexerit uno in loco, Monasteriove pœnitentiam aget omnibus diebus vitæ suæ. Addit Gratianus, ut in primis

primis omnia bona ejus proscriptione publicentur, deinde in uno Monasterio, &c. Gr. 24. q. 3. cap. 22.

Eadem pœnitentia afficiatur, qui contra Presbyterum. Pe. R. tit. 6 cap. 18.

Si quis contra Episcopum, Pastorem & Patrem suum conspiraverit, gradu suo amovebitur. Itidem si insidias tetenderit. Syn. Cab. cap.

Si quis in eo conspiraverit, ut Episcopi doctrinam, vel præcepta irrideat, vel subsannet, aget in pane & aqua pœnitentiam dies quadraginta. Pe. R. c. 19. Pe. R. tit. 6. cap. 19.

Qua penitentia etiam afficiatur, si quis ita conspiraverit, ut ejus ministrorum præcepta contemnat. Bur. lib. 19.

Si quis item Presbyteri, Parochive sui præcepta irriserit; pœnitens item erit dies quadraginta in pane & aqua. Ibidem.

PRÆCEPTUM V.

Non occides.

Canones Pœnitentiæ.

Si quis contra hoc preceptum aliquo modo peccarit. Pe. R. tit. 1. cap. 1.

Qui Presbyterum occiderit; pœnitentiam aget annos duodecim. Syn. Mog. cap. 24.

Si

Pæ.R. c. 2. cap. 24. Bur. lib. 6. cap. 8. Ivo par. 10. cap. 107. Mag. sup. Amor c. 16. Tr. cap. 5. Bur. lib. 19. & 17.

Si quis Sacerdotem voluntariè occiderit; carne & vino abstineat cunctis diebus vitæ suæ, quotidiè, exceptis festis Dominicisque diebus, jejunet, non equitet, non arma ferat, non Ecclesiom ingrediatur quinque annis, sed pro ejus foribus stet.

Post quinque annos Ecclesiam ingrediatur licet: nondùm verò communicet, sed inter Audientes sit. Decimi anni cursu confecto, communicet, & equitet licet.

Pe. R. tit. 1. cap. 34. Syn. Vorm. cap. 26.

Qui vel ipse, vel de ejus consilio, aliquem Ecclesiastici ordinis hominem, aut Psalmistam, aut Ostiarium, aut Lectorem, aut Exorcistam, aut Acolythum, aut Diaconum, aut Presbyterum per singulos ordines singulariter pœnitentiam agat: pro Psalmista carinam unam, nempe quadraginta dies in pane & aqua; pro Ostiario itidem: pro Lectore itidem: pro Exorcista similiter: pro Acolytho similiter: pro Subdiacono similiter: pro Diacono similiter. Quapropter omnis qui interfecerit voluntariè Presbyterum ita pœnitere debet ut octo homicidia commissa, & numquam debet esse sine pœnitentia.

Ivo par. 10.

Si quis Presbyter Presbyterum occiderit, pœnitentiam aget annos viginti octo.

Si

Si quis Presbyterum armis contrà se irruentem occiderit; pœnitens erit annos decem. *Ivo ib. c. 15*

Si quis Patrem, aut Matrem, Fratrem, aut Sororem occiderit toto vitæ suæ tempore non suscipiat Corpus Domini, nisi in obitu: abstineat à carne & vino, dum vixerit: jejunet secunda, & quarta, & sexta feria. *Pe. R. tit. 1. cap. 13. Gregor. XI. in Epist. 8. ad Bon. Mog.*

Si quis parricidium fecerit; id est, Patrem, aut Matrem, Fratrem, Sororem, Patruum, Amitam, aut Materteram occiderit: si casu, neque per iram fecerit; ut homicidii sponte commissi pœnitentiam aget: si sponte, & iratus, pro foribus Ecclesiæ per annum stabit Deum orans. Anno peracto, in angulo Ecclesiæ per annum item stabit. Quibus peractis, si pœnitentiæ fructus in eo conspicietur, sacræ Communionis particeps fiet, carne abstinebit: tota: quotidie jejunabit præter dies Festos: à vino, cervisia, mellita abstinebit dies hebdomadæ tres. Pedibus, quocumque ierit, iter faciet: armis nunquam utetur, nisi contra paganos: Uxorem si non habet, nunquam ducet. *Ans. l. 11. cap. 51. P. R tit. 1. cap 22. Syn. Vorm. cap. 30. Bur. lib. 19. Ivo ibid. 163. 164. cap. 173. ex Epist. Nicolai Papæ.*

Qui voluntariè genitorem suum, aut genetricem occiderit, extrà Patriam septem annis exul fiat: tunc demum usque ad mortem cum fletu & gemitu pœniteat.

Si

Si autem nolenti accidit, decem annis pœniteat judicio Sacerdotis.

Pe. R. c. 14. tit. 1. Ansf. l. 11. cap. 48. Qui voluntariè Filium suum, vel Filiam suam, vel Germanum, aut Germanam suam occiderit, quinque annis extrà metas ipsius terræ exul fiat: deinceps viginti annis pœniteat. Qui verò voluntariè Avum suum, vel Aviam suam, vel Neptem suam, vel Patruum, aut Avunculum seu Amitam, sive Materteram, aut Filium, vel Filiam Germani sui, aut Germanæ, seu Consobrinum suum, sive Consobrinam suam occiderit, id est, à tertia usque ad septimam. si verò tertia fuerit, duodecim annis inermis pœniteat: si quarta, undecim annis pœniteat: si quinta, decem: si sexta, novem: si septima, octo annis pœniteat. Si autem nolens, arbitrio Sacerdotis pœniteat. Qui voluntariè Patrem suum, aut Matrem, vel Filium, aut Filiam de sancto Lavacro, seu Fratrem, sive Sororem in Christo, aut Dominum suum, vel Dominam, seu Uxorem suam occiderit, quinque annis extrà metas ipsius terræ exul fiat: tunc demum quindecim annis inermis pœnitcat. Si verò nolens, septem annis pœniteat. Qui Vitricum suum voluntariè occiderit, aut Novercam, seu Privignum, sive Privignam, vel Socerum suum, aut Socrum

suam, seu Generum suum, sive Nurum; decem annis pœniteat. Si verò nolens, quinque annis pœniteat.

Si quis Filium non sponte occiderit: ut homicidii sponte commissi pœnitentia afficietur. *Ivo par. 10. cap. 165.*

Quæ Mulier Filios suos necarit, peracta septenali pœnitentia, in Monasterium detrusa monasticam vitam perpetuò regulariter aget. *Syn. Trul. cap. 53. Ivo par 10. cap. 186.*

Si quæ Mulier post partum Filium, Filiamve sponte interfecerit: pœnitentiam aget annos duodecim: & nunquam erit sine pœnitentia. *Pen. R. tit. cap. 26.*

Paupercula, si ob difficultatem nutriendi id commiserit, annos septem. *Bur. lib. 19.*

Si quæ Mulier sponte abortum fecerit; pœnitentiam aget tres annos: si nolens, quadragesimas tres. *Pe. R. tit. 1. cap. 33.*

Mulier partum suum perdens voluntariè ante quadraginta dies, pœnitens erit annum: si verò post quadraginta dies, annos tres: si verò postquam editus est in lucem, tanquam homicida. *Bur. lib. 17. cap. ult. Ansel. Pen. Bed. cap. 3.*

Quæ sceleris occultandi causâ Filium necarit, pœnitentiam aget annos decem. *Pe. R. c. 27. 28.*

Qui nolens Filium oppresserit; si post Baptismum, pœnitentiam aget dies quadragita in pane & aqua, oleribus, ac leguminibus: abstinere ab uxore dies totidem. *Bur lib. 17. cap. 53. Ivo par. 9. cap. 183.*

& par. 10. dem. Deinde pœnitens erit tres annos
cap. 83. per legitimas ferias: tres prætereà quadragesimas
Pe. R. lib. 1. in anno obfervabit. Si antè
cap. 29. Baptismum, quadraginta dies ut suprà,
Bur. lib. 17 & quinquennii prætereà pœnitentiam
cap. 58. explebit.
& lib. 19. Cujus parvulus sine Baptismo per ne-
Pe. R. tit. 1. gligentiam morietur, tres annos pœni-
cap. 31. teat; unum in pane & aqua. Infans in-
Ansel. l. 11. firmus & Paganus si commendetur Pres-
cap. 41. 42. bytero, si moritur absque Baptismo, de-
Pe. Bed. ponatur: & si per negligentiam paren-
cap. 2. tum fuit, annum unum pœniteat.
Ex pen. Th. a Cujus filius sine Confirmationis sacra-
a P. R tit. 1. mento moritur, Parentes, quorum negli-
cap. 32. gentia id factum est, pœnitentiam agent
Bur. lib. 17. annos tres.
cap. 57. Si quis explendæ causâ libidinis, vel
cap. ult. de odii meditatione, ut non ex eo soboles
hom. nascatur, homini, aut mulieri aliquid fecerit,
vel ad potandum dederit, ut non
posset generare, aut concipere; homici-
Pe. R. tit. 1. da teneatur.
cap. 11. Occidisti Uxorem tuam, legitimo ma-
Grat. 33. trimonio sociatam, sine causa mortis,
q. 2. c. 8 non tibi resistentem, non insidiantem
Bur. lib. 6. quoquo modo vitæ tuæ: non invenisti
cap. 40. eam cum alio viro nefariam rem facien-
Ivo par. 8. tem: sed incitatus à Diabolo, impio
cap. 126. inflammatus furore, latronum more, atro-
cior

cior & crudelior omni bellua, eam gladio tuo interemisti. Et nunc post mortem ejus addis iniquitatem, Filiorum tuorum improbe prædo: qui Matri non pepercisti, & Filios tuos ideo orphanos fecisti, ut superinduceres mortis causam post mortem. Et per unum homicidam, & reprobum testem incusare vis mortuam, hoc nec Evangelium, nec ulla divina, humanaque lex concedit, ut unius testimonio etiam idoneo aliquis condemnetur, vel justificetur.

Quantò magis per istum tam flagitiosum & scelestum, nec illa viva debuit condemnari; nec tu poteris post ejus mortem excusari. Prius causa criminis subtiliter erat investiganda: & tunc si rea fuisset inventa secundùm legis tramitem debuit excipere ùltionis vindictam. Nam & si verum (quod absit) fuisset, sicut ille adulter mentitus est; post septem annos pœnitentiâ peractâ dimittere eam per approbatam causam poteras, si voluisses: occidere eam nullatenus debuisti. Duo consilia proponimus tibi: accepta tecum deliberatione duorum, elige magis quod placeat & miserere animæ tuæ: & tu hic in isto angusto tempore positus, ne sis tu ipse tuimet homicida, & in æternum pereas. Relinque

hoc malignum seculum, quód te attraxit ad tam immanissimum peccati facinus; multorum Fratrum precibus adjutus observa cuncta simplici animo, quæ tibi ab Abbate fuerint imperata, si fortè ignoscat infinita Dei bonitas peccatis tuis. Istud consilium, certissimè scias tibi levius, ac salubrius esse; ut sub alterius custodia lugeas deflenda peccata. Secundum autem consilium tale est. Arma depone, & cuncta secularia negotia dimitte. Carnem & sagimen omnibus diebus vitæ tuæ non comedas, excepto uno die Resurrectionis Domini, & uno die Natalis Domini. Cæteris temporibus in pane & aqua, & interdum leguminibus & oleribus pæniteas. In jejuniis, & vigiliis, & orationibus, & in eleemosynis persevera omni tempore. Vinum & medonem, & mellitam, & cervisiam numquam bibas; nisi in illis prædictis tribus diebus. Uxorem ne ducas, concubinam non habeas, adulterium non facias, absque conjugio in perpetuo permaneas. Numquam te in balneo laves; equum non ascendas, causam tuam & alterius in conventu fidelium non agas. In conviviis lætantium nunquam sedeas; in Ecclesia segregatus ab aliis Christianis post ostium humilis stes, ingredientium, &

egre-

ægredientium orationibus te suppliciter commendes. Communione Sacri Corporis, & sanguinis Domini cunctis diebus vitæ tuæ indignum te existimes; in ultimo termino vitæ tuæ pro viatico (si observaveris consilium) ut accipias, tibi concedimus. Sunt & alia multò duriora, quæ tibi juxta pondus tanti facinoris essent adjicienda, sed si hæc omnia, quæ supra misericorditer dicta sunt, perfecto corde, Deo auxiliante perfeceris, & custodieris; confidimus de immensa clementia Dei, remissionem tuorum peccatorum te habiturum; & secundùm boni justique Pastoris imperium resolvat te sancta Ecclesia ab hoc vinculo peccati in terris, ut per ipsius gratiam, qui eam suo sanguine redemerat, sis solutus in cœlis. Sin autem aliter feceris, & sanctæ Matris Ecclesiæ salubre consilium despexeris, ipse tibi sis judex, & in laqueo Diaboli, quo irretitus teneris, maneas: sanguisque tuus sit super caput tuum, & sub indissolubili anathemate permaneas: donec Deo, & sanctæ Ecclesiæ satisfacias.

Si mulier Maritum suum causa fornicationis veneno interfecerit, aut quacumque arte perimere facit: quia Dominum & seniorem suum occidit, seculum relinquat, & in Monasterio peniteat.

Bur. ibid. non custodierit: pœnitens erit dies quadraginta in pane & aqua.

Pe. R. tit. 7. cap. 10. Bur. lib. 17. Qui neglexerit in quatuor his solemnitatibus, die Cœnæ Domini, in Pascha, Pentecoste, & in Natali Domini sacram Communionem sumere: aget pœnitentiam in pane & aqua dies viginti.

PRÆCEPTUM IV.

Habeas in honore Parentes.

Canones Pœnitentiæ.

Si quis contra hoc preceptum aliquo modo peccarit.

Pæn. Th. Bur. lib. 19. QUi Parentibus maledixerit; quadraginta dies pœnitens sit in pane & aqua.

Pe. R. tit. 4. cap. 12. Qui Parentes injuria affecerit, tres annos.

Qui percusserit, annos septem.

Bur. lib. 19. cap. 94. Qui expulerit, tam diu pœnitens sit, quamdiu in impietate permanserit.

Pe. R. tit. 6 cap. 17. 24 q. 3. c. 22. Syn. Tu. c. 5. Si quis contra Episcopum, Pastorem & Patrem suum insurrexerit uno in loco, Monasteriove pœnitentiam aget omnibus diebus vitæ suæ. Addit Gratianus, ut in primis

primis, omnia bona ejus proscriptione publicentur, deinde in uno Monasterio, &c. Gr. 24. q. 3. cap. 22.

Eadem pœnitentia afficiatur, qui contra Presbyterum. Pe. R. tit. 6 cap. 18.

Si quis contra Episcopum, Pastorem & Patrem suum conspiraverit, gradu suo amovebitur. Itidem si insidias tetenderit. Syn. Calc. cap.

Si quis in eo conspiraverit, ut Episcopi doctrinam, vel præcepta irrideat, vel subsannet, aget in pane & aqua pœnitentiam dies quadraginta. Pe. R. t. 19. Pe. R. tit. 6. cap. 19.

Qua penitentia etiam afficiatur, si quis ita conspiraverit, ut ejus ministrorum præcepta contemnat. Bur. lib. 19.

Si quis item Presbyteri, Parochive sui præcepta irriserit; pœnitens item erit dies quadraginta in pane & aqua. Ibidem.

PRÆCEPTUM V.

Non occides.

Canones Pœnitentiæ.

Si quis contra hoc preceptum aliquo modo peccarit. Pe. R. tit. 1. cap. 1.

QUi Presbyterum occiderit; pœnitentiam aget annos duodecim. Syn. Mog. cap. 24.

Si

Pœ.R. c. 2. cap. 24. Bur. lib. 6. cap. 8. Ivo par. 10. cap. 107. Mag. sup. Amor c. 16. Tr. cap. 5. Bur. lib. 19. & 17.

Si quis Sacerdotem voluntariè occiderit; carne & vino abstineat cunctis diebus vitæ suæ, quotidiè, exceptis festis Dominicisque diebus, jejunet, non equitet, non arma ferat, non Ecclesiom ingrediatur quinque annis, sed pro ejus foribus stet.

Post quinque annos Ecclesiam ingrediatur licet: nondùm verò communicet, sed inter Audientes sit. Decimi anni cursu confecto, communicet, & equitet licet.

Pe. R. tit. 1. cap. 34. Syn. Vorm. cap. 26.

Qui vel ipse, vel de ejus consilio, aliquem Ecclesiastici ordinis hominem, aut Psalmistam, aut Ostiarium, aut Lectorem, aut Exorcistam, aut Acolythum, aut Diaconum, aut Presbyterum per singulos ordines singulariter pœnitentiam agat: pro Psalmista carinam unam, nempe quadraginta dies in pane & aqua; pro Ostiario itidem: pro Lectore itidem: pro Exorcista similiter: pro Acolytho similiter: pro Subdiacono similiter: pro Diacono similiter. Quapropter omnis qui interfecerit voluntariè Presbyterum ita pœnitere debet ut octo homicidia commissa, & numquam debet esse sine pœnitentia.

Ivo par. 10.

Si quis Presbyter Presbyterum occiderit, pœnitentiam aget annos viginti octo.

Si

Si quis Presbyterum armis contrà se irruentem occiderit; pœnitens erit annos decem.

Ivo ib. c. 15

Si quis Patrem, aut Matrem, Fratrem, aut Sororem occiderit toto vitæ suæ tempore non suscipiat Corpus Domini, nisi in obitu: abstineat à carne & vino, dum vixerit; jejunet secunda, & quarta, & sexta feria.

Pe. R. tit. 1. cap. 13. Gregor. XI. in Epist. 8. ad Bon. Mog.

Si quis parricidium fecerit; id est, Patrem, aut Matrem, Fratrem, Sororem, Patruum, Amitam, aut Materteram occiderit: si casu, neque per iram fecerit; ut homicidii sponte commissi pœnitentiam aget: si sponte, & iratus, pro foribus Ecclesiæ per annum stabit Deum orans. Anno peracto, in angulo Ecclesiæ per annum item stabit. Quibus peractis, si pœnitentiæ fructus in eo conspicietur, sacræ Communionis particeps fiet, carne abstinebit: tota: quotidie jejunabit præter dies Festos: à vino, cervisia, mellita abstinebit dies hebdomadæ tres. Pedibus, quocumque ierit, iter faciet: armis nunquam utetur, nisi contra paganos: Uxorem si non habet, nunquam ducet.

Ans. l. 11. cap. 51. P. R tit. 1. cap 22. Syn. Vorm. cap. 30. Bur. lib. 19. Ivo ibid. 163. 164. cap. 173. ex Epist. Nicolai Papæ.

Qui voluntariè genitorem suum, aut genetricem occiderit, extrà Patriam septem annis exul fiat: tunc demum usque ad mortem cum fletu & gemitu pœniteat.

Si

Si autem nolenti accidit, decem annis pœniteat judicio Sacerdotis.

Pe.R.c.14. tit. 1. Anf.l.11. cap. 48. Qui voluntariè Filium suum, vel Filiam suam, vel Germanum, aut Germanam suam occiderit, quinque annis extrà metas ipsius terræ exul fiat: deinceps viginti annis pœniteat. Qui verò voluntariè Avum suum, vel Aviam suam, vel Neptem suam, vel Patruum, aut Avunculum seu Amitam, sive Materteram, aut Filium, vel Filiam Germani sui, aut Germanæ, seu Consobrinum suum, sive Consobrinam suam occiderit, id est, à tertia usque ad septimam. si verò tertia fuerit, duodecim annis inermis pœniteat: si quarta, undecim annis pœniteat: si quinta, decem: si sexta, novem: si septima, octo annis pœniteat. Si autem nolens, arbitrio Sacerdotis pœniteat. Qui voluntariè Patrem suum, aut Matrem, vel Filium, aut Filiam de sancto Lavacro, seu Fratrem, sive Sororem in Christo, aut Dominum suum, vel Dominam, seu Uxorem suam occiderit, quinque annis extrà metas ipsius terræ exul fiat: tunc demum quindecim annis inermis pœnicat. Si verò nolens, septem annis pœniteat. Qui Vitricum suum voluntariè occiderit, aut Novercam, seu Privignum, sive Privignam, vel Soccrum suum, aut Socrum suam,

suam, seu Generum suum, sive Nurum; decem annis pœniteat. Si verò nolens, quinque annis pœniteat.

Si quis Filium non sponte occiderit: ut homicidii sponte commissi pœnitentia afficietur. *Ivo par. 10. cap. 165.*

Quæ Mulier Filios suos necarit, peracta septenali pœnitentia, in Monasterium detrusa monasticam vitam perpetuò regulariter aget. *Syn. Trul. cap. 53. Ivo par 10. cap. 186.*

Si quæ Mulier post partum Filium, Filiamve sponte interfecerit: pœnitentiam aget annos duodecim: & nunquam erit sine pœnitentia. *Pen. R. tit. cap. 26.*

Paupercula, si ob difficultatem nutriendi id commiserit, annos septem. *Bur. lib. 19.*

Si quæ Mulier sponte abortum fecerit; pœnitentiam aget tres annos: si nolens, quadragesimas tres. *Pe. R. tit. 1. cap. 33.*

Mulier partum suum perdens voluntariè ante quadraginta dies, pœnitens erit annum: si verò post quadraginta dies, annos tres: si verò postquam editus est in lucem, tanquam homicida. *Bur. lib. 17. cap. ult. Ansel. Pen. Bed. cap. 3.*

Quæ sceleris occultandi causâ Filium necarit, pœnitentiam aget annos decem. *Pe. R. c. 27. 28.*

Qui nolens Filium oppresserit; si post Baptismum, pœnitentiam aget dies quadragita in pane & aqua, oleribus, ac leguminibus: abstinere ab uxore dies totidem. *Bur lib. 17. cap. 53. Ivo par. 9. cap. 183.*

& par. 10. cap. 83. Pe. R. lib. 1. cap. 29. Bur. lib. 17 cap. 58. & lib. 19.

dem. Deinde pœnitens erit tres annos per legitimas ferias: tres præterea quadragesimas in anno observabit. Si antè Baptismum, quadraginta dies ut suprà, & quinquennii prætereà pœnitentiam explebit.

Pe. R. tit. 1. cap. 31. Ansel. l. 11. cap. 41. 42. Pe. Bed. cap. 2. Ex pen. Th.

Cujus parvulus sine Baptismo per negligentiam morietur, tres annos pœniteat; unum in pane & aqua. Infans infirmus & Paganus si commendetur Presbytero, si moritur absque Baptismo, deponatur: & si per negligentiam parentum fuit, annum unum pœniteat.

a P. R tit. 1. cap. 32. Bur. lib. 17. cap. 57. cap. ult. de hom.

a Cujus filius sine Confirmationis sacramento moritur, Parentes, quorum negligentia id factum est, pœnitentiam agant annos tres.

Si quis explendæ causà libidinis, vel odii meditatione, ut non ex eo soboles nascatur, homini, aut mulieri aliquid secerit, vel ad potandum dederit, ut non posset generare, aut concipere; homicida teneatur.

Pe. R. tit. 1. cap. 11. Grat. 33. q. 2. c. 8 Bur. lib. 6. cap. 40. Ivo par. 8. cap. 126.

Occidisti Uxorem tuam, legitimo matrimonio sociatam, sine causa mortis, non tibi resistentem, non insidiantem quoquo modo vitæ tuæ: non invenisti eam cum alio viro nefariam rem facientem: sed incitatus à Diabolo, impio inflammatus furore, latronum more, atroci

cior & crudelior omni bellua, eam gladio tuo interemisti. Et nunc post mortem ejus addis iniquitatem, Filiorum tuorum improbe prædo: qui Matri non pepercisti, & Filios tuos ideo orphanos fecisti, ut superinduceres mortis causam post mortem. Et per unum homicidam, & reprobum testem incusare vis mortuam, hoc nec Evangelium, nec ulla divina, humanaque lex concedit, ut unius testimonio etiam idoneo aliquis condemnetur, vel justificetur.

Quantò magis per istum tam flagitiosum & scelestum, nec illa viva debuit condemnari; nec tu poteris post ejus mortem excusari. Prius causa criminis subtiliter erat investiganda: & tunc si rea fuisset inventa secundùm legis tramitem debuit excipere ùltionis vindictam. Nam & si verum (quod absit) fuisset, sicut ille adulter mentitus est; post septem annos pœnitentiâ peractâ dimittere eam per approbatam causam poteras, si voluisses: occidere eam nullatenus debuisti. Duo consilia proponimus tibi: accepta tecum deliberatione duorum, elige magis quod placeat & miserere animæ tuæ: & tu hic in isto angusto tempore positus, ne sis tu ipse tuimet homicida, & in æternum pereas. Relinque

egredientium orationibus te suppliciter commendes. Communione Sacri Corporis, & sanguinis Domini cunctis diebus vitæ tuæ indignum te existimes; in ultimo termino vitæ tuæ pro viatico (si observaveris consilium) ut accipias, tibi concedimus. Sunt & alia multò duriora, quæ tibi juxtà pondus tanti facinoris essent adjicienda, sed si hæc omnia, quæ supra misericorditer dicta sunt, perfecto corde, Deo auxiliante perfeceris, & custodieris; confidimus de immensa clementia Dei, remissionem tuorum peccatorum te habiturum; & secundùm boni justique Pastoris imperium resolvat te sancta Ecclesia ab hoc vinculo peccati in terris, ut per ipsius gratiam, qui eam suo sanguine redemerat, sis solutus in cœlis. Sin autem aliter feceris, & sanctæ Matris Ecclesiæ salubre consilium despexeris, ipse tibi sis judex, & in laqueo Diaboli, quo irretitus teneris, maneas: sanguisque tuus sit super caput tuum, & sub indissolubili anathemate permaneas: donec Deo, & sanctæ Ecclesiæ satisfacias.

Si mulier Maritum suum causa fornicationis veneno interfecerit, aut quacumque arte perimere facit: quia Dominum & seniorem suum occidit, seculum relinquat, & in Monasterio peniteat.

Qui mortem sibi consciverit : pro eo nulla in Missa commemoratio fiat, neque cum psalmis ejus cadaver sepeliatur.

Si quis spontè hominem occiderit, ad januam Ecclesiæ semper erit : & in obitu communionem recipiat. Si casu necarit, pœnitentiam aget annos septem : ex alterius Canonis præscripto annos quinque.

Si quis hominem necare voluerit, neque hoc scelus patrare potuerit : ut homicida pœnitentiâ afficietur.

Alius Canon de homicidio voluntario.

Si quis homicidium sponte commiserit, vel odio, vel possidendæ hæreditatis causa : primò jejunet in pane & aqua, deinde pœnitentiam agat annis septem. Primo anno post illos quadraginta dies, à vino, caseo, pisce, abstinebit. In secundo, & tertio similiter jejunet : tertiam autem, & quintam feriam, ac Sabbatum redimere potest. Reliquis quatuor annis jejunabit in singulis tres quadragesimas :

primam ante Pascha; alteram ante diem festum Sancti Joannis Baptistæ; tertiam ante Nativitatem Domini.

Si quis fecerit homicidium pro vindicta parentum, ita pœnitentiam aget, ut homicida voluntarius. Itidem pro vindicta Fratris. *Pe.R.tit.1. cap. 10. Bur. lib.16. cap.32.*

Qui pro vindicta Fratris, annum unum, & in sequentibus duobus annis, tres quadragesimas, & legitimas ferias. *P.Bed.c.3.*

Si quis per iram subitam, aut per rixam hominem necarit; pœnitentiam aget annos tres. *Ibid.*

Si quis jussu Domini homicidium perpetrarit; dies quadraginta in pane & aqua, & præterea septem annos sequentes per legitimas ferias jejunabit. *Bed.ibid.*

Qui in bello publico jussu Principis legitimi Tyrannum interfecerit; pœnitens erit tres quadragesimas per legitimas ferias. *Bur. lib. 19 cap. 5.*

Qui liber, jubente majore suo, innocentem occiderit, pœnitentiam aget annum unum, & sequentes duos, tres quadragesimas & legitimas ferias. *Bur. ibid.*

Qui homicidii auctor fuit ob consilium quod dedit; erit in pœnitentia quadraginta dies in pane & aqua, cum septem sequentibus annis.

Qui insidiatus est alicui, ut occidatur,

tur, licet ipse non occiderit; pœnitentiam agat quadraginta dies in pane & aqua, & septem sequentes annos observabit.

Pe. R. c. 25. Bur. lib. 19. c. 9. de accu. Qui accusarit aliquem, ob eamque accusationem occisus est: quadraginta dies in pane & aqua, cum septem sequentibus annis in pœnitentia versari debebet. Si autem ob accusationem debilitatus est; tres quadragesimas pœnitebit per legitimas ferias.

Qui insanus homicidium perpetrarit; leviorem pœnitentiam explebit.

Pe. R c. 25. Bur. lib. 6. cap. 20. Qui publicè pœnitentem occiderit, tamquam de homicidio sponte commisso duplicem pœnitentiam aget.

Ivo par. 10. cap. 49. Pe. R. c. 24. Qui furem aut latronem interfecerit, quadraginta dies ab Ecclesiæ ingressu abstinebit: & prætereà in tertia feria, & in sexta, & in Sabbato jejunabit.

Pe. R. c. 3. Bur lib. 3. cap. 16. Si quis casû homicidium fecerit; pœnitens erit quadraginta dies, in pane & aqua: his peractis, biennio ab oratione fidelium segregatus non communicabit, neque offeret. Post biennium, in communionem orationis suscipietur: offeret autem, non tamen communicabit. Post quinquennium ad plenam communionem recipietur: à cibis abstinebit arbitrâtu Sacerdotis.

Qui

Qui hominem tanquam feram aliquam latentem inopinatò occiderit; quadraginta dies pœnitentiam aget in pane & aqua; & quinque sequentes annos arbitratu Sacerdotis. *Bur. lib. 19.*

Si plures homines unum per rixam adorti occiderint, quicumque eorum plagam ei inflixerit, tanquam homicida pœnitentiam aget. *Pe. R. t. 1. cap. 15. Bur. lib. 6. cap. 24. 23. q. 8. ult.*

Qui homicidio, quod postea factum est, consenserit; pœnitentiam aget annis septem, tres in pane & aqua. Sin autem voluerit, nec verò potuerit; tres tantùm annos. Si quis nolens homicidium patrarit, pœnitebit quinque annis, & duobus in pane & aqua. *P. R tit. 1. cap 17. Ans. l. 11. cap. 34.*

Si quis aliquem vulneraverit, vel ei aliquod membrum præciderit; pœnitentiam aget uno anno per legitimas ferias: sique cicatrix gravis est, ut vulneratum deformem reddat; quadraginta etiam dies pœnitebit in pane & aqua. *Pe R. tit. 1. cap. 23. Bur. lib. 19. Ansel. l. 11. cap. 62.*

Si quis ictum proximo dederit, nec nocuerit, tridui pœnitentiam aget in pane & aqua: Clericus, unius anni & mensium sex. *Pe. R. tit. 4 cap. 19.*

Si quis aliquem per iram percutiens debilitaverit, solutâ medicamenti impensâ, si Laicus est, pœnitens erit quadraginta dies in pane & aqua: si Clericus, *Pe. R. tit. 1. cap. 16. Ans. l. 11. c. 36.*

duas quadragesimas: si Diaconus, septem mensibus: si Presbyter, uno anno.

Pe. R. tit. 2. cap. 16. *Ansl. 11. cap. 33.* Si quis Episcopus homicidium fecerit; in pœnitentia sit quindecim annis, dignitatisque gradu amoveatur, vitæque suæ cursum peregrinando conficiat. Presbyter pœnitens erit annos duodecim, quatuor ex his in pane & aqua: & Sacerdotii gradu privetur: Diaconus annos decem: tres ex his in pane & aqua: Clericus inferioris Ordinis, annos septem, tres in pane & aqua.

Bur lib. 10. cap. 60. Si quis Fratri suo quem oderit, reconciliari non vult: tamdiu in pane & aqua pœnitentiam aget, quoad reconcilietur.

PRÆCEPTUM VI.

Non furaberis.

Canones Pœnitentiæ.

Si quis contra hoc praeceptum aliquo modo peccarit.

Qui furatus est aliquid de Ecclesiæ suppellectili, vel thesauro: quod sustulit, reddet, & tres carinas cum septem sequentibus annis pœnitebit. *Pe.R.lib.4. cap.14. Bur.lib.19.*

Qui sacras Reliquias furatus est, illis restitutis septem carinas jejunabit. *Ibid.*

Pecuniam Ecclesiasticam furatus, quadruplum reddet: si quid item de ministerio Ecclesiæ aliquo modo surripuerit, pœnitens erit annos septem. *Pe.R.tit.1. cap. 1. Bur.lib.11. cap. 27.*

Si quis vel Ecclesiasticas oblationes rapuerit, vel rapientibus consenserit: quadruplum restituet, & canonicè pœnitens erit. *12. q.2.17. ex epist. Nicolai Papæ ad Frotarium Arch. Burdeg.*

Sacrilegus, rerumve Ecclesiasticarum invasor, uno anno extra Ecclesiam Dei maneat: secundo anno pro foribus Ec-

clesiæ sine communione maneat: tertio anno in Ecclesia inter Audientes sit sine oblatione: carne, vinoque abstineat, præterquam in Pascha, & die Natali: quarto anno, si fructuosus triennio pœnitentiæ fructus extiterit, communioni fidelium restituatur; ea lege, ut spondeat se inposterum tale quidquam non commissurum; præterea sine esu carnis, & potatione vini, usque ad septennium pœnitens permanebit.

P.R. tit.4. cap. 17. Bur.lib.19. 17.9.4.c.14

Qui Ecclesiam incenderit, illam restituet, pœnitentiamque aget annos quindecim, & pretium det pauperibus. Itidem qui incendio consenserit.

Iunon. pænor.cap.16. Tou. II. in Syn. R c.23 qu.8.tit.32. P.R. tit.8. cap. 17.

Si quis malo studio, vel odio, vel ulciscendæ injuriæ causâ, incendium commiserit, committive jusserit, curaverit, aut incendiario auxilium, vel consilium scienter dederit; excommunicabitur: si mortuus erit, Christiana sepultura carebit. Nec vero absolvetur, nisi damnum pro facultatibus resarciverit, juretque se inposterum tale facinus numquam admissurum. Pœnitentia propterea hæc ei constituetur, ut Hierosolymis, aut in Hispania in servitio Dei totum annum permaneat.

Pe.R. tit.4. cap.5.

Si quis sepulchrum violaverit; pœnitens

tens erit annos ſeptem: è quibus tres in pane & aqua. *Ivo par. 13. cap. 44.*

Qui ſepulchrum infregerit ut defuncti ſepulti veſtimenta furaretur, pœnitens erit annos duos per legitimas ferias. *Bur. lib. 10.*

Qui de oblationibus, quæ Eccleſiis factæ ſunt, aliquid retinuerit: pœnitens erit dies quadraginta in pane & aqua. *Bur. lib. 19. de obl. Pe. R. tit. 1. cap. 16.*

Qui decimam ſibi retinuerit, aut dare neglexerit; quadruplum reſtituet, & pœnitentiam ager dies viginti in pane & aqua. *Bur. ibid. Pe. ib. c. 8. Pe. R. tit. 1. cap. 31.*

Qui hoſpitalis domus Adminiſtrator, aliquid de adminiſtratione ſubtraxerit, reſtituet quod abſtulit; pœnitenſque erit annos tres.

Qui Pauperem oppreſſerit, ejuſque bona abſtulerit: reddet ei ſuum, & pœnitens erit dies triginta in pane & aqua. *Bur. ibid. Pen. c. 9.*

Clericus furtum capitale faciens; ſeptennii pœnitentiam explebit: Laicus quinquennii, & quod furatus eſt reddat.

Si quis per neceſſitatem, cibum, vel veſtem furatus ſit; in pœnitentia erit hebdomadas tres: ſi reddiderit, jejunare non cogitur. *P. R. tit. 4. cap. 4. & 5. de fur.*

Qui fregerit noctu alicujus domum, aut aliquid auferet: pretium reddat, & *Bur. 119.*

pœnitentiam aget annum in pane & aqua: si non reddit, annos duos.

1. Idem. Si quis furtum de re minori semel, aut bis fecerit, restituta re, pœnitentiam aget annum unum.

Pe R. tit. 9. c. 4. 14. q. 1. cap. 6. Qui rem inventam non reddit, furtum committit: idcirco tanquam de furto pœnitentiam aget.

P. R. tit. 9. c. 4 14. q. 1. cap. 6. P. R. tit. 9. cap. 4. Si quis usuras accipit, rapinam facit: ideoque quicumque illam exegerit, pœnitentiam aget annis tribus, uno in pane & aqua.

PRÆCEPTUM VII.

Non mœchaberis.

Canones Pœnitentiæ.

Si quis contra hoc preceptum aliquo modo peccarit.

P. R. tit. 3. cap. 1. Bur lib. 19. tit. de for. SI Laicus solutus cum fæmina soluta concubuerit, pœnitens erit annos tres: & quantò sæpiùs, tanto majori pœnitentia afficietur.

Itri-

Itidem, qui cum ancilla coierit. *Sy.Mel.c.7.*

Uxor, conscio Viro mœchata, ne in obitu quidem communicabitur: si dignam pœnitentiam egerit, post decem annos sacram communem sumet. *Syn. Mog. cap. 9. Pe R.t.16. cap. 2.*

Si quis Uxorem nolentem adulterium perpetrare coëgerit: pœnitentiam aget dies quadraginta in pane & aqua, & septem præterea annos, è quibus unum in pane item & aqua. *Bur. lib. 9. cap. 9. Ex Pe. ver. Syn. Nant. cap. 14.*

Si quis Conjugem fornicari consenserit, diebus omnibus vitæ in pœnitentia erit arbitrio periti Sacerdotis. *Ivo par. 8. cap. 207. Bur. lib. 9. cap 70.*

Vir solutus, si cum alterius Uxore adulterium commiserit: pœnitentiam aget annos septem, Mulier quinque. *Ibidem. Syn. Eli. cap. 69.*

Mulier soluta, cum alterius Marito adulterium patrans, pœnitentia afficietur decennali: ille quinquennali. *P. R. tit. 3. cap. 4.*

Si quis Maritus semel lapsus est, pœnitentiam aget annos quinque. *Bur. lib. 9. cap 70.*

a Si sæpius mœchatus est, in fine mortis est convenicndus: sique promiserit se cessaturum, dabitur ei communio. *Ibidem. Sy. Eli. c. 69. Pe. R. tit. 3. cap. 4.*

b Qui sæpe fornicatur, Laicus cum Laica, pœnitentiam aget tres annos. *Bur. lib. 9. cap. 67.*

Si quis Uxorem simul & Concubinam habuerit; in pœnitentia erit annos septem, & amplius pro ratione culpæ. *Syn. Eli. c. 4 Pe. Bed. c. 2.*

Mari-

a *Ex. Con. Tbt.* 3. b P. *ibid.* Maritus si Ancillâ concubinâ utitur, pœnitentiam aget annum unum, quadragesimas tres, & legitimas ferias tribus mensibus. Illa, si invita violatur, quadraginta dies; si consentiens, quadragesimas tres, & legitimas ferias.

P. *R. c.* 20. Qui cum Uxore sua turpiter concubuerit, pœnitens erit quadraginta dies.

Si quis Adolescens cum Virgine peccarit, pœnitentiam aget annum unum.

Pe *Bed. c.* 2. Pe *R. c.* 27. *Bur. lib.* 19. Qui Puellam aut Mulierem libidinosè obtrectaverit, si Clericus est, quinque dies pœnitentiam aget: Monachus, vel Sacerdos, à ministerio suspensus, pœnitens erit dies viginti.

Bur. lib. 19. *cap.* 138. Si quis in balneis cum Muliere se lavaverit, pœnitentiam aget triduò.

Bur. ibid. Pe. *R. c.* 20. Qui conciupierit Virginem, quam postea Uxorem duxerit, pœnitentiam aget annum unum per legitimas ferias: si verò non duxerit, annos duos per legitimas ferias.

P. *R. lib.* Si quis Mulierem alii desponsam in matrimonium duxerit, eam dimittet: & pœnitens erit quadraginta dies in pane & aqua, cum septem annis sequentibus.

Vidua

Vidua quæ stuprum admiserit, pœnitentiam aget annum totum, & prætereà in altero anno dies jejuniorum. Pe. Bed.

Si quis cum Uxoris suæ Sorore per imprudentiam fornicationem admiserit; pœnitentiam sibi indictam aget si probaverit se tale scelus inscienter fecisse. Pen. R. c. 5.

Cum duabus Sororibus fornicatus, pœnitentiam aget toto suæ vitæ tempore: item. Pen. R. c. 3. c. 7.

Qui cum duabus Sororibus, vel cum Noverca, vel cum Sorore sua, vel cum Amita, vel cum Nuru, vel quo denique incestum admiserit: ab ingressu Ecclesiæ abstinebit annum unum: quo anno præter Festos dies, pane solùm & aqua utetur, arma non feret, osculum nemini præbebit, sacram Communionem, nisi pro viatico non sumet: sex deindè annis Ecclesiam ingredietur, sed carne, & vino, & sicera non utetur, nisi Festis diebus. Postea vero duobus annis quando carne vescetur, à potu vini abstinebit: quòd si biberit, carne non vescetur, nisi Dominicis diebus, & præcipuis Festis: deinde usque ad obitum perpetuò præter Festos dies à carne abstinebit. Tres legitimas ferias singulis hebdomadis jejunabit, & quadragesimas Syn. Mog. cap. 3. Bur. lib. 17. cap. 8. Ivo part. 9. cap. 70. Tart. lib. 5. cap. 30.

mas tres singulis annis legitimè custodiet.

Pen.R.c.14 Bur. lib. 19 cap. 21. Qui incestum fecerit, ei, alii annorum duodecim, alii quindecim, alii decem, alii septem pœnitentiam constituunt.

Pe. R.tit.8 cap. 3. Quicumque Sacerdos spiritualem Filiam violaverit, dignitatis honorem amittet, & perpetuam pœnitentiam aget.

P.R. tit.8. cap. 4. Qui item Sacerdos hoc facinus admiserit, omni muneris sui functione mulctatus pœnitentiam, etiam peregrinando, aget annos quindecim; deinde in Monasterium abiens toto vitæ tempore ibi Deo serviet; fæmina autem res suas in eleëmosynam pauperibus conferet, & in Monasterio Deo serviet omnibus vitæ suæ diebus.

e C. Si quis Sacer. 30. qu. 1. Cap. devotam. 27. q. 1. e Si Episcopus hoc admiserit, pœnitentiam aget annos quindecim.

Pe. R. tit.8. cap. 6. Qui Monialem violarit, pœnitens sit annis decem.

Grat. diff. 82. c. ult. Ans. l. 8. c. ult. Bed. cap.8. in pen. Presbyter si fornicationem admiserit, spontè confessus, pœnitentiam aget annos decem; hoc modo: tribus mensibus a cæteris remotus, pane & aqua jejunabit, diebus autem Festis modico vino, pisciculis, & legumine utetur: sacco indutus humi cubabit, diu noctuque misericor-

ricordiam Dei implorans. Deinde unum annum & sex menses in pœnitentia jejunioque panis & aquæ explebit, præter Festos dies, in quibus vino, & sagimine, caseo, ovisque canonicè uti poterit. Finito primo anno & dimidio, sacræ Communionis particeps fiet, Psalmos in choro ultimus canet, officia minora geret.

Postea verò quàm septimum pœnitentiæ annum expleverit, omni quidem tempore, præter Paschales dies, singulis hebdomadis per legitimas ferias in pane & aqua jejunabit: Expleto septennio, usque ad finem decimi anni sextam feriam in pane & aqua jejunabit.

Qui cum brutis coierit, pœnitentia afficietur annorum decem, & diuturniori etiam pro personæ conditione. *Pe. R. tit. 3. c. 17. & 19. Bur. lib. 17. cap. 3.*

Qui contra naturam coierit, si servus est, scopis castigabitur, & pœnitebit annos duos; si liber est matrimonio junctus, annos decem: si solutus, annos septem: pueri dies centum: Laicus matrimonio conjunctus si in consuetudine habet, annos quindecim: si Clericus, de gradu amotus, ut Laicus pœnitentiam aget. Qui cum Fratre tale scelus admiserit, ab omni carne abstinebit, pœnitensque erit annos quindecim: si Clericus, *Pe. R. tit. 3. cap. 18. Bur. l. c. 34. Ivo par. 9. cap. 92. Tur. lib. 1. cap. 33.*

cus, diuturniori, & graviori pœnitentiâ afficietur.

Pœ.R.tit.3. cap. 15. Bur.lib.17. cap. 27. Mulier in se, aut cum altera fornicans, pœnitentia afficietur duorum annorum. Vir se inquinans primò, dies decem: si iterùm, dies viginti: si tertiò, dies triginta: sique nefariè agere perget, pœnitentiæ accessio ei fiet: si puer, dies quadraginta: si major quindecim annis, dies centum.

Puer parvulus oppressus à majore, hebdomadam jejunabit: si consenserit, dies viginti: si coinquinatus erit, dies centum: si voluntatem suam expleverit, annum unum.

P.R. tit.3. cap. 23. Qui complexu fæminæ, vel osculo polluitur; pœnitentiam aget dies triginta; qui contactu inverecundo, menses tres.

Pœ.Bed.c.2. Qui concupiscit mente, sed non potuit explere; dies decem pœnitentiam aget.

Pœ.R.tit.3. cap. 23. Pœ.R.tit.3. cap. 9. Bur. lib.19. Qui turpiloquio, aspectuque polluitur negligens, nec verò peccare voluit; pœnitentiam aget dies viginti: si verò impugnatione tentationis, & cogitationis inquinatur; pœnitebit item dies viginti.

Quicumque lenocinium exercuerit, pœnitentiam aget annos duos per legimas item ferias.

Si

Qui hoc facinus admiserit, S. Communionem non accipiet, nisi in fine. *Syn. Elib. cap. 12.*

Si quæ mulier cerussâ, aliove pigmento se obliniit, ut aliis viris placeat; pœnitentia afficietur annorum trium. *Ex Syn. Ro.*

PRÆCEPTUM VIII.

Non falsum testimonium dices.

Canones Pœnitentiæ.

Si quis contra hoc præceptum aliquo modo peccarit.

Qui affirmarit verum, quod falsum est, penitentiam aget ut adulter, ut homicida, qui sponte id facinus admiserit. *Bur. lib. 19. tit. de fals. test.*

Qui falso testimonio consenserit; penitens erit annos quinque. *Pe. R. tit. 2. cap. 13.*

Qui proximo falsum crimen objicit, pœnitentia afficitur ut falsus testis. *P. R. tit. 1. cap. 12.*

Qui proximo peccatum imputarit, priusquam seorsum eum arguerit, primum illi satis faciens, pœnitentiam aget tres dies. *Bur. lib 19. cap. 117. Pe. R. tit. 1. c. 26.*

Si quis contra proximum linguâ lascivus *Bur. lib. 10. cap. 56.*

Syn. Nag. cap. 8. civus erit, triduana pœnitentiâ expiabitur.

Bur. l. 10. ...12. Si quis murmuraverit, judicio Sacerdotis pœnitentiam aget pro culpæ gravitate.

Idem. Ibid. c. 26. Ibid. 63. Si quis convitium manifestum Fratri intulerit; diuturnâ expiabitur pœnitentiâ pro modo peccati.

Si quis facilè detraxerit, falsúmque in hoc dixerit; pœnitens erit dies septem in pane & aqua.

Bur. lib. 19. Pen. tit. 7. cap. 14. Qui falsitatem, fraudemve in ponderibus, & mensuris admiserit; pœnitens erit in pane & aqua viginti dies.

Falsarius, in pane & aqua pœnitentiam agat quamdiu vivit.

PRÆCEPTUM IX.

Non concupisces rem proximi tui.

Canones Pœnitentiæ.

Si quis contra hoc preceptum aliquo modo peccarit.

P. Bed. cap. REm alienam nefariè concupiscens, avarusque; pœnitens erit annis tribus.

Qui

Qui aliena furari concupiſcit, furtum eſt; qui item aliena rapere cupit, rapina eſt: qui res Eccleſiæ furari appetit, ſacrilegium eſt: ideò cùm nefariè concupiſcendo graviter peccet, ut peccati mortalis, pœnitentiam aget Sacerdotis arbitratu.

Qui tem aliquam proximi pretioſam invenire cupit, ut illam ſibi retineat: mortale peccatum concipit, cujus pœnitentiam aget, ut ſuprà dictum eſt de furto.

PRÆCEPTUM X.

Non deſiderabis Vxorem proximi tui.

Canones Pœnitentiæ.

Si quis contra hoc præceptum aliquo modo peccarit.

SI quis concupiſcit fornicari; ſi Epiſcopus, pœnitens erit annos ſeptem; ſi Presbyter, quinque: ſi Diaconus, vel Monachus, tres: è quibus unum in pane & aqua: ſi Clericus, aut Laicus, annos duos. *Pe. Tho. Pe. R. tit. 3 cap. 25. Anſel. l. 10 cap. 119.*

Si

Pe. R. tit. 3 cap. 11. Si quis in somnis ex immundo desiderio polluitur; surgat, & cantet septem Psalmos pœnitentiales: & dies triginta pœniteat.

Ibidem. Si Clericus, aut Laicus ex mala cogitatione, concupiscentiaque semen effuderit; pœnitens erit dies septem.

CANONES POENITENTIÆ.

1 *De septem peccatis capitalibus.*

Capitalia peccata, quæ principalia etiam vocantur, utpote è quibus omnia vitia principium habent, sunt: Superbia & vana gloria, Avaritia, Luxuria, Invidia, Ira, Gula, & Acedia.

Pe. Bed. c. 5. Pro capitali, mortalique crimine pœnitentia septem annorum indicitur, nisi peccati gravitas, & personæ status severiorem, diuturnioremque pœnitentiam requirat.

Pro capitali crimine pœnitentiam aget Laicus annos quatuor, Clericus quinque, Subdiaconus sex, Diaconus septem, presbyter decem, Episcopus duodecim.

Sed demonstratæ jam paulò antè sunt pœnitentiæ, quæ ex Canonum disciplina

constituuntur ferè pro peccatis mortalibus, quæ ex his septem capitalibus vitiis originem trahunt. Pro gulæ autem vitio sunt hi præcipui pœnitentiæ Canones.

CANONES POENITENTIÆ.

De gula & ebrietate.

Sacerdos imprudenter ebrius factus, pane & aqua pœnitentiam agat dies septem: si negligenter, dies quindecim; si per contemptum, dies quadraginta. *Theo. in Pen.*

Diaconus, & alius Clericus ebrius factus, arbitrio Sacerdotis pœnitens erit. *Bur. lib. 14. cap. 8.*

Monachus ebrius, pane & aqua mensibus tribus: si Clericus, viginti dies. *Ivo pag. 13 cap. 76.*

Laicus ebriosus graviter arguatur, & pœnitentiam agere a Sacerdote cogatur.

Qui humanitatis gratiâ alium inebriare cogit, pœnitentiam agat dies septem: si per contemptum dies triginta.

Qui ad bibendum invitat plus quàm naturæ satis est, pœnitentiam agat.

Qui pro ebrietate & crapula vomitum fecerit, si Presbyter, aut Diaconus, pœnitentiam agat dies quadraginta. *Bur. lib. 14. cap. 13.*

Si Monachus, aut Clericus, dies triginta. *Ivo part. 13 cap. 81.*

Si

Si Laicus, dies quindecim.

Si Laicus item, à vino & carne abstineat dies tres.

Ex Pe. ant. Si quis gulæ causâ ante horam legitimam jejunium fregerit; duos dies pœnitentiam aget in pane & aqua.

Ex eod. Si quis nimio cibo se ingurgitaverit, ut inde dolorem senserit; unum diem pœnitentiam aget in pane & aqua.

CANONES POENITENTIÆ.

De variis peccatis.

C. Relatum. de conse. dist. 2. C Si quis 17 quest. 4.

SI quis Sacerdos Missam canit, neque communicat; per annum pœnitentiam agat, nec verò interea celebret.

Sacerdos excommunicatus, si celebrat; tribus annis pœnitens sit, hebdomadisque singulis feria secunda, quarta & sexta, à vino & carnibus jejunet.

C. Attendens dist. 50

Sacerdos, Sacerdotii sui gradu ordineque in perpetuum amotus, si celebrare audet, privatur communione Corporis & Sanguinis Jesu Christi usque ad ultimum diem, & in excommunicatione est, viaticum tantùm in fine sumens.

Si gutta Sanguinis Christi in terram cadit, Sacerdos in pœnitentia sit quinquaginta diebus; si super Altare, & ad pannum unum transiit, diebus duobus; si usque ad pannos duos, diebus quatuor; si usque ad tres, diebus novem; si usque ad quatuor, viginti diebus.

C. Non oportet. 30. q. 3.

C. Si per negligentiam de consecrat. distinct. 2.

Si incautè dimisit, quamvis nil nefandi acciderit; tribus mensibus à sui muneris administratione amovetur.

Qui per ebrietatem Eucharistiam evomit; si Laicus est, quadraginta diebus; si Clericus, sexaginta; si Episcopus, nonaginta diebus; si Infirmus, pœnitentiam agat diebus septem.

C. Si quis per ebrietatem, de consecrat. distinct. 2.

Scienter rebaptizatus, si propter hæresim hoc sceleris admittit, pœnitentia afficiatur septem annorum, quarta, & sexta feria jejunans, & tribus item Quadragesimis pane & aqua.

Si verò pro munditia hoc putarit; eum pœniteat tribus annis, quòd si ignoranter; non peccat: sed ideò non promovendus, licet sit excellens.

Si Episcopus, Presbyter, Diaconusve spontè est rebaptizatus, quamdiu vivit, pœnitens sit. Alii verò Clerici, & Monachi, & Moniales, ab hæreticis volentes rebaptizari, pœnitentiam agant duodecim annos.

C. Eos quoque de consecr. dist. 4.

Sacerdos qui interest clandestinis desponsationibus, per triennium ab officii sui administratione amovetur.

C. Si que 31. q. 1.

Sacerdos, qui palliis Altaris mortuum involvit, pœnitens sit decem annis, & quinque mensibus; Diaconus autem annis tribus, & sex mensibus.

C. Nemo de consecrat. distinct. 2.

Qui Legata pia Ecclesiæ non solvit, uno anno pœnitens erit per legitimas ferias.

Pen. R. Bur. lib. 19.

Qui vir faciem suam transformaverit habitu muliebri, & mulier habitu viri, emendationem pollicitus, annis pœnitens sit tribus.

Concil. Grang. Pen. Rom. Bur. lib 19. cap. 121.

Infirmos, aut vinctos visitare negligens, pœnitentiam aget dies decem, pane & aqua victitans.

DECLA-

DECLARATIONES

Ex pœnitentiali Romano.

POenitentia unius anni, qui in pane & aqua jejunandus est, talis esse debet. In unaquaque hebdomada tres dies, id est, secundam feriam, quartam & sextam in pane & aqua jejunet; & tres dies, id est, tertia feria, & quinta, & Sabbato, à vino, medone, mellito, cervisia, à carne, & sagimine, & à caseo, & avis, & ab omni pingui pisce se abstineat: manducet minutos pisciculos, si habere potest: si habere non potest, tantum unius generis piscem, & legumina, & olera, & poma, si vult comedat, & cervisiam bibat. Et in diebus Dominicis, & Natalis Domini illos quatuor dies, & in Epiphania Domini unum Cap. 23.

diem, & in Pascha usque in octavam diem, & in Ascensione Domini, & in Pentecoste quatuor dies, & in Missa S. Joannis Baptistæ, & Sanctæ Mariæ, & duodecim Apostolorum, & Sancti Michaëlis, & Sancti Remigii, & omnium Sanctorum, & Sancti Martini, & in illius Sancti festivitate, qui in illo Episcopatu celebris habetur: in his supradictis diebus faciat charitatem cum cæteris Christianis, id est, utatur eodem cibo & potu quo illi: sed sed tamen ebrietatem, & ventris distensionem semper in omnibus caveat.

Cap. 24. Pœnitentia secundi anni talis esse debet: ut hos dies, id est, secundam feriam, & quartam in unaquaque hebdomada jejunet usque ad vesperam, & tunc reficiatur de sicco cibo, id est, pane, & leguminibus siccis, sed coctis; aut pomis,

pomis, aut oleribus crudis; unum eligat ex his tribus, & utatur, & cervisiam bibat, sed sobriè; & tertium diem, id est, sextam feriam in pane & aqua observet: & tres quadragesimas jejunet, primam ante Natalem Domini, secundam ante Pascha, tertiam ante Missam Sancti Joannis, & si totam quadragesimam ante Missam Sancti Joannis implere non possit, post Missam impleat. Et in his tribus quadragesimis jejunet duos dies in hebdomada ad nonam, & de sicco cibo commedat, ut suprà notatum est: & sexta feria jejunet in pane & aqua. Et in diebus Dominicis, & in Natali Domini illos quatuor dies, & Epiphania Domini unum diem, & in Pascha usque in octavam diem, & in Ascensione Domini, & in Pentecoste quatuor dies, & in Missa Sancti Joannis Baptistæ,

& Sanctæ Mariæ, & duodecim Apostolorum, & Sancti Michaëlis, & Sancti Remigii, & omnium Sanctorum, & Sancti Martini, & in illius Sancti festivitate, qui in illo Episcopatu celebris habetur: in his supradictis diebus faciat charitatem cum cæteris Christianis: sed tamen ebrietatem, & ventris distensionem semper in omnibus caveat.

Cap. 25. Pro uno die quem in pane & aqua jejunare debet quinquaginta Psalmos genibus flexis in Ecclesia, si fieri potest, decantet; sin autem, in loco convenienti eadem faciat, & unum pauperem pascat: & eodem die, excepto vino, de carne, sagimine, sumat quidquid velit.

Cap. 26. Qui in Ecclesia genua centies flexerit, id est, si centies veniam petierit, si fieri potest ut in Ecclesia fiat, hoc justissimum est: si autem

autem hoc fieri non poteſt, ſecretè in loco convenienti eadem faciat: ſi ſic fecerit, eo die, excepto vino, carne, & ſagimine, ſumat quod placeat: qui Pſalmos non novit, unum diem, quem in pane & aqua pœnitere debet, dives tribus denariis, & pauper uno denario redimat: & eo die, excepto vino, carne, & ſagimine, ſumat quidquid velit.

Qui verò Pſalmos non novit, & jejunare non poteſt, pro uno anno, quem in pane & aqua pœnitere debet, det pauperibus in eleëmoſynam viginti duos ſolidos, & omnes ſextas ferias jejunet in pane & aqua; & tres Quadrageſimas, id eſt, quadraginta dies ante Paſcha, & quadraginta dies ante feſtivitatem Sancti Joannis Baptiſtæ; & ſi ante feſtivitatem aliquid remanſerit, poſt feſtivitatem adimpleat; & quagraginta dies Cap. 2.

dies ante Nativitatem Domini. In his tribus quadragesimis quidquid suo ori præparatur in cibo, vel in potu, vel cujuscumque generis illud sit, æstimet quanti pretii sit, vel esse possit, & medietatem illius pretii distribuat eleëmosynam pauperibus; & assiduè oret; & roget Deum, ut oratio ejus, & ejus eleëmosynæ apud Deum acceptabiles sint.

Cap: 18. Item qui jejunare non potest, & observare quod in pœnitentiali scriptum est; faciat hoc quod Sanctus Bonifacius Papa constituit. Pro uno die quem in pane & aqua jejunare debet, roget Presbyterum, ut Missam cantet pro eo (nisi sint crimina capitalia, quæ confessa prius lavari cum lachrymis debent) & tunc ipse adsit, & audiat Missam, & devotè ipse offerat propriis manibus panem & vinum manibus Sacerdotis,

tis, & intentè respondeat, quantum sapit ad salutationes, & exhortationem Sacerdotis: & humiliter Deum deprecetur, ut oblatio quam ipse Presbyter pro se, & pro peccatis suis Deo obtulerit, Deus omnipotens misericorditer per Angelum suum suscipere dignetur: & eo die, exceptpto vino, & carne, & sagimine, comedat quidquid vult: & sic redimat aliquos anni dies.

Si quis fortè non potuerit jejunare, & habuerit undè possit redimere, si dives fuerit pro septem hebdomadibus det solidos viginti: si non habuerit undè tantùm dare possit, det solidos decem; si autem multum pauper fuerit, det solidos tres. Neminem verò conturbet quia jussimus dare solidos viginti, aut minùs; quia si dives fuerit, faciliùs est illi dare solidos viginti, quàm pauperi Cap. 29.

tres:

tres: sed attendat unusquisque cui dare debeat, sive pro redemptione captivorum, sive super sanctum Altare, sive Dei servis, sive pauperibus in eleëmosynam.

Cap. 30. Qui non potest sic agere pœnitentiam ut superiùs diximus, faciat sic. Si tres annos continuos jejunare debet, & non potest, sic redimere potest. In primo anno, eroget in eleëmosynam solidos viginti sex, in secundo anno eroget in eleëmosynas solidos viginti, in tertio anno solidos decem & octo; hi sunt sexaginta quatuor solidi. Potentes autem homines plus dare debent, quia cui plus committitur, plus ab eo exigitur. Et qui illicita committunt, etiam à licitis se abstinere debent, & corpus debent affligere jejuniis, vigiliis, & crebris orationibus: caro enim læta trahit ad culpam, afflicta reducit ad veniam.

Alia

Aliæ declarationes breves.

CONfeſſarius, cùm ex iis quæ conſcripta ſunt intelligat, pro ratione & temporum & perſonarum diverſas pœnitentias fuiſſe, earumque redimendarum certam rationem adhibitam eſſe; arbitrio tamen ſuo illis omnibus mitigandis moderandiſque aget, ut initio traditum eſt.

De pœnitentia per *legitimas ferias* conſtituta; Confeſſarius animadvertet, eo nomine intelligi feriam ſecundam, quartam, & ſextam, Canonum legibus pœnitentiæ, jejunioque præſcriptam.

Carina jejunium, quod aliquando pœnitentiali Canone cavetur, id appellatur, quod per quadraginta dies in pane & aqua fiebat, ut ſæpè numero Burchardus interpretatur. *Carinam* alii dicunt,

qui-

quidam *carenam*, alii *carentenam*, alii *carentenam*, alii *quadragenam*.

Pœnitentia per tres Quadragesimas indicta, ita intelligitur, ut cui imponebatur, is in anno pane & aqua jejunaret Quadragesimas tres: quarum prima est ante diem Natalem Domini, altera antè Pascha Resurrectionis; tertia, quæ scilicet per dies tredecim ante diem festum S. Joannis Baptistæ agebatur, quemadmodùm ex Concilii Salegustadiensis decreto perspici potest.

FINIS.

